

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Biblioteca Jud. Huned. Dej.
SALA DE LECTURA

CONGRESUL CONSILIILOR OAMENILOR MUNCII

In prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu
**CONFERINȚA REPREZENTANȚILOR
OAMENILOR MUNCII DIN MUNICIPIUL
BUCUREȘTI**

**TRĂIASCĂ PARTIDUL COMUNIST ROMÂN
ÎN FRUNTE CU SECRETARUL SĂU GENERAL,
TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU !**

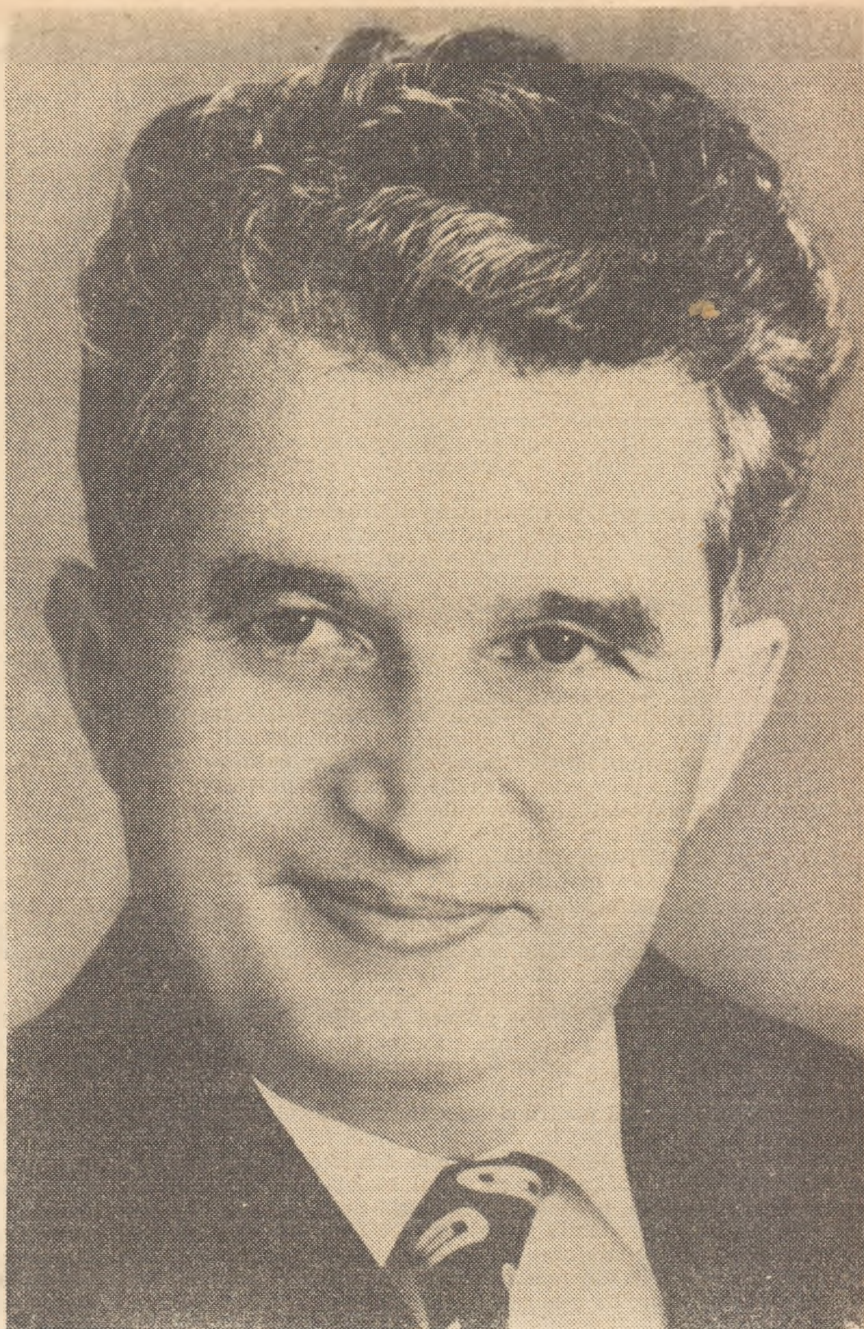

CONGRESUL

OAMENILOR

MUNCII

Marele forum democratic național al clasei muncitoare, al autoconducerii

INTR-O ATMOSFERA de înaltă responsabilitate și puternică angajare muncitorească, revoluționară în înfăptuirea politicii partidului se desfășoară în aceste zile, în Capitală, lucrările celui de-al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe. Unsprezece mii de reprezentanți ai milioanei de lucrători din fabrici și uzine, din mine și de pe șantiere, din institute de cercetări și proiectări, din rețeaua comercială și de servicii, de aprovizionare tehnico-materială, din instituțiile financiare dezbate, împreună cu conducerea partidului și statului nostru socialist, legămintele naționale pentru noua etapă de muncă și împliniri — planul cincinal 1981—1985 și alte programe privind diferite domenii de activitate.

Importanța și obiectivele congresului au fost astfel formulate, sintetic, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Actualul Congres al consiliilor oamenilor muncii este chemat să dea noi dimensiuni rolului conducător al clasei muncitoare, să perfecționeze și să dezvolte formele demo-

cratice de conducere a societății, să hotărască dezvoltarea viitoare a României în noua etapă strategică a edificării socialismului și comunismului. Iată de ce putem afirma că acesta este Congresul clasei muncitoare conducătoare a României noi, socialiste.“

Oamenii muncii, întreaga opinie publică din țara noastră urmăresc cu cel mai viu interes momentele derulării acestui eveniment de amplă rezonanță. Prin emisiunile în direct ale radioteleviziunii, prin presă, a ajuns până la fiecare loc de muncă vibrantul mesaj patriotic, revoluționar, pe care-l constituie Expunerea prezentată de la înalta tribună a congresului de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii. Acest document programatic de inestimabilă valoare teoretică și practică, împletind analiza științifică, realistă cu gândirea prospectivă îndrăzneată și novatoare, poate fi de pe acum considerat ca o nouă și deosebit de importantă contribuție la edificiul

complex și totodată unitar, original prin orientarea consecvent materialist-dialectică și prin inspirația din realitățile naționale, pe care-l reprezintă politica concepută și urmată neabătut de partidul comunist de mai bine de un deceniu și jumătate. Puternicul ecou al cuvântării răsună acum nu numai sub cupola marii săli a congresului, ci pînă în cel mai îndepărtat colț de țară, trezind noi energii, umplind inimile de fierbinte nindrie patriotică, de hotărîrea de a înfăptui neabătut îndemnul conducătorului partidului și statului.

Perioada ce a premers congresului a fost marcată de o vie activitate politică și economică. Sub semnul întrecerii socialiste care a adus pe primele cinci luni ale celui de-al 7-lea cincinal un bilanț marcind rezultate bune pe ansamblul economiei, au continuat la o cotă și mai înaltă eforturile neprecupețite ale celor ce muncesc, pentru a acumula noi garanții ale realizării parametrilor cantitativi și de eficiență ai planului pe 1981. Adunările generale din întreprinderi, conferințele județene și pe municipiul București ale reprezentanților oamenilor muncii, analizind temelnic, cu exigență și răspundere activitatea din acest interval, contribuția consiliilor de conducere, evidențind unele neajunsuri care s-au mai manifestat, au formulat căi și măsuri concrete pentru realizarea ritmică și integrală a producției fizice și nete, a producției destinate exportului, pentru ridicarea calității produselor, creșterea productivității muncii și a eficienței economice.

Într-o deplină unanimitate, aceste foruri ale democrației muncitorești au adresat Congresului al II-lea al consiliilor oamenilor muncii **propunerea ca tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, cel mai iubit și stimat fiu al națiunii, exponenentul strălucit al idealurilor și năzuințelor supreme ale acesteia, să fie reinvestit în înalta funcție de președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, ca o garanție a înfăptuirii neabătute a mărețelor obiective stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R.**

Marelui forum muncitoresc i-a fost prezentat spre dezbateri și adoptare Planul de dezvoltare economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, la a cărui definitivare s-a avut în vedere înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului. Punind accentul pe realizarea unei înalte calități în întreaga activitate a economiei, a societății românești, planul asigură dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, perfecționarea relațiilor sociale, ridicarea continuă a gradului de civilizație, a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Opțiunea fermă pentru o dezvoltare economică intensivă, care să pună puternic în valoare acumulările de pînă acum, rezultă din ritmurile medii anuale de creștere prevăzute pentru principalii indicatori: produsul social — 6,1%, venitul național — 7,1%, producția industrială netă — 8,8% și globală — 7,6%, producția globală agricolă — 4,5—5,0%, volumul comerțului exterior — 11,9%, — productivitatea muncii în industrie — 7,0%, din prioritatea ce se acordă dezvoltării în continuare a acelor ramuri ale industriei care asigură baza

de materii prime și materiale, adîncirea gradului de prelucrare și valorificarea superioară a acestora.

Îndeplinirea noului cincinal, în proporțiile și ritmurile stabilite, va garanta realizarea obiectivului strategic fundamental trasat de Congresul al XII-lea al partidului: **trece-re României de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată, ceea ce presupune o dezvoltare puternică a tuturor sectoarelor de activitate — atît a industriei și agriculturii, cît și a celorlalte ramuri economice, a științei, învățămîntului, culturii — o ridicare puternică a nivelului de trai material și spiritual. Totodată așa cum evidențiază secretarul general al partidului, „**Înfăptuirea acestui obiectiv strategic necesită perfecționarea întregii activități de planificare și conducere a activității economico-sociale, creșterea răspunderii cosiliilor de conducere și a colectivelor oamenilor muncii din fiecare întreprindere și instituție.**”**

Va fi un cincinal al calității și eficienței — această unanimă hotărîre rezultă ca expresia cea mai concentrată a luărilor de cuvînt la congres.

Prioritatea ce se acordă calității rezultă firesc din condițiile pe care industria și celelalte sectoare le-au acumulat la capătul a trei decenii de dezvoltare impetuoasă: dotare tehnică modernă, esențialmente nouă; experiență; o bază de cercetare și dezvoltare tehnologică în continuă amplificare; cadre cu nivel profesional ridicat. Or, aceste condiții încă nu sînt valorificate la maximum — mai cu seamă dacă ne raportăm la cerințele în continuă evoluție ale pieței interne și externe, la greutățile legate de conjunctura mondială a crizei economice și concurenței foarte active, la necesitatea de a compensa eforturile valutate pentru importul de materii prime incorporind în produsele noastre cît mai multă muncă de înaltă calificare și inteligență tehnică. Așa cum cere secretarul general al partidului și cum avem pe deplin posibilitatea, „**se impune să facem totul pentru ca produsele românești să poată fi competitive, să se măsoare — din punct de vedere al nivelului tehnic și calității — cu oricare produs similar pe plan internațional și, totodată, să asigure o puternică eficiență economică, creșterea rentabilității, a beneficiilor... Problema calității pentru întreaga producție, a calității pentru producția de export trebuie să fie considerată problema nr. 1 a întregii noastre activități.**”

Ținînd seama de faptul că activitatea de comerț exterior, extinderea schimburilor economice internaționale constituie o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea generală a țării noastre, din dezbaterile la congres rezultă pregnant preocuparea de prim ordin ce trebuie acordată realizării producției pentru export, creșterii continue a eficienței comerțului nostru exterior; congresul urmează să hotărască adoptarea de măsuri ferme de către toate întreprinderile, de către guvern, pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a prevederilor planului în acest domeniu.

Zestrea tehnică, materială, umană de care dispune azi economia noastră se cere fructificată mai bine și sub aspect

tul unui alt factor esențial al dezvoltării: **productivitatea muncii**. Programul de accelerare a progresului tehnic, aflat în dezbaterile congresului, va trebui să determine o adevărată cotitură în creșterea și modernizarea mecanizării, în extinderea automatizării și introducerea roboților la operațiile unde aceștia pot da cele mai eficiente rezultate, în înnoirea tehnologiilor, în organizarea pe baze științifice a producției și a muncii. O înaltă tehnicitate a producției, o desăvârșită ordine și disciplină, întemeiată pe conștiința socialistă muncitorească, ne vor putea duce la o productivitate a muncii chiar superioară celei obținute în capitalism, afirmând superioritatea orânduirii noastre față de cea capitalistă și în domeniul hotărâtor al producției materiale.

Realizarea unei noi calități presupune, de asemenea, o atenție deosebită pentru creșterea eficienței economice, a rentabilității, pentru reducerea accentuată a cheltuielilor materiale și de producție și sporirea mai puternică a beneficiilor. „Esența noului mecanism economic — arată secretarul general al partidului — constă tocmai în realizarea producției la cel mai înalt nivel calitativ, cu cele mai reduse cheltuieli materiale și de muncă, cu maximum de rentabilitate și beneficii.”

Actualul congres ilustrează pe multiple planuri o nouă etapă în dezvoltarea democrației socialiste, în perfecționarea continuă a sistemului acesteia, ce se constituie în țara noastră într-un model unic în felul său, de participare a maselor populare la conducere.

Prin includerea, pentru prima dată, a unităților comerțului interior și exterior, a celor de aprovizionare tehnico-materială, a celor de servicii, a celor din sistemul financiar-bancar, Congresul oamenilor muncii și Consiliul Național al Oamenilor Muncii, alături de Congresul întregii țărâni și Consiliul Național al Agriculturii realizează cuprinderea, în două sectoare puternice — industrial și agricol, a tuturor ramurilor economice. „Accasta — arată secretarul general al partidului — asigură o organizare mai bună și o participare corespunzătoare a oamenilor muncii la conducerea tuturor domeniilor de activitate, a întregii vieți economico-sociale din țara noastră. Se poate afirma că am realizat, astfel, un cadru democratic unitar pentru dezbaterile tuturor problemelor interne și externe ale societății noastre socialiste.”

Congreșele din aceste două sectoare întrunesc câte un delegat la mai puțin de cinci sute de oameni ai muncii din ramurile economice. O asemenea normă de reprezentare în foruri cu astfel de largi atribuții în definirea coordonatelor muncii și vieții unei întregi națiuni nu a mai cunoscut istoria și ea demonstrează puternic că în România **socialismul se construiește cu poporul, pentru popor.**

Alături de creșterea numărului delegaților la congres, de lărgirea importanței a componenței viitorului Consiliu Național al Oamenilor Muncii, de alegerea membrilor acestuia dintre mai mulți candidați, subliniem semnificația aparte a instituirii consiliilor județene și al municipiului Bucu-

rești ale reprezentanților oamenilor muncii, cu rol de seamă în dezbaterile și rezolvarea pe plan teritorial a problemelor economico-sociale și a implicațiilor lor interramuri, mărirea încă din 1980 a frecvenței adunărilor generale din unități, la trei pe an, ca și propunerile supuse congresului, cu privire la sporirea atribuțiilor, competențelor și responsabilităților adunărilor generale, ale consiliilor de conducere și ale consiliului național, la împletirea tot mai strinsă a activității organelor de stat cu noile organisme democratice, trecând tot mai mult în seama acestora o serie de atribuții în domeniul planificării și conducerii activității economico-sociale. Pe fondul afirmării autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare ca principiu de bază în organizarea și funcționarea unităților socialiste, toate aceste perfecționări marchează înfăptuirea consecventă a principiului înscris în Programul partidului, privind dezvoltarea și adâncirea democrației socialiste ca un factor esențial și o necesitate obiectivă în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, care „asigură în fapt posibilitățile poporului de a participa la conducerea societății, de a-și hotări în mod suveran destinele, de a-și făuri viitorul așa cum dorește”.

Programele supuse dezbaterii congresului cuprind prevederi importante, însuflețitoare, în legătură cu ridicarea continuă a nivelului de trai, material și cultural — creșterea veniturilor și a consumurilor, îmbunătățirea condițiilor de locuit și a rezolvării altor cerințe sociale. Dar realizarea acestor prevederi depinde direct de cantitatea și calitatea muncii fiecărui om și a întregii națiuni; tot ceea ce se va realiza pentru progresul economiei, pentru înfăptuirea neabătută a cincinalului se va reflecta nemijlocit în dezvoltarea generală a patriei, în nivelul de trai al poporului — țelul suprem al politicii partidului nostru comunist, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm în România.

Atașamentul deplin față de politica internă și externă a partidului, stima și prețuirea față de secretarul său general — sentimente fierbinți ce-i animă pe participanții la congres, pe toți oamenii muncii — întăresc expresia voinței populare de a crește **rolul conducător al partidului** ca centru vital al întregii națiuni, glorios stegar, organizator și conducător al luptei pentru construirea socialismului și comunismului, pentru ridicarea bunăstării maselor, pentru independența patriei, colaborare internațională și pace.

Nu începe încă doar că hotărârile pe care le va adopta al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, acțiunile pe care ele le vor declanșa în întreprinderi, centrale și ministere pentru perfecționarea întregii activități vor da un nou impuls participării însuflețite a poporului la înfăptuirea politicii partidului, la realizarea cu succes a cincinalului, nouă și importantă treaptă de dezvoltare economico-socială a patriei.

C. DAMIAN

Congresul consiliilor oamenilor muncii

GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE COLECTIVĂ PENTRU SPORIREA EFICIENȚEI ECONOMICE

ÎN RAPORTUL MUNCITORESC la Congres, în dezbaterile asupra căilor de accelerare și aprofundare a afirmării noii calități în întreaga activitate productivă, reprezentanții colectivelor de oameni ai muncii din unități pun un accent deosebit pe mărirea eficienței economice, principală resursă care asigură continuarea dezvoltării intensive, creșterea venitului național și, prin aceasta, condițiile ridicării nivelului de trai al poporului în ritmurile și proporțiile stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Realizarea ritmică a producției fizice în sortimentele stabilite, maximizarea pro-

ducției nete, diminuarea cheltuielilor de producție și în primul rând a celor materiale prin reducerea consumurilor în condițiile menținerii și îmbunătățirii calității produselor, judicioasa gospodărire a mijloacelor financiare, depășirea volumului planificat al beneficiilor sînt probleme care intră în sfera firească de preocupări nu numai a cadrelor de conducere și a specialiștilor, ci a tuturor oamenilor muncii, ca probleme fundamentale, de conținut ale autoconducerii și autogestiei.

În Cuvîntarea la Conferința reprezentanților oamenilor muncii din municipii

București, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția asupra înțelegerii și soluționării depline și constante a acestui imperativ :

„Este necesar să aplicăm mult mai ferm noul mecanism economic, în toată complexitatea sa, să acționăm pentru creșterea mai puternică a eficienței economice, pentru reducerea continuă a cheltuielilor materiale de producție.”

Prezentăm, în cele ce urmează, elemente din experiența de pînă acum și acțiuni curente ale consiliilor oamenilor muncii din trei întreprinderi industriale.

Răspunderi concrete pentru fiecare membru al consiliului de conducere

REALIZAREA INDICATORILOR de eficiență economică ai unei întreprinderi se obține cu contribuția fiecăruia din lucrătorii săi, indiferent de postul pe care îl ocupă. Dar valoarea acestei contribuții depinde nu numai de eforturile sale proprii, ci într-o măsură hotărîtoare de orientarea, deciziile și acțiunile stabilite la nivelul eşalonului de conducere.

În îndeplinirea atribuțiilor conferite de lege și a mandatului încredințat de consiliul oamenilor muncii, biroul executiv din **Întreprinderea de celuloză și hirtie Palas-Constanța** a căutat soluții pentru cuprinderea în detaliu, dar coordonată unitar a problemelor ce decurg din aplicarea noului mecanism economic.

În acest sens, întreprinderea a fost abordată ca un **sistem avînd ca obiectiv fundamental maximizarea producției nete și realizarea în parametrii planificați a producției fizice**, obiectiv ce cade în aria răspunderii consiliului de conducere, respectiv a biroului său executiv, dar a cărui îndeplinire interesează întregul colectiv de oameni ai muncii, întrucît condiționează volumul fondului total de retribuție și al beneficiilor. Pentru a avea garanția realizării obiectivului general fixat, s-au stabilit **obiective parțiale cu răspunderi concrete pe membrii biroului executiv**, de pildă :

— directorul : depășirea producției nete prin reducerea costurilor și realizarea producției fizice ;

— inginerul-șef : micșorarea costurilor materiale pe seama reducerii consumurilor specifice, depășirea producției marfă prin realizarea producției fizice planificate, creșterea calității produselor și îmbunătățirea structurii de producție ;

— directorul adjunct : reducerea cheltuielilor de aprovizionare și desfacere, aprovizionarea cu materiale ieftine și întocmirea, creșterea ponderii exportului și depășirea producției marfă vîndută și încasată ;

— contabilul-șef : evidențierea abaterilor (excepțiilor) prin calculația costurilor, reducerea costurilor generale ale secțiilor și întreprinderii, un sever control preventiv în vederea evitării risipei de resurse ;

— șeful compartimentului control tehnic de calitate-laboratoare : respingerea la furnizori a materiilor prime și materialelor necorespunzătoare, prevenirea defectelor de calitate, reducerea rebuturilor.

O astfel de imbinare a răspunderii personale cu cea colectivă în cadrul organului de conducere operativă a obligat pe fiecare membru al biroului executiv să stabilească, la rîndul său, **obiective pe compartimentele** pe care le coordonează sau

conduce (birouri, secții, ateliere etc.), care să-i dea și garanția realizării propriilor sale obiective. S-a ajuns în acest fel la definirea unui **concept al conducerii prin obiective, detaliat pînă la nivelul executanților** și care, supus apoi aprobării consiliului oamenilor muncii, a completat nu numai regulamentul de organizare și funcționare, respectiv fișa postului fiecărui om al muncii din întreprindere, dar și criteriile de retribuție.

În conformitate cu acest concept, șefilor de secții și ateliere li s-au stabilit ca obiective depășirea producției nete și realizarea producției fizice, cu minimizarea costurilor : maistrilor tehnologi — realizarea producției fizice și încadrarea în cotele alocate ; muncitorilor tehnologi — realizarea producției fizice și nedepășirea consumurilor specifice planificate etc.

Asemenea măsuri, reprezentînd de fapt elemente ale autoconducerii muncitorești în care răspunderea pentru rezultatele întreprinderii revine fiecărui om al muncii și tuturor laolaltă, au contribuit la îndeplinirea an de an a producției nete, iar pe primele cinci luni din 1981 I.C.H. Palas-Constanța înregistrează, la fiecare 1 000 de lei producție, o economie totală de 13,10 lei la cheltuielile de producție, din care 10,23 lei la costurile materiale.

Reprezentanții colectivului întreprinderii noastre se prezintă în fața Congresului consiliilor oamenilor muncii cu aceste rezultate pozitive, dar și cu convingerea că ele vor putea fi îmbunătățite în continuare pe măsură ce întregul personal muncitor va fi și mai mult implicat nu numai în autoconducere, ci și în autogestie, prin promovarea răspunderii personale pînă la fiecare loc de muncă, stimulînd astfel inițiativa și simțul gospodăresc, ordinea și disciplina.

Ionel DUMBRAVA

prim-vicepreședinte al consiliului
oamenilor muncii, directorul I.C.H
Palas-Constanța

Gospodari ai locurilor de muncă și ai întregii întreprinderi

„CONTRIBUTIA reprezentanților oamenilor muncii la activitatea consiliului de conducere are o însemnătate practică deosebită, cel puțin din două puncte de vedere. Cunoșcînd bine situația din sectoarele în care lucrează, ei alimentează conținutul dezbaterilor și hotărîrile colective cu elemente faptime, cu relevarea necesităților reale, cu idei și soluții concrete ; iar odată hotărîrile adoptate, sprijină și urmăresc realizarea lor direct la verigile de bază ale execuției.”

Această caracterizare, secretarul comitetului de partid și președintele consiliului oamenilor muncii de la întreprinderea

„Unirea” din Cluj-Napoca, Octavian Cicoș o susține prin exemplul acțiunilor pentru **reducerea consumurilor materiale și energetice.**

Fiind vorba de o unitate cu specific de construcții de mașini (utilaje pentru industria ușoară), aici se prelucerează cantități însemnate de metal, inclusiv sortimente scumpe și deficiente. Îmbunătățiri succesive în proiectare au simplificat constructiv produsele, le-a redus greutatea; dar și fabrica era datoare să contribuie, prin execuție, la economisirea metalului. Anul 1980 a fost marcat, în acest sens, de o acțiune ce s-a bucurat de o largă participare.

Într-o ședință a C.O.M., reprezentanții oamenilor muncii au adus o bogată recoltă de idei culese din secții, care s-au adăugat soluțiilor imaginate de cadrele tehnice de concepție. Proiectul programului de măsuri a fost completat apoi cu propunerile din adunările generale. Din cele 279 de măsuri aprobate de adunarea generală, 28 la sută vizau tocmai diminuarea consumurilor. Exprimate cifric, rezultatele aplicării lor au însumat, la nivelul anului, economii de 36 tone de metal, 1 129 MWh energie electrică și echivalentul a 517 tone de combustibil convențional.

După cum ne relatează președintele C.O.M., resursele puse în valoare au fost nu numai de ordin tehnic și tehnologic, ci poate, în primul rând, din domeniul **bunei gospodării**. Reprezentanții oamenilor muncii au avut aici rolul unui real catalizator, sesizând inițiativele, cit de mărunte în aparență, ajutându-le să se materializeze, răspindindu-le. În colaborare cu activul sindical din secții, ei au imprimat la locurile de muncă ordinea, grija pentru cea mai rațională folosire a sortimentelor și tipodimensiunilor de laminate, pentru evitarea mersului în gol al mașinilor, pentru înlăturarea rebuturilor.

S-a reușit astfel nu o campanie, ci instaurarea unui **climat durabil și mereu deschis spre mai bine**, crearea și întărirea conștiinței fiecărui om asupra răspunderii ce-i revine în administrarea și valorificarea superioară a resurselor încredințate de societate.

Pe acest fond, adunarea generală din februarie și-a propus, pentru 1981, depășirea sensibilă a cotelor de eficiență din 1980. Iar la recenta adunare, premergătoare Congresului consiliilor oamenilor muncii, s-a putut prezenta un prim bilanț de etapă. Cele 147 de teme din programul de măsuri, parțial rezolvate în acest interval de specialiștii din întreprindere în strânsă colaborare cu colectivele din secții, au fost cotate cu o eficiență totală antecalculată de peste 5 milioane de lei. Încă din primul trimestru, prin reducerea cheltuielilor materiale s-a obținut un spor suplimentar al producției nete de 2,7 milioane de lei. S-a demarat, pe baza propunerilor oamenilor muncii, o acțiune cu perspective deosebit de interesante ce se înscrie pe linia utilizării resurselor secundare: resturile de material, în loc să fie predate global pentru retopit, sint triate și se reține din ele ceea ce poate fi utilizat prin prelucrări ulterioare fie în propria unitate, fie în alte întreprinderi. Se valorifică astfel, în prezent, mai mult de jumătate din capetele de bară, iar compartimentele de specialitate lucrează la găsirea de folosințe pentru resturile de laminate din oțel inoxidabil și aluminiu.

Au fost epuizate rezervele? Nicidecum. Noi măsuri sint în pregătire, noi raționalizări sint în studiu. Urmează să fie reasezate normele de consum, potrivit condițiilor create și progreselor dobândite. Problema eficienței economice continuă să se afle pe agenda consiliului oamenilor muncii.

N. IOGHIZ

Producția fizică — prima îndatorire, prima condiție a autogestiuunii

PARTICIPANȚII la adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii în care s-a analizat activitatea desfășurată în ultimul an al cincinalului trecut de către **Trustul petrolului Ploiești** nu au avut motive să fie satisfăcuți de rezultatele obținute. În condițiile atenției prioritare pe care conducerea de partid și de stat o acordă ramurii extractive, ale cerințelor economiei naționale privind asigurarea cu materii prime și resurse energetice autohtone pentru diminuarea importului, realizarea de către această unitate a numai 80 la sută din cantitatea de țiței extras planificată — chiar compensată parțial, în volumul producției marfă, cu depășiri la gaze utilizabile, gazolină și prestări de servicii la terți — a apărut ca un serios semnal de alarmă, cu atât mai mult cu cât ea a influențat negativ nivelul relativ al cheltuielilor materiale și al producției nete.

Au existat, fără îndoială, impedimente dincolo de limitele posibilităților de intervenție și de rezolvare ale trustului: neconfirmarea producției estimate a fi realizată din unele sonde noi, a volumului rezervelor în cazul unor sonde de mare adâncime, neritmicitatea în livrarea baritei, a unor carburanți și lubrifianți, insuficiența materialului pentru pompele de fund ș.a. Dar, după cum recunoaște președintele consiliului oamenilor muncii, **Nicolae Roșca**, directorul trustului: „în darea de seamă s-a arătat — iar participanții la dezbateri au subliniat prin criticile lor îndreptățite — că la originea nerealizărilor au stat și deficiențe proprii, ținând în primul rând de calitatea muncii conducerii colective, de operativitatea scăzută în soluționarea situațiilor ivite, de slabul control al îndeplinirii hotărârilor adoptate”. Prelungirea peste normal a ciclului de demontare-transport-montare al instalațiilor, întârzierile în întocmirea programelor geologice, volumul ridicat al timpului neproductiv la brigăzile de foraj, cazurile de distribuire nejudicioasă a forței de muncă în funcție de urgențe, rămânerea în urmă față de prevederile programului de ridicare a calificării și policalificării au atârnat greu pe talerul minus al eficienței economice, irosind o parte din potențial.

Cu puțin timp înaintea adunării generale avusese loc plerara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, la care tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, subliniind imperativul de a pune pe primul plan creșterea producției de materii prime, îndeosebi de petrol și cărbune, de alte surse energetice, precizase: „**Este necesar să acordăm cea mai mare atenție activității consiliilor de conducere ale oamenilor muncii din toate unitățile sectoarelor respective. Oamenii muncii din aceste sectoare trebuie să-și unească eforturile pentru a folosi cu maximum de randament mijloacele pe care statul, întregul popor le alocă ramurilor prioritare respective pentru a asigura realizarea producțiilor stabilite și chiar producții suplimentare.**”

Colectivul trustului prahovean a reacționat în mod responsabil, cu spirit revoluționar, muncitoresc, la acest apel. Concluziile rezultate din analiza exigentă a activității, inclusiv a celei desfășurate de consiliul de conducere, numeroasele propuneri făcute au inspirat un amplu program unitar de măsuri. Acum, la patru luni de la aprobarea lui, multe din îmbunătățirile prevăzute sint deja operaționale, altele se află în pragul finalizării.

Cu titlu exemplificativ menționăm: organizarea unor colective de ingineri și geologi care inventariază întregul fond de sonde sub aspectul modalităților de a obține, de la fiecare din ele, o producție maximă: intensificarea lucrărilor de cercetare geologică pentru acumularea de date cit mai precise asupra formațiunilor situate la mare adâncime; extinderea organizării muncii în brigăzi complexe de foraj, formă ce a dat rezultate bune în creșterea producției la schelele Boldești și Berca; echiparea pompelor cu supape din carburi sinterizate și cămăși cromate-nitruate, ceea ce, prelungindu-le durata de funcționare fără intervenții, va permite ca la 500 de sonde prevăzute cu astfel de pompe producția de țiței să crească, prin eliminarea întreruperilor în extracție, cu cel puțin cinci mii de tone; extinderea injecției cu polimeri și testarea a 5 noi procese de injecție, în vederea creșterii gradului de recuperare a țițeiului din zăcămint; înființarea unor echipe de service, lucrând în acord global, pentru depararea pe teren a autotroliilor — astfel ca, prin reducerea cu circa o treime a timpului neproductiv impus de intervenții, să se diminueze cu peste 4 500 tone pierderile de producție etc. Se apreciază că la nivelul întregului an, măsurile de acest fel vor aduce un plus de producție de 625 mii de tone și vor permite punerea în evidență, în raza de activitate a trustului, a unor rezerve recuperabile totalizând mai mult de 4 milioane de tone.

Chiar în condițiile în care producția fizică sporită se obține cu aceleași cheltuieli materiale, volumul absolut și relativ al acestora este încă, pe ansamblul trustului, exagerat de mare, datorită insuficienței exploatării a posibilităților de a-l diminua. În adunarea generală din această lună s-a cerut să se urgenceze introducerea unor măsuri prevăzute încă de la începutul anului, să se extindă folosirea anvelopelor reșapate, colectarea și regenerarea uleiurilor și a fluidelor de foraj uzate, recuperarea și refolosirea țevelor provenite din defubări de sonde și demontări de conducte, recondiționarea pieselor de schimb în atelierul propriu și în uzinele mecanice de reparații din zonă ale sectorului petrolier; cimentul, barita, motorina și alte materiale de largă utilizare trebuie mai strict gospodărite. Toate acestea cer din partea consiliului oamenilor muncii fermitate în urmărirea îndeplinirii propriilor hotărâri, stabilirea de răspunderi precise la nivelele de execuție, antrenarea mai largă a cadrelor tehnice, a comisiilor pe domenii în vederea asigurării tuturor condițiilor unei reale autogestiuunii

Gheorghe ȘTEFAN
Ploiești

Congresul consiliilor oamenilor muncii

Reducerea eforturilor

țării pentru

procurarea materiilor

prime și energiei

implică

**REALIZAREA
INTEGRALĂ
A PLANULUI
LA PRODUCȚIA
DE ȚIȚEI**

Amplul proces de creștere cantitativă și calitativă a tuturor ramurilor economice, problemele complexe pe care le ridică pe plan mondial criza energetică necesită sporirea eforturilor pentru lărgirea continuă a bazei de materii prime, acoperirea în proporție cât mai mare a necesarului din resurse proprii. Cu prioritate în domeniul hidrocarburilor, instabilitatea prețurilor și dificultățile de pe piața mondială impun preocupări susținute pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan de exploatare a zăcămintelor de petrol și gaze naturale, creșterea aportului lor la asigurarea independenței energetice a țării, așa cum prevăd documentele adoptate de Congresul al XII-lea al partidului. Aceasta înseamnă realizarea, zi de zi, a producției planificate prin mobilizarea forțelor angrenate în activitatea care, direct sau indirect contribuie la punerea în evidență și determinarea de noi rezerve, la efectuarea forajelor de explorare și exploatare, la îmbunătățirea proceselor de extracție și creșterea gradului de recuperare din zăcăminte.

Trustul petrolului din Moinești care are o pondere de circa 14% din producția totală de țiței a țării, își desfășoară activitatea de cercetare foraj și extracție pe un mare perimetru, în care sînt cuprinse județele: Galați, Vaslui, Bacău, Neamț, Covasna, Suceava și Maramureș, cu zone variate și complexe din punct de vedere geologic. Datorită abordării cu răspundere și competență a sarcinilor și angajamentelor asumate, folosirii unor căi de acțiune eficiente pentru îndeplinirea lor și realizării măsurilor adoptate în perioada pregătirii planului și ca urmare a înlăturării unor deficiențe, cele 3 schele de extracție ale trustului (Comănești, Zemeș și Modirzău) s-au situat în primele 4 luni ale anului curent pe locuri frunteșe în întrecerea socialistă în domeniul extracției țițeiului și gazului metan.

Intensificarea procesului de extracție

REALIZAREA SARCINILOR DE PLAN pe primele 4 luni ale acestui an referitoare la extracția țițeiului și gazului natural și creșterea producției față de pericada similară a anului anterior (tabelul) a necesitat mobilizarea amplă a resurselor materiale, organizatorice și umane existente. Astfel a fost posibil ca, în acest interval de timp, pe întregul trust să fie extrase suplimentar peste 100 000 mii m³ gaze, 125 tone țiței și 154 tone gazolină, produse atît de necesare consumului energetic în aproape toate sectoarele activității economice și sociale.

Obținerea rezultatelor consemnate sintetic a fost posibilă prin orientarea activităților în cîteva direcții principale:

1 Studiarea structurilor geologice cunoscute ca fiind productive, intensificarea cercetării zonelor cu productivitate mai redusă și reorientarea cercetării la mică adîncime pentru descoperirea de noi zăcăminte. Acest grup de măsuri cu efect însemnat în producție a cerut o amplă desfășurare de forțe încă din anii anteriori. Au fost puse în evidență numeroase noi zone și blocuri (porțiuni) productive în extinderea zăcămintelor cunoscute. Obținerea de producție pe noile blocuri productive a impus trecerea operativă la proiectarea exploatării, completarea gabariturii (numărului) de sonde de exploatare pe zăcămint. Au fost puse în producție un număr de 30 sonde noi cu debit important în volumul zilnic de țiței extras și cu posibilitatea ca, pînă la sfîrșitul anului, producția din sondele noi să o depășească simțitor pe cea similară din anul precedent.

2 Desfășurarea unor acțiuni intense pentru recuperarea cit mai rapidă în producție a sondelor devenite neproductive. Datorită amplasamentului pe terenuri uneori foarte accidentate, suseptibile de calamități naturale sau alte cauze provoacă avarieri de coloane și scoaterea din producție a unor sonde. Pentru remedierea lor au fost organizate brigăzi specializate dotate cu

aparatură și mijloace de transport adecvate (instalații și trolii, instalații mobile cu grad de tehnicitate și parametri funcționali ridicați etc.), care au intervenit în timp mai scurt decît în anul precedent și au efectuat lucrări de consolidare a terenurilor, reparații capitale și de altă natură la sonde și alte instalații deteriorate. Astfel, în lunile ianuarie-aprilie, un număr de 31 de sonde neproductive din cauzele amintite au fost repuse în producție, aducînd suplimentar un aport de peste 3 mii tone.

3 Accelerarea lucrărilor de punere în producție a sondelor din zonele prioritare și în general a celor cu debite mari. Elaborarea și aplicarea unor programe complexe de acțiune derulate după grafice cu termene și responsabilități concrete au contribuit la o cit mai operativă și bună valorificare a rezervelor existente în structuri noi și de mare adîncime, cu o productivitate situată peste media pe trust, în zonele Asău, Ghelînța, Coțești. Pentru alte trusturi se acționează în continuare prin atacarea lucrărilor astfel încît acestea să se desfășoare în paralel cu întocmirea studiilor de zăcămint făcute de Institutul de cercetări și proiectări pentru petrol și gaze din Cîmpina.

Abordarea unei orientări noi mai eficiente de folosire a instalațiilor de foraj la perforare și la alte operații încă din faza de punere în producție a sondelor a determinat scurtarea termenelor de punere în funcțiune la un număr de 6 sonde. Totodată, prin aplicarea tehnologiei mai eficiente de generalizare a perforării sondelor prin tubing (în loc de coloană) s-a obținut punerea în producție a sondelor mai devreme cu o zi, ceea ce a constituit și constituie în continuare un cîștig însemnat. Evident, folosirea unor tehnologii moderne de foraj a condus la punerea în valoare a unor noi zăcăminte și la intrarea în funcțiune mai din vreme a unor sonde de mare adîncime, care dau țiței și gaze cu debite industriale.

4 Extinderea sistemului de urmărire centralizată a exploatării, respectiv a funcționării sondelor. Prin realizarea programului propus în acest sens se urmărește captarea, măsurarea și transportul țițeiului și gazelor în sistem închis. Pînă în anul 1990 această metodă urmează să cuprindă circa 900 de sonde și 16 parcuri petroliere. Deocamdată, în ceea ce privește extracția, au fost telemecanizate conform prevederilor programului un număr de 300 de sonde și s-a trecut la elaborarea documentației pentru telemecanizarea altor 150 sonde pînă la sfîrșitul anului. Astfel va fi posibil ca începînd cu anul viitor, pentru circa 40% din sondele de exploatare aparținînd Schelei Modirzău, de exemplu, urmărirea parametrilor de funcționare să se facă centralizat, ceea ce va permite o supraveghere mai bună, intervenții mai operative, calificate și, în final, reducerea timpului de opriri accidentale și, deci, o producție substanțială mai mare.

Realizarea producției fizice și nete

Denumirea indicatorilor	Îndeplinirea planului pe 4 luni 1981 (%)	Creșteri față de perioada corespunzătoare din 1980
Țiței extras	100,02	27 296 t
Gaze brute (asociate + libere) din care :	142,80	71 688 mii m ³
— gaze utilizabile	143,80	73 132 mii m ³
— coeficient de industrializare a gazelor	107,00	0,8%
Gazolină	100,60	1 586 t
Producția marfă (în prețuri comparabile)	107,00	15 889 mii lei
Producția netă	137,20	—
Productivitatea muncii	136,50	—

Recuperarea din zăcămint — factor intensiv de exploatare

PRIN APLICAREA proceselor și metodelor de mărire a gradului de recuperare este pus anual în evidență în cadrul unităților trustului un volum important de rezerve recuperabile cu un aport substanțial și o pondere din ce în ce mai mare în producția de țitei. Analizarea în detaliu și din timp a întregului fond de sonde și stabilirea acestora cu posibilitățile cele mai mari de sporire a debitelor prin lucrări adecvate a permis executarea unui volum mare de operații de intensificare a debitelor la sondele vechi (87 de fisurări hidraulice și 370 tratamente cu solvenți și soluții tensioactive). Așa s-a ajuns ca în schelele Trustului petrolului din Moinești să se aplice procesele de injecție de apă la peste 65 la sută din zăcămintele aflate în exploatare. Dealtfel, sarcina prevăzută la forajul pentru mărirea factorului final de recuperare a fost depășit cu 67,5 la sută, în primele 4 luni a.c. procesul de injecție de apă fiind extins și la zăcămintele Tașbuga, Chiliz-Vest, Foale, Tazlău, Cîmpeni Est, Dofteana și Cerdac.

Datorită aplicării măsurilor preconizate în această direcție, producția stabilită a fi obținută ca urmare a aplicării proceselor de recuperare a fost realizată în proporție de 105 la sută și reprezintă peste 26 la sută din producția totală a trustului. Dar, factorul final de recuperare trebuie să atingă în acest an o valoare de peste 28 la sută, diferențiată substanțial, în funcție de condițiile de zăcămint, pe cele 3 schele de extracție (Zemeș — 30,2 la sută, Mordirzău — 31 la sută, Comănești — 21 la sută). În acest sens au fost analizate, împreună cu institutul de specialitate din Cîmpina toate zăcămintele, au fost întocmite studii care, prin aplicarea lor, să conducă la creșterea volumului de rezerve recuperabile, prin utilizarea metodelor celor mai adecvate în funcție de condițiile fizico-litologice ale zăcămintelor. Dacă, în prezent, la un număr de 30 de zăcămintele se aplică injecția de apă pe scară industrială și se află în faza experimentală la alte două, în același timp, la alte 3 zăcămintele se ex-

perimentează combustia subterană și pe un altul, injecția ciclică de abur. Și pentru că, în cincinalul actual, se prevede creșterea aportului recuperării în producția totală de țitei, specialiștii inițiază experimentarea și aplicarea în premieră pe trust a injecției de bioxid de carbon pe zăcămintul Cerdac și deschiderea sectorului minier experimental pe zăcămintul Șalont (al doilea după cel de la Sărata Monteoru-Ploiești), ca și extinderea în continuare a procedeei cunoscute, în așa fel încât în anii următori, prin găsirea și introducerea metodelor moderne și optimizarea proceselor adecvate, recuperarea țiteiului să tindă spre 35 la sută, poate chiar mai mult.

Rezerve de creștere a producției

CERINȚELE aprovizionării economiei cu energie și combustibili impun extragerea ritmică a unor cantități cât mai mari de hidrocarburi și în schelele trustului moldovean. Pentru că, pe întregul an, producția de țitei va trebui să crească aici cu cel puțin 6,4 la sută față de anul trecut, iar cea de gazolină cu 11,4 la sută. Analiza efectuată a relevat că pentru aceasta se cer valorificate în mai mare măsură capacitățile existente și cele noi, forța de muncă disponibilă în special prin :

● **reducerea în continuare a duratei probelor de producție la sondele noi care se pun în funcțiune, de la 19 zile în prezent, la circa 17 zile** prin intensificarea eforturilor privind construirea parcurilor de separatoare, a conductelor de apă, țitei și gaze, a drumurilor de acces, prin generalizarea tehnologiei de testare cu pakere permanente, dopuri de coloană și perforare prin țevile de extracție, aspecte care pînă acum nu au fost luate în considerare în toată complexitatea lor la unele locuri de muncă ;

● **scurtarea duratei actuale de oprire a sondelor prin îmbunătățirea activității de intervenții, astfel încât timpul de reparare a unei sonde să poată fi redus cu 3 zile față de anul trecut.** În acest sens se impune o mai bună dotare a brigăzilor specializate în astfel de operații cu dispozitive mecanice

de înșurubat și deșurubat țevi de extracție, extinderea utilizării instalației de intervenție I.C.-5 etc., dar și o disciplină tehnologică de exploatare și înțelegere mult mai riguroasă respectată. Totodată, este necesar ca numărul de intervenții pe sondă activă să scadă datorită, printre altele, sporirii eforturilor organizatorice de mărire a duratei de funcționare a pompelor de extracție și utilizării cuplurilor de cămăși — piston adecvate fiecărei sonde. Efectuarea, concomitentă a unui număr sporit de operații (de la 22 la 25 pe lună) pentru protecția sondelor împotriva dificultăților provocate de nisipul din straturile petroliere prin consolidări și filtre, poate contribui în și mai mare măsură la creșterea duratei de funcționare a sondelor între două intervenții ;

● **menținerea și accelerarea ritmului descoperirii și dării în exploatare de noi zăcămintele și acumulării de hidrocarburi.** Pentru aceasta, specialiștii au apreciat că se impune intensificarea forajului de cercetare pentru conținutul de noi zăcămintele și îmbinarea lui optimă cu cel de exploatare, fapt care ar determina reducerea perioadei de introducere în producție a noilor obiective. Totodată, apare necesară realizarea în termen și integrală a tuturor lucrărilor de investiții necesare exploatarea zăcămintelor respective (instalații de suprafață de captare, transport și depozitare a țiteiului și gazelor), astfel încât noile obiective să producă cât mai rapid cu putință și să funcționeze cu randamentele cotate.

Desigur, multitudinea și complexitatea problemelor de rezolvat la un trust de foraj și extracție cu o arie atât de vastă ca cel din Moinești, dispersarea mijloacelor și a forței de muncă pe spațiul a 7 județe necesită soluții și rezolvări prompte, eficiente, unele în bună parte realizate, altele în curs de rezolvare sau în studiu. Ele privesc în special coordonarea mai operativă și cuprinzătoare a tuturor instalațiilor de foraj și extracție (atât ca supraveghere cât și ca intervenție), stabilitatea și calitatea forței de muncă pentru care se urmărește în permanență asigurarea în grad mai ridicat a condițiilor economico-sociale impuse de deplasarea și replierea acesteia pe zone foarte înfinse și greu accesibile și, poate, nu în ultimul rînd — așa cum au subliniat specialiștii Trustului — reorganizarea secțiilor și atelierelor din cadrul Trustului (care să fie conduse de către specialiști cu studii superioare sau medii) în vederea apropiării acestora de noile zone de cercetare și exploatare, un sistem informațional bine pus la punct și, mai ales, asigurarea tehnică și materială corespunzătoare.

Gh. DRAGHICI

Congresul consiliilor oamenilor muncii

TIPIZAREA — cerință a creșterii calității și competitivității produselor

O CONSECINȚĂ a nivelului avansat atins de activitatea de tipizare în ultima perioadă este deplasarea ponderii preocupării organelor de sinteză și a institutelor de concepție de la selectarea și ordonarea în șiruri tipodimensionale a obiectelor și produselor industriale, private individual, spre linii și instalații tehnologice funcționând în contextul unor sisteme de fabricație date. Procesul a fost generat de concluziile desprinse cu ocazia examinării de către conducerea de partid și de stat, la 4 februarie 1981, a expoziției de tipizare a produselor industriale, constatându-se că se impune o abordare complexă și sistemică a tipizării unor utilaje, mașini și instalații din industriile ușoară, alimentară, chimică, metalurgică și constructoare de mașini, (în special din sectoarele calde), ținându-se seama de tehnologiile la care acestea sînt articulate și de sincronizarea lor funcțională cu alte sisteme tehnice interconectate.

Abordarea sistemică a tipizării

CONCEPEREA unor tipuri de mașini intercorelate funcțional, din punct de vedere al capacităților de producție și al succesiunii operațiilor de lucru, întru-chipează principiul abordării sistematice — de la general la particular — insuficient încetățenit în practica noastră. Aplicarea acestui principiu în practica economică presupune soluționarea optimizată, cu prioritate, a ansamblului tehnologic și numai pe această bază proiectarea și optimizarea elementelor sale componente. În tipizare, abordarea sistemică impune ca mod de lucru stabilirea, mai întâi, a unui nomenclator de produse necesare la nivelul economiei, elaborarea pe această bază a tehnologiilor tip de fabricație, tipizarea liniilor și instalațiilor tehnologice realizatoare a acestor tehnologii, tipizarea utilajelor și mașinilor din structura liniilor, apoi a ansamblelor și celorlalte elemente componente ale produselor și, în final, proiectarea tehnologiilor de grup pentru prelucrarea pieselor de mașini. Prin aceasta se creează posibilitatea obținerii unei viziuni de ansamblu asupra întregului complex tehnologic studiat, ca urmare, a adoptării acelor soluții care asigură fotosirea repetată a modulelor constructive și a altor elemente structurale tipizate, în componența unui număr cât mai mare de produse.

Deși acest mod de lucru nu mai generează de mult rețineri în rîndul specialiștilor, totuși în practica institutelor de concepție care se ocupă cu asimilarea de noi produse predominant este principiul de lucru de la particular la general, adică proiectarea unor utilaje în mod separat, insuficient încadrate în sistemul tehnologic din care fac parte: chiar dacă sînt realizate într-o concepție superioară, de înaltă tehnicitate și optimizate sub aspectul parametrilor lor funcționali, produsele respective prezintă o slabă eficiență economică. Iată de ce considerăm că procesul de tipizare care se desfășoară

în prezent la nivelul tuturor ramurilor industriale cu scopul stabilirii într-o primă etapă a unui nomenclator cuprinzînd peste 400 linii și instalații tehnologice tipizate, fundamentate printr-un sistem de indicatori tehnico-economici, prezintă avantaje incontestabile ca metodă superioară de lucru în sfera concepției, încetățenind practica abordării și soluționării problemelor de la general la particular. Se poate afirma că aplicarea generalizată a acestei metode în diferite sectoare din economia noastră ar permite, după cum se remarcă și într-o interesantă carte de specialitate recent apărută la noi*), obținerea unor efecte maxime în urma unei mai bune utilizări a resurselor materiale, forței de muncă și mijloacelor financiare avute la dispoziție.

Linii tehnologice tipizate pentru procese tehnologice înrudite

ÎN CONCEPȚIA abordării sistematice a tipizării, trecerea la realizarea de linii tehnologice impune, în primul rînd, studii corespunzătoare în domeniul proceselor de fabricație la care sînt articulate utilajele, ținînd seama de toate ramurile economice unde au loc procese și operații tehnologice înrudite. Asemenea studii sînt elaborate de institutele tehnologice ale ramurilor beneficiare de linii, instalații și module tehnologice, care transmit rezultatele, sub formă de teme, institutelor de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare ale ramurii constructoare de mașini.

Realizarea unor sisteme de mașini tipizate pentru construirea drumurilor, de pildă, presupune stabilirea în prealabil a procesului tehnologic-tip pentru astfel de lucrări, incluzînd decoper-

*) Ion Crișan — Tehnologia ca sistem. Ed. Enciclopedică, 1980

area stratului vegetal de pămînt de la suprafață, săparea, transportul pămîntului, nivelarea și compactarea stratului de bază, punerea în operă a fundației și îmbrăcămînții drumului etc. Considerăm necesar a insista asupra acestui aspect, întrucît actuala tipizare a liniilor tehnologice este, după părerea noastră, insuficient susținută de studii tehnologice de ramură și mai ales cu caracter interramuri — pentru operații și procese tehnologice înrudite comune mai multor ramuri. Spre exemplu o sistemă a utilajelor de lucru autopropulsate pentru mecanizarea lucrărilor grele și cu volum mare de muncă în care se includ excavatoare, buldozere, screpere, autotractoare, autoîncărcătoare, echipamente pentru exploatarea miniere la suprafață etc. trebuie să aibă la bază studiile tehnologice ale tuturor ramurilor economice interesate în aceste utilaje, în cazul dat — construcții, drumuri, agricultură, industria minieră, forestieră etc.

Gruparea și clasificarea proceselor tehnologice cu identificarea similitudinilor elementelor comune, precum și determinarea principalilor parametri tehnologici de lucru, reprezintă condiția sine que non pentru realizarea unei concepții de tipizare eficientă și de perspectivă, creînd prin aceasta premise favorabile unificării principalelor soluții constructive, a tehnologiilor de fabricație, a modului de exploatare, întreținere și reparare. Asemenea procese tehnologice tip, a căror cercetare prealabilă condiționează proiectarea în concepție tipizată a completurilor și liniilor tehnologice de mașini pot fi — dacă ne vom referi la industria construcțiilor — stabilite pentru operații de transport și ridicat-descărcat, punerea în operă a conductelor pentru magistrale, lucrări terasiere, lucrări de betoane, lucrări de finisare. Procesele tehnologice tipizate trebuie să fie alese dintre cele de perspectivă, luîndu-se în considerație executarea fiecărei operații tehnologice în condițiile unei eficiențe maxime, sub aspectul consumului de muncă și al costurilor.

Clasificarea proceselor tehnologice trebuie să se facă pe baza unei terminologii unice stabilită pe baza unui vocabular științifico-tehnic, care să fie înțeles în mod unitar de toți cei ce execută lucrări de tipizare. Indicațiile metodologice care se dau cu ocazia executării diferitelor lucrări de tipizare trebuie să înceapă chiar cu acest vo-

cabular înțeles de toți, necesitatea lui fiind resimțită deseori în faptul că ambiguitățile de ordin terminologic conduc mai departe la interpretări diferite privind lucrările propriu-zise de tipizare care trebuie elaborate.

Procesul de tipizare-standardizare a utilajelor care urmează celui al tehnologiilor tip, trebuie astfel ordonat și descompus încât sarcina asumată spre realizare să fie soluționată succesiv. În unele țări această succesiune este cunoscută sub forma așa-numitelor standarde de 4 nivele în care se include stabilirea seriei tipodimensionale de parametri principali (nivelul II), conceperea șirurilor de produse unificate constructiv pe baza generalizării lucrărilor anterioare cu raportarea la toate ramurile interesate (nivelul al II-lea), stabilirea șirurilor tipodimensionale de agregate, subansamble și alte elemente structurale unificate (nivelul al III-lea) și proiectarea proceselor tehnologice de reper, respectiv de execuție a pieselor în domeniul construcțiilor de mașini cu toate standardele aferente (nivelul IV).

O abordare sistemică după metodele prezentate a motoarelor Diesel, spre exemplu, presupune ca numai după stabilirea standardelor de gradul întâi — la parametrii principali, pentru automobile, autotractoare, autobuze, tractoare, mașini agricole, mașini de construcții și terasiere, nave fluviale și maritime, să fie elaborat standardul pentru produsul respectiv. Nu există îndoială că printr-o asemenea abordare a tipizării și standardizării motoarelor Diesel, numărul tipodimensiunilor de motoare tipizate va fi mult mai mic decât cererile, examinate fiecare în parte, ale unor ramuri industriale. Rezultatele unui asemenea mod de lucru ar corespunde înfrutotul indicațiilor conducerii de partid și de stat date cu ocazia examinării exponatelor și realizărilor în domeniul tipizării motoarelor Diesel, la expoziția din 4 februarie 1981, unde s-a indicat „să se producă motoare care să poată fi utilizate la cât mai multe genuri de instalații și acționări, legând mai strâns folosirea acestora de însăși tipizarea instalațiilor și echipamentelor“.

Fundamentarea tehnico-economică a tipizării

SELECTAREA, în vederea tipizării, a liniilor și instalațiilor tehnologice reprezintă o operație complexă de evidențiere, calcul și comparare, pe baze multicriteriale a liniilor tehnologice proiectate, aflate în execuție sau în stare de funcționare. Principalul criteriu de comparație trebuie să fie acela al nivelului tehnologic realizat de linia respectivă, cunoscut fiind faptul că factorul tehnologic este determinant pentru sporirea eficienței economice a pro-

ceselor de producție. Nivelul tehnic al tehnologiei, respective concepția tehnologică adoptată, trebuie să reprezinte tendința tehnicii în domeniul și perioada dată. Tocmai de aceea **tipizarea procesului tehnologic trebuie să devanseze faza de tipizare a părții mecanice a liniilor și instalațiilor tehnologice.** Se vor prefera, spre exemplu, procese tehnologice bazate pe forjarea la cote fixe a pieselor de mașini și semifabricatelor, inclusiv a roților dințate, în locul tehnologiilor cu volum ridicat al prelucrării mecanice, turnarea în forme metalice sau de precizie cu adaosuri mici de prelucrare în locul turnării în nisip, a acționărilor hidraulice în locul celor mecanice ș.a.

Nivelul tehnic — respectiv calitatea tehnologiei tipizate — este exprimat printr-o serie de indici tehnico-economici, cuantificând consumurile materiale, energetice, de muncă etc. În funcție de specificul ramurii economice acești indicatori pot fi: coeficientul de scoatere a metalului la liniile de producere a oțelului, fontei și de laminare; gradul de folosire a metalului la liniile de prelucrare mecanice; consumul de amestec de formare la liniile de formare-turnare; consumuri energetice kWh/h lapte — la instalații de mulș vaci la bidon; kWh/t — la instalațiile de preparare furaje pentru animale; procentul de rebuturi la liniile de formare-turnare ș.a.

Funcționalitatea liniilor tehnologice reprezintă de asemenea o condiție de bază pentru tipizarea lor. Puterea, capacitatea de lucru, vitezele sau alte caracteristici exprimă nivelul de îndeplinire a funcției pentru care liniile și instalațiile tehnologice au fost concepute. Sub acest aspect se impune ca în documentele tehnico-normative de tipizare și standardizare să fie incluse instalații reprezentative constituind tipuri de bază ale liniilor tehnologice respective, aflate în funcțiune și care să fi parcurs faza operațiilor de testare și omologare. Se insistă asupra acestui fapt întrucât **o tipizare viabilă este numai aceea care se sprijină pe tipuri de produse omologate și cu documentația definitivată.** Numai după omologarea tipului de bază se poate trece la executarea celorlalte tipuri, parametrii proiectați și caracteristicile de funcționalitate, în general, fiind confirmați, corecți și definitivati numai după parcurgerea proceselor de testare-omologare. Neglijarea acestui aspect în unele situații și tipizarea — cu lansarea în fabricație de serie sub imperativul unor lucrări de investiții urgente — de utilaje și instalații tehnologice neomologate a avut consecințe dintre cele mai neplăcute pentru punerea în funcțiune a sistemelor tehnologice din care au făcut parte produsele respective și atingerea performanțelor acestora.

Calitatea de funcționalitate a liniilor tipizate mai înseamnă și **posibilitatea lor potențială de a fi proliferate pen-**

tru alte procese înrudite și alte capacități de producție, plecându-se de la modulul de bază prin adăugarea de noi module sau perfecționări constructive adecvate unor procese tehnologice specifice. Spre exemplu, linia continuă de tratamente termice, concepută de Filiala I.C.S.I.T.P.S.C. din Sibiu pe baza unor module funcționale interschimbabile — mecanisme de șarpare, cupatoare de austenizare, camere de răcire, mecanisme de răcire — etc. — poate să fie executată în 50 variante constructive din punct de vedere al polivalenței tratamentelor termice posibile de realizat (îmbunătățiri, recoaceri izoterme, normalizări-reveniri, normalizări și comentări), productivității orare (500, 750, 1 000, 1 250 și 1 500 kg/h) și greutateii șarjelor tratate.

Capacitatea de producție este un alt parametru principal care servește drept bază de comparație a performanțelor tehnice ale liniilor și instalațiilor tehnologice tipizate, față de cele existente în funcțiune. Ideal este ca să se compare, sub aspectul indicatorilor tehnico-economici, linii tehnologice cu capacități echivalente. Această condiție nu ni se pare obligatorie însă, mai ales atunci când în funcțiune nu există linii de capacități similare, întrucât indicatorii specifici privind consumurile materiale, energetice, forța de muncă, productivitatea etc. calculați pentru fiecare instalație, prin raportarea la capacitatea de producție respectivă, permit obținerea, în anumite intervale de mărimi, a unor date perfect comparabile între ele, nealterând calitățile tehnologice ale instalației tipizate.

Compararea instalațiilor tipizate cu instalații existente în țară, chiar în situația unor capacități diferite este preferabilă comparării cu instalații din străinătate pentru care nu există date certe, cele din prospecte îmbrăcînd de multe ori aspect de reclamă, din care cauză rezultatele calculelor sînt puternic denaturate. Considerăm că nu este inutil a preciza și faptul, acceptat cu greutate uneori de organele de sinteză, că sînt frecvente cazurile cînd capacitatea liniilor și instalațiilor tehnologice nu are o valoare fixă, ci oscilează între anumite intervale de mărimi — maxime și minime (liniile de formare-turnare, liniile de tratamente termice ș.a.) în funcție de sortimentul pieselor care se produc, configurația acestora etc.

Importanța aspectelor teoretico-metodologice în activitatea de tipizare a liniilor și instalațiilor tehnologice este indiscutabilă, absența unor indicații metodologice complete și clare de la început fiind resimțită uneori de factorii care lucrează în acest domeniu și constituind motivul principal al unor repetate refaceri a nomenclatoarelor și fișelor de fundamentare tehnico-economică.

**Ion Hera-BUCUR
Gheorghita BUCUR**

Congresul consiliilor oamenilor muncii

Cai de creștere a eficienței

comerțului exterior

Creativitatea tehnică în slujba raționalizării importului

I NSTITUTUL de proiectări tehnologice pentru industria ușoară în scopul valorificării cât mai bune a potențialului său de creație tehnico-științifică și a răspunde cerințelor tot mai largi și diversificate ale industriei ușoare privind dotarea cu noi tehnologii a căutat să identifice noi căi de accelerare a procesului de creativitate, generarea unui climat care să stimuleze inovația.

În condițiile în care problema raționalizării importurilor, echilibrarea balanței comerciale și de plăți constituie una din restricțiile asigurării mersului înainte al economiei noastre, creativitatea tehnică, această resursă proprie de tehnologii moderne, a căpătat o importanță și semnificație aparte în efortul general de modernizare continuă a structurii economiei. Prezentăm în continuare rezultatele remarcabile obținute de colectivul de oameni ai muncii din cadrul I.P.I.U. în valorificarea acestei importante pirghii de creștere economică pe care o constituie progresul tehnic, contribuția adusă la echilibrul balanței tehnologice a țării.

Valorificăm superior materia noastră primă : ideile

PREOCUPĂRILE pentru accelerarea procesului de creativitate, ca instrument principal de atingere a unei noi calități în activitatea Institutului de Proiectări tehnologice pentru industria ușoară (I.P.I.U.), au condus la măsuri pe 3 direcții principale :

- adaptarea structurilor organizatorice pentru a face posibilă valorificarea optimă a potențialului de creativitate ;
- organizarea sistematică a transferului orizontal și vertical de informații și tehnologii în cadrul propriului sistem și într-un sistem mai larg interorganizațional ;
- dezvoltarea unor metode de conducere care să stimuleze inovarea.

Plecându-se de la caracterul complex al industriei ușoare, cu ramuri diferite în raport cu specificul tehnologic — peste 300 de familii de procese tehnologice — a fost creată o structură organizatorică de tipul colectivelor pluridisciplinare, orientate pe subramuri industriale. Structura colectivului pluridisciplinar a fost astfel alcătuită încât tehnologii, economiștii, inginerii (construcțorii, de instalații etc.), arhitecții să poată aborda simultan și în comun toate aspectele proiectării unui obiectiv industrial, să poată comunica între ei și împreună în scopul realizării proiectului cu minimum de cheltuieli.

De la structura de organizare pe secții și ateliere de specialitate, în care fluxul activităților era întrerupt de „granițele” formale ale structurilor organizatorice, s-au obținut „grupuri funcționale” cu structură pluridisciplinară, în care s-a creat cadrul organizatoric pentru stimularea dialogului interdisciplinar și gândirii creatoare colective. În același timp, această schimbare structurală a fost însoțită de concentrarea unor specialiști din domeniul de inginerie generală, cum sînt studiile topo-geo. studiile energetice de zonă și altele, care participă de la caz la caz în raport cu necesitățile proiectului, la impactul pluridisciplinar de lucru.

Întregul sistem este asistat de colective avînd caracter de stat major care, elaborînd prognoze și studii de marketing, permit stabilirea obiectivelor pentru colectivele complexe. În felul acesta, îmbinîndu-se principiul de diviziune a muncii cu principiul unei organizări pluridisciplinare, se obține o structură flexibilă la pătrunderea noului, în care s-a îmbunătățit substanțial comunicarea între specialiști, s-au verificat mai bine ipotezele și s-a reușit găsirea de noi soluții originale, materializate în invenții și inovații prin aplicarea cărora s-au redus simțitor costurile de investiții și fondurile valutare necesare proiectelor.

Pe planul activității de conducere, principiul de bază a constat în descentralizarea deciziei, crearea unei largi autonomii creatoare și introducerea metodei de conducere prin „buget simulat”. Această metodă constă în esență în transmiterea către colective, pentru fiecare specialitate în parte, a performanțelor necesare în cadrul proiectului, precum și bugetul care le stă la dispoziție din devizul general pentru atingerea acestei performanțe. Acest sistem stimulează gîndirea economică, instrumentul ingineresc devenind un instrument specific de rezolvare a problemelor economice.

Astfel, cu ajutorul metodei de „analiză a valorii” aplicată la costul funcțiunilor unor instalații și părți de instalații în cadrul proiectelor industriei ușoare, s-a ajuns la concluzia că instalații cum ar fi cele de epurare a apelor necesită soluții noi, întrucît costurile arătau un dezechilibru important între cheltuielile pentru realizarea funcțiunilor tehnologice și cele pentru realizarea epurării reziduurilor prin aceste funcții. În felul acesta s-au generat soluții inovatoare, restabilind echilibrul necesar. Dar alături de noutățile care provin direct din practică prin fuziunea elementelor date, există și noutăți la geneza cărora participă știința.

Gestiunea modernă a informațiilor — o premisă esențială

PENTRU înlesnirea transferului orizontal și vertical de informație tehnico-științifică, în cadrul Institutului de proiectări tehnologice pentru industria ușoară a fost organizat colectivul de servicii ingineresti, care printru activitățile sale are responsabilitatea documentării operative pe teme deschise și la cererea colectivelor de proiectare.

Dacă informarea cu privire la nivelul actual al tehnicii este relativ ușor de realizat, informarea de perspectivă este o sarcină mult mai dificilă, deoarece identificarea informațiilor este posibilă numai în condițiile folosirii unor categorii de materiale documentare cu circulație restrînsă. Dintre acestea fac parte publicațiile de uzină, rapoartele de cercetări, cataloagele de fabricație și prospectele comerciale. Cercetările privind nivelul tehnicii moderne sînt extinse și asupra aspectelor economice ale asimilării și modernizării, în special asupra eficienței economice ale acestora. Calitatea noului produs desigur că depinde în primul rînd de concepția constructivă, dar și de calitatea materialelor și semifabricatelor, de nivelul de înzestrare a întreprinderii cu utilaje tehnologice, precum și de nivelul tehnologic și organizarea fabricației. Iată de ce informarea de perspectivă trebuie să procure toate datele necesare pentru cunoașterea în detaliu a acestor elemente de proiectare care concură la realizarea unui produs modern, competitiv pe piața internă și externă, la data la care el va fi fabricat. Se cunoaște că, între etapa de proiectare-dezvoltare și fabricație există un decalaj de luni și uneori de ani de zile, iar informarea de perspectivă trebuie să furnizeze datele necesare nivelului tehnic ce va fi realizat în anii următori.

Unul din mijloacele folosite în informarea de perspectivă este studiul atent al brevetelor de invenții.

Dacă reținem faptul că cel puțin 50% din soluțiile tehnice sînt consemnate în brevetele de invenții încă înainte de fabricarea utilajelor respective, rezultă că nu putem începe lucrările de proiectare fără examinarea diferitelor variante constructive elaborate pe plan mondial, care să permită în final elaborarea unor soluții cu parametri echivalenți altor tipuri similare, dar cu forme și detalii constructive neprotejate de brevete.

Informarea de perspectivă privind tendințele pe plan mondial trebuie să examineze un spectru foarte larg de probleme începînd cu tendințele în cercetarea aplicativă, tendințele în construcții și tehnologii și terminînd cu tendințele în conjunctură. Cele din urmă sînt informații economice curente obținute de către serviciul de marketing și studiul pieței.

În institutul nostru se folosesc următoarele forme de informare a specialiștilor din literatura de brevete :

MEDALIILE OBTINUTE DE INVENȚIILE I.P.I.U. LA TIRGURILE ȘI SALOANELE INTERNAȚIONALE DE INVENȚII

- Grindă canal prefabricată din beton precomprimat pentru hale industriale. Brevete nr. 45087 și 54287. Medalii de argint – Nürnberg și Köln
- Aparat pentru ventilație, încălzirea și răcirea aerului. Brevet nr. 55000. Medalia de Vermeil – Bruxelles
- Construcție industrială universală blindată cu pod tehnic. Brevet nr. 54982. Medalii de argint – Geneva și Köln
- Grindă canal prefabricată pentru ventilarea sau încălzirea halelor industriale. Brevet nr. 52990. Medalia de Vermeil – Bruxelles
- Deflector reglabil din elemente prefabricate de beton armat. Brevet nr. 54985. Medalia de argint Geneva
- Sistem de protecție și obturare pentru deschiderile lanternourilor halelor industriale. Brevet nr. 54984. Medalia de argint – Geneva
- Procedu și instalație pentru evacuarea lichidelor mai ușoare decât apa din rezervoare submerse. Brevet nr. 59309. Medalia de argint – Viena
- Aparat pentru hașurarea desenelor. Medalia de argint – Viena
- Perspectograf. Medalia de aur – Viena
- Instalația de foraj geotehnic. Medalia de aur – Geneva
- Procedu și instalație de urmărire automată, control și sintetizare a parametrilor producției. Medalia de argint – Geneva
- Element prefabricat din beton precomprimat pentru acoperirea halelor industriale. Brevet nr. 53703 și 58877. Medalia de aur – Bruxelles
- Aparat indicator bioritm. Medalia de argint – Geneva
- Instalație pentru neutralizarea apelor alcaline și eliminarea hidrogenului sulfurat. Medalia Vermeil – Geneva
- Structură de beton integrat prefabricată pentru hale etajate în industria ușoară. Medalia de argint – Geneva
- Cupolă pentru iluminarea orientată a construcțiilor. Medalia de aur – Geneva

— brevetoteca, organizată în cadrul bibliotecii tehnice, pune la îndemâna specialiștilor brevete pe specificul activităților care se desfășoară în institut;

— la cererea colectivelor de specialiști, se colaborează cu O.S.I.M., pentru obținerea de cercetări bibliografice din literatura de brevete pe diferite teme.

Considerăm că prin folosirea calculatorului ca mijloc de înmagazinare a acestui inestimabil tezaur care este literatura de brevete se pot obține informații utile la diferite nivele, astăzi putându-se caracteriza chiar tendințele de dezvoltare a diferitelor ramuri industriale după brevetele înregistrate.

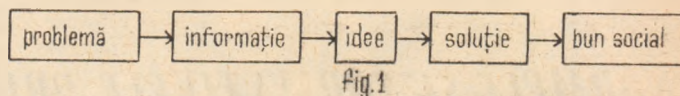
Proiectele cu tehnologii mai dificile, prezentând un grad de noutate mai ridicat, sînt pregătite din punct de vedere al documentării cu studii de sinteză, care permit punerea la îndemîna proiectanților a principalelor informații asupra stadiului rezolvării problemei în țară și străinătate.

În acest scop, au fost organizate în institut două prospecto-țeci cuprinzînd ultimele noutăți trimise de sau cerute de la firmele de specialitate.

Valoarea „produselor” noastre se estimează după cantitatea de informații noi incluse

CLIMATUL de permeabilitate la nou creat în cadrul institutului și metodele folosite de stocare și transmitere a informa-

țiilor permit specialiștilor noștri să-și finalizeze soluțiile noi străbătînd în procesul de creație transformările calitative prezentate în figura 1.

Dacă într-o primă fază proiectele se dezvoltă arborescent, în variante multiple, finalizarea lor necesită îngustarea numărului de variante și asigurarea unui proces corect de decizie în limită de timp.

O formă organizatorică specifică o constituie discuțiile planificate și organizate pentru stimularea soluțiilor noi, între tehnologi, arhitecți, constructori, instalatori, și C.T.E.-urile pe parcurs și finale, respectiv consiliile tehnico-economice care evaluează soluțiile și îngustează arborele de variante spre decidera unei variante.

În procesul de conducere, una din preocupările de bază o constituie instruirea permanentă a întregului personal, atît în domeniul specialității de bază, cît și în domeniile colaterale. Astfel, în ultimii ani circa trei sferturi din personalul cu studii superioare a urmat cursuri postuniversitare, pregătire prin sisteme de conferințe sau alte forme de perfecționare în cadrul organizației sau în alte organizații de specialitate, accentul de bază punîndu-se pe impactul metodelor cercetării operaționale, ale ciberneticii și informaticii, a tehnologiilor avansate din domeniul industriei ușoare sau din domenii înrudite, cunoașterea limbilor străine etc. Această pregătire are ca scop lărgirea orizontului pentru domenii colaterale și îmbunătățirea comunicației, practicarea limbajelor interdisciplinare și cunoașterea experiențelor practice.

Un rol determinant în tot acest proces îl are închiderea cercului cunoașterii prin studiul critic al rezultatelor aplicării soluțiilor în practică.

Numai contactul nemijlocit cu practica supune ideea verificării reale de valoare. Numai în contextul economico-social al întreprinderii se obțin validări reale unui nou util. În acest sens, sînt organizate prin plan deplasări pentru analiza critică a soluțiilor proiectate în condiții de funcționare, în general fie în perioada atingerii parametrilor, fie după ce aceștia au fost atinși. Aceste analize sînt pregătite pe bază de chestionare, împreună cu beneficiarul, luîndu-se în seamă toate observațiile de la toate nivelele ierarhice ale sistemului creat.

Dacă ar fi să se precizeze etapele pe care le parcurge o soluție nou realizată de specialiștii din cadrul institutului nostru, s-ar putea reda schematic, conform schemei din fig. 2 filtrele de analiză prin care trece pînă la implementarea ei în practică. Soluțiile noi introduse în proiectele institutului trec prin filtrele amintite, primesc contur și sînt introduse în funcție de caracterul lor de noutate, fie sub formă de invenții, fie sub formă de inovații, în noile tehnologii elaborate.

Metoda permite îmbunătățirea fie a ipotezelor, fie a metodelor de calcul, precum și a efectului evoluției factorilor social-economice specifici diferitelor regiuni și impactul acestora asupra metodelor de proiectare a obiectivelor industriale.

Trebuie de asemenea, amintit că un rol important în spori-rea creativității îl constituie îmbunătățirea bugetului de timp al cadrelor cu studii superioare prin introducerea largă a calculului automat în proiectare. Introducerea metodelor de calcul automat pentru activitățile repetitive a permis degajarea unui potențial de gîndire orientat spre elaborarea de ipoteze și verificarea lor.

Aport valutar = zeci de milioane/an

CONSECINȚA acestei preocupări pentru menținerea unui climat de eferescență creatoare în cadrul institutului este faptul că în anii '70 au fost înregistrate peste 30 de invenții și 162 de inovații, iar numărul de invenții pe care I.P.I.U. le-a aplicat în proiectele pe care le elaborează și le-a înregistrat la O.S.I.M., s-a creșcut an de an.

Invențiile apreciate că pot fi valorificate la export au fost înregistrate în țări cu tradiție tehnică, obținînd brevetul țărilor respective. Astfel, de exemplu, pentru invenția „Instalație automate de urmărire și control a parametrilor producției”, invenție distinsă la Geneva cu medalia de argint și aplicată în țară la Fabrica de stofă mobilă București cu bune rezultate.

Alexandru NIȚULESCU
director tehnic
Delia NEAM

șef colectiv Serviciu Ingineresc I.P.I.U.

(Continuare în pag. 13)

Congresul consiliilor oamenilor muncii

NORMELE ȘI NORMATIVELE PRIVIND CONSUMURILE DIN ECONOMIE — INSTRUMENTE ALE ÎNTĂRIIRII AUTOCONDUCERII MUNCITOREȘTI ȘI AUTOGESTIUNII ECONOMICO-FINANCIARE

OCALE FUNDAMENTALĂ pentru îndeplinirea sarcinilor actualului cincinal al calității și eficienței, în concordanță deplină cu cerința obiectivă a creșterii aportului factorilor intensivi la dezvoltarea economico-socială a țării, subliniată cu toată claritatea la Congresul al XII-lea al partidului, o reprezintă accentuarea reducerii consumurilor de muncă materializată și vie în toate domeniile de activitate, folosirea rațională, cu spirit gospodăresc a resurselor materiale, de forță de muncă, valutare și financiare ale societății.

În cadrul noului mecanism economico-financiar, al autoconducerii și autogestiei, un rol important în stimularea unităților socialiste în reducerea și limitarea la strictul necesar a cheltuielilor de orice natură este conferit sistemului de normative și norme. La consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 4 iunie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la consumurile din economie, a arătat că vor trebui introduse rapid noi norme de consum, atât la energie și materii prime, cât și la cheltuielile financiare și de forță de muncă, instituindu-se un regim rațional de înaltă răspundere în toate întreprinderile și sectoarele economiei.

Ordine și disciplină în consumul de resurse

NORMELE ȘI NORMATIVELE exprimă fie mărimi prestabilite ale eficienței folosirii resurselor materiale, de forță de muncă, valutare și financiare, valabile în anumite condiții tehnice, economice și organizatorice de desfășurare a proceselor economice și sociale, fie niveluri optime, în anumite etape de dezvoltare economico-socială, ale formării și alocării resurselor. În legătură cu conținutul normelor și normativelor sînt de făcut cel puțin două precizări și anume: a) indiferent de etalonul folosit în construcția normelor și normativelor — natural, natural-convențional, de timp, bănesc — acestea sînt de regulă expresia unui raport a cărui mărime caracterizează intensitatea, laturile calitative în desfășurarea unor procese economico-sociale. Referindu-ne, de exemplu, la coeficientul de scoatere a metalului în industria metalurgică, mărimea acestuia a fost, în anul 1980 de 81,1 la sută. Acest coeficient este prevăzut să fie de 83 la sută în anul 1981, ceea ce, practic, la nivelul întregului an, înseamnă un plus de 330 000 tone de laminat obținute din aceeași cantitate de metal. Un alt exemplu sugestiv: creșterea în anul 1981 numai cu 1 la sută a valorii producției nete ce se realizează la 1 000 lei fonduri fixe în industrie echivală cu un spor de producție netă de aproape 3 miliarde lei; b) normele și normativele au o arie de utilizare extrem de largă, în fapt, în toate domeniile de activitate economico-socială. Ele pot fi aplicabile în profil departamental, de ramură și teritorial, pe toate treptele organizatorice, la nivelul întreprinderilor, centralelor, unităților social-culturale, ministerelor, unităților teritorial-administrativ.

Prin Hotărîrea C.C. al P.C.R. din martie 1978, s-a prevăzut extinderea utilizării normativelor și normelor în planificarea și folosirea mijloacelor materiale și bănești, în strînsă legătură cu sporirea drepturilor și atribuțiilor unităților socialiste în planificarea propriei activități, cu necesitatea întăririi autogestiei economico-financiare, a ordinii și disciplinei în efectuarea consumului de resurse. În acest sens, a crescut numărul normelor și normativelor care prin cuprinderea în planul național unic, au devenit forme de exprimare a sarcinilor de plan.

Normele și normativele constituie, în același timp, instrumente ale organelor de conducere colectivă din unitățile socialiste în determinarea și stimularea colectivului de oameni ai muncii, a fiecărui lucrător în reducerea și limitarea la strictul necesar a consumurilor de orice natură, în realizarea producției fizice, a producției nete, investițiilor, exporturilor în condiții de eficiență maximă, în urmărirea, analiza și controlul acestora, reprezentînd astfel pîrgihii importante pentru îndeplinirea

autoconducerii muncitorești și autogestiei economico-financiare.

Din cele prezentate rezultă și faptul că normele și normativele au, de regulă, caracter **obligatoriu**, fie prin înscrierea lor în plan, ca indicatori de plan, fie prin aceea că aplicarea lor este prevăzută ca atare prin acte normative, adoptate special în acest scop.

Rațiuni ale extinderii folosirii normelor și normativelor

ȚINÎND SEAMA de interesele generale ale societății, de economisirea maximă a resurselor de materii prime, materiale, combustibili și energie, de forță de muncă, valutare și financiare, de accentuarea acestei necesități în condițiile de existență a crizei energetice în lume, ale creșterii simțitoare a cheltuielilor reclamate de asigurarea bazei de materii prime și energetice a economiei, conducerea de partid și de stat a acționat pentru așezarea pe baze normative a tuturor consumurilor unităților socialiste, pentru stimularea inițiativei și spiritului gospodăresc al populației în economisirea energiei și altor resurse materiale.

Așa cum se știe, în cincinalul trecut, oamenii muncii au obținut succese remarcabile pe linia reducerii consumurilor din economie. Astfel, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă în industria republicană au fost reduse cu 6,3 la sută, respectiv, la nivelul anului 1980, comparativ cu anul 1975. Volumul economiilor obținute a fost de circa 100 miliarde lei. Cu toate rezultatele bune care s-au obținut pe linia reducerii consumurilor din economie, există încă rezerve importante în acest domeniu, ca urmare a neîncadrării stricte a unor unități socialiste în normativele și normele de consum prevăzute în plan. În cele privind recuperarea, re folosirea și reconditionarea, după caz, a materiilor prime, materialelor, energiei, pieselor de schimb etc., ceea ce a condus la depășirea consumurilor prevăzute prin plan. Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social, în anul 1980, în țara noastră, a fost de circa 60 la sută, proporție încă mare comparativ cu aceea care există în țările dezvoltate economic.

Necesitatea imperioasă a actualizării și perfecționării normelor și normativelor existente în economie, extinderii aplicării normelor și normativelor la unele categorii de consumuri, precum și a folosirii lor în elaborarea și fundamentarea planului național unic, bugetului de stat, bugetelor de venituri și cheltuieli, celorlalte planuri financiare poate fi înțeleasă mai bine dacă se au în vedere următoarele aspecte:

● În ultimii ani, și în special după introducerea noului mecanism economico-financiar, în economia națională au avut loc îmbunătățiri sensibile în condițiile tehnice, economice și organizatorice ale desfășurării producției materiale și activităților social-culturale, cu largi implicații pozitive asupra mărimii consumurilor din economie. Este suficient a ne referi la acțiunea de largă amploare privind tipizarea și standardizarea produselor și tehnologiilor, ale cărei efecte sînt deosebit de favorabile asupra eficienței folosirii resurselor — numărul mărcilor de oteluri produse în țară a fost redus de la 700 la 166, numărul sortimentelor și tipodimensiunilor în producția de mașini utilaje și echipamente din industria construcțiilor de mașini va fi redus cu 77 la sută — precum și la dezvoltarea activității de recuperare, re folosire și reconditionare, după caz, a materiilor prime, materialelor, energiei, pieselor de schimb etc. Totodată, toate ramurile economice sînt înzestrate cu fonduri fixe moderne, semnificativ fiind faptul că peste 62 la sută din volumul acestora au fost puse în funcțiune în deceniul trecut. Aceste condiții noi fac necesară actualizarea rapidă,

în primul rând, a normelor și normativelor privind consumurile din economie;

- a fost creat un cadru juridic nou, menit să asigure întărirea disciplinei și a ordinii în gospodărirea avuției naționale, reducerea consumurilor la strictul necesar, în scopul creșterii mai rapide a venitului național, sursa sigură a ridicării continue a nivelului de trai al întregului popor. Ne referim, în-deosebi, la Legea nr. 11/1980 pentru modificarea și completarea Legii nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială, prin care au fost stabilite atribuții și responsabilități precise în domeniul elaborării și aprobării normelor și normativelor;

- începând cu anul 1981, în economie au fost puse în aplicare prețuri de producție, de livrare, de contractări și achiziții, precum și tarife, pentru serviciile prestate între unitățile socialiste, actualizate și îmbunătățite pe bază de criterii economice. În mod firesc, această acțiune, deosebit de necesară pentru buna funcționare a noului mecanism economico-financiar, solicită actualizarea în special a normelor și normativelor de cheltuieli;

- există încă indicatori de plan în fundamentarea cărora normele și normativele au un grad de participare redus, după cum atît în unitățile economice, cît și în unitățile din sectoarele social-culturale, de administrație se efectuează încă consumuri care nu au la bază norme și normative.

Deși se cunoaște că orice cheltuielă în economie se poate efectua numai pentru obiectivele și acțiunile înscrise în planul național unic și în limita prevederilor din bugetele de venituri și cheltuieli ale unităților socialiste, totuși experiența muncii de planificare arată că oriunde un indicator din aceste planuri nu este fundamentat riguros pe bază de norme și normative, în dimensionarea și efectuarea consumurilor atîrnă greu „performanțele” în mărirea consumurilor realizate în perioada precedentă.

În mod deosebit, în sectoarele social-culturale, în unitățile administrativ-teritoriale, care urmează a-și desfășura activitatea pe principiile autogestiei economico-financiare, actualizarea și extinderea normelor și normativelor este necesar să fie făcută foarte rapid, nu numai în domeniul consumurilor, dar și în cel al veniturilor, atît la nivelul unităților cît și la nivel macroeconomic;

- obiectivele noului cincinal și ale anului 1981 în domeniul eficienței impun ca toate normele și normativele privind consumurile din economie să fie reconsiderate, pentru a orienta și stimula unitățile socialiste, colectivele de oameni ai muncii în îndeplinirea acestora. Semnificativ este să subliniem că, în actualul cincinal, indicele de valorificare a materiilor prime de bază va spori cu cel puțin 34 la sută, consumul normat de metal se va reduce cu cel puțin 21—23 la sută, 40 la sută din necesarul intern al economiei naționale la fier se va asigura prin procesul de recuperare și revalorificare, cheltuielile la 1000 lei producție-marfă în industria republicană se vor micșora cu 7—8 la sută, urmînd a se acționa și pentru reducerea suplimentară a costurilor de producție în vederea compensării,

într-o măsură mai mare, a efectelor creșterii prețurilor la materiile prime, materiale, combustibili și energie.

Obiective și responsabilități

ÎNTEPRINDERILOR, centralelor, ministerelor, celorlalte organe centrale și locale le revin sarcini deosebit de importante, de mare răspundere în actualizarea și introducerea rapidă în economie de noi norme și normative de consum. Ele au obligația, potrivit legii, de a asigura elaborarea și actualizarea normelor și normativelor de consum și de stoc pentru toate categoriile de materii prime, materiale și combustibili, actualizarea normelor și normativelor de recuperare, re folosire și recondiționare, după caz, a acestora; actualizarea normelor de muncă, corespunzător noilor condiții tehnice, organizatorice asigurate, a normativelor tehnice privind duratele de funcționare între reviziile și reparațiile fondurilor fixe, precum și a normativelor de timp pe operații și categorii de lucrări.

Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe îi revine sarcina de stabilire și actualizare, la propunerea coordonatorilor de balanță, a normelor și normativelor de recuperare, re folosire și recondiționare a pieselor și subansamblelor, obligatorii pentru toate unitățile din economie. Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe, Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii, împreună cu celelalte organe centrale, au sarcina de a actualiza, pe baza criteriilor aprobate de conducerea de partid și de stat, normele maxime de cheltuieli pentru mobilier și obiecte de inventar pentru toate spațiile în care se desfășoară activități de birou, precum și pentru unitățile comerciale, hoteliere, de alimentație publică și unitățile din sectoarele social-culturale, urmărind reducerea la strictul necesar a acestor cheltuieli.

Întreprinderile, centralele, ministerele, organele centrale și locale au, de asemenea, obligația de a actualiza și extinde normele și normativele folosite în planificarea și efectuarea cheltuielilor administrativ-gospodărești, a cheltuielilor care se suportă direct din rezultatele financiare ale unităților economice, precum și a cheltuielilor pentru unele acțiuni cu caracter economic care se mai finanțează încă din bugetul statului-întreținerea și repararea drumurilor, unele acțiuni agrozooveterinare, de gospodărie comunală ș.a.

În paralel cu eforturile pentru actualizarea și îmbunătățirea sistemului de norme și normative privind consumurile din economie existent, este necesar a se acorda o atenție sporită perfecționării normelor și normativelor cu caracter de sinteză privind consumurile sau alocările de resurse, folosite în procesul planificării, la nivelul centralelor, ministerelor, celorlalte organe centrale din economie.

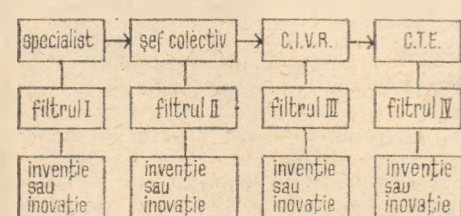
Theodor STOLOJAN
Ministerul Finanțelor

RAȚIONALIZAREA IMPORTULUI

(Urmare din pag. 11)

(4 milioane lei economii/an), s-a obținut în anul trecut un brevet american.

Sub aspectul eficienței economice concrete, al contribuției aduse la echilibrarea balanței comerciale departamentale, pot fi menționate o serie de tehnologii noi proiectate de institut:

— Instalația de albit continuu, în exploatare la întreprinderile textile din Satu Mare și Vaslui prin aplicarea căreia se obține o economie de circa 3 milioane lei valută/an.

— Linie de talpă artificială, în exploatare la I.I.S. Partizanul-Bacău, a cărei aplicare conduce la economii în valoare de 15 mil lei valută/an și valorificarea a 2400 tone materiale secundare/an.

— Instalație de apretat uscat catifea — în exploatare la I.T. Botoșani prin aplicarea căreia se realizează 1100 mii lei valută-instalație/an.

— Îmbunătățirea iluminatului industrial și reducerea consumului de energie electrică în țesătorii. Aplicarea acestei teme aduce economii de 1400000 lei/an la exploatare și 3600000 lei la investiții. Tema a fost aplicată la 3 investiții din cadrul Ministerului Industriei Ușoare.

— Cuptor pentru arderea glazurii de porțelan. Prin aplicarea acestei teme la întreprinderile de porțelan din Alba Iulia și Dorohoi se realizează economii de 7,6 mil. lei valută pentru 4 cuptoare și reducerea consumului de combustibil de 14% — 340 mii Nm³/an (pentru 4 cuptoare).

— Instalații pentru captarea energiei solare — care va aduce beneficiarilor economii de combustibili lichizi evaluate la 340 t c.c./an.

Dintre procedeele tehnologice, tehnologiile și utilajele noi concepute de I.P.I.U. și aplicate în primele luni ale cincinalului revoluției tehnico-stiințifice, care aduc importante economii valutare amintim:

- Robotizarea distribuției pieselor la prese, care se aplică la secțiile de prese din industria articolelor casnice din M.I.U. (exemplu I.I.S. Metaloglobus-București) reducînd importul cu 20 milioane lei anual;

- Sincronizarea automată a liniilor tehnologice din secțiile de finisaj ale industriei textile, care se aplică la întreprinderile textile din Satu Mare, Vaslui și export Polonia, reducînd importul cu 15 mil. lei și crescînd exportul cu 12 mil. lei.

- Conducerea programată a funcționării hașelelor, lucrare care urmează să se aplice la finisajul textil din întreprinderile M.I.U. realizînd economii de 3 mil. lei prin reducerea importului.

nu apare o altă alternativă, și pornind de la interesele generale ale economiei, în prezent și în perspectivă, rezultă că majorarea ponderii cărbunilor în consumul casnic de combustibili devine o necesitate obiectivă. Problema se pune în ce condiții să fie folosit, atât în centralele termice, cât și în consumul individual, spre a fi cât mai avantajos economiei și populației.

trebuie să fie acoperite prin importuri crescînde de țiței, pentru încălzitul urban al locuințelor este necesar deci să se dezvolte cu prioritate termoficarea prin rețele publice alimentate din centrale electrice de termoficare, precum și din centrale termice de zonă. Asemenea unități trebuie echipate cu cazane fabricate în țară, funcționînd cu cărbuni inferiori, dimensionate și am-

Tabelul nr. 1

Evoluția consumului casnic de combustibil

— în procente —

Natura sursei de asigurare	1960		1970		1980	
	1	2	1	2	1	2
lemn de foc	115,0	36,0	65,7	18,5	38,4	9,1
cărbune	229,6	4,3	685,0	14,5	1960,0	13,8
deșeuri agricole	141,2	24,7	152,0	18,0	124,0	11,6
produse petroliere	123,1	9,4	186,0	9,5	350,0	18,1
gaze naturale	123,1	22,4	376,5	29,0	493,0	28,1
termoficare	194,2	3,2	1250,0	10,5	2800,0	17,1
energie electrică	—	—	—	261,7	261,7	2,2

Nota : în coloana unu este înscrisă dinamica (față de anul 1955 = 100), iar în cea de-a doua coloană ponderile diferitelor tipuri de combustibil

Din acest punct de vedere, în ansamblurile de locuințe lucrurile se vădesc clare. După calculele Institutului de studii și proiectări energetice efectuate în anii anteriori rezultă că termoficarea reprezintă soluția cea mai avantajoasă de încălzire și prima de recomandat în cazul folosirii cărbunelui pentru încălzit (tabelul nr. 2). Încălzirea cu cărbune și anume cu lignitul pe care economia îl are disponibil se încadrează în limite economice admisibile și în cazurile în care se utilizează în termocentrale. Costul unității de căldură este cu atât mai avantajos cu cât centralele vor avea capacități mai mari și vor fi compuse din cazane cu capacități unitare mai mari, alimentînd ansambluri de locuințe, de asemenea, cât mai mari. Nu este prea indicată folosirea lignitului în unități mici, sub 1Gcal/h, întrucît, în afară de diferența de costuri, se înregistrează pierderi de combustibil față de arderea acestuia în cazane mari. Acceptarea de microcentrale termice pe lignit se justifică în condițiile cînd cazanele mari funcționează deja cu cărbuni inferiori, sau cînd politica energetică recomandă asemenea soluții în scopul protejării resurselor de combustibili superiori. Mai trebuie spus că în analiza elementelor economice de care depinde folosirea unui tip de combustibil, trebuie luate în considerație și cheltuielile de transport determinate de volumul de transport și de distanța dintre consumator și furnizorul de combustibil. Din datele de care dispunem, se poate aprecia că peste distanța de 200 km, transportul cărbunelui devine neeconomic (tabelul nr. 3).

Ținînd seama de condițiile în care se asigură echilibrul balanțelor de combustibili în următorii ani, de necesitatea prezervării rezervelor de gaze naturale pentru asigurarea pe o perioadă cât mai lungă de timp a materiei prime pentru industria chimică, precum și de faptul că necesitățile consumului intern

plasate astfel încît să prezinte indicatori de eficiență ridicăți.

În cazul consumatorilor individuali, activizarea consumului de cărbuni, mai ales în mediul rural, depinde de fabricarea și vînzarea unor sobe și instalații de ardere adecvate folosirii acestui fel de combustibil. O problemă însemnată în acest cadru o constituie aceea a construirii unor asemenea sobe care să țină seama de calitatea și specificul cărbunilor din țara noastră : ușor de-

Tabelul nr. 2

Cheltuieli raportate la un apartament convențional, în cazul încălzirii cu lignit

Sistemul încălzirii	Cheltuieli în lei
I. Cheltuieli de investiții	
— prin rețele de termoficare urbană	8 600—9 500
— prin centrale termice de cuartal sau de zonă, pentru ansambluri de 1 200—7 000 apartamente	13 500—18 000
— prin centrale termice de bloc (circa 80 apartamente)	20 000—22 000
II. Cheltuieli anuale de exploatare și întreținere	
— prin rețele de termoficare urbană	1 550—1 900
— prin centrale termice de cuartal sau de zonă, pentru ansambluri de 1 200—7 000 apartamente	2 634—3 696
— prin centrale termice de bloc (circa 80 apartamente)	9 000—9 500

gradabili prin exfoliere, conținut mare de apă, steril și praf. O formă îmbunătățită de folosință a lignitului în sobe

Extinderea utilizării cărbunilor în consumul casnic

REZERVELE de petrol și gaze situate la un nivel scăzut, ca și creșterea prețurilor lor, au readus cărbunele în actualitate pentru cele mai multe din țările lumii. În fapt reîntoarcerea la cărbune reprezintă una din alternativele omnirii de a-și asigura viitorul energetic, întrucît, la ora actuală, cărbunele este combustibilul de care Terra dispune în cantitățile cele mai mari. Potrivit unor estimări recente, peste nouă zecimi din rezervele mondiale de energie care pot fi exploatare și folosite cu mijloace tehnice cunoscute, sînt constituite din cărbuni. În această situație și consumul casnic trebuie să urmeze strategia energetică generală, majorînd ponderea cărbunilor în balanța combustibililor folosiți.

Condiții ale unei utilizări eficiente

ÎN ȚARA noastră s-a realizat o creștere a producției de cărbune în 1970 de peste 9 ori, iar în 1980 de cca. 25 ori față de 1930. S-a asigurat, de asemenea, o dinamică pronunțat ascendentă consumului casnic de cărbune în raport cu celelalte surse de energie termică, aceasta crescînd de 7 ori în 1970 și de circa 20 ori în 1980, față de 1955 (tabelul nr. 1). Ca pondere însă, în consumul total de combustibili al populației, după cum rezultă din datele aceluiași tabel, cărbunele se situează încă la un nivel scăzut — cca. 14%, marcînd chiar o stagnare în ultimii 10 ani. Cum însă

Tabelul nr. 3

Influența distanței de transport asupra costului unității de căldură

— lei/°Ccal —

Felul combustibilului	Distanța de transport în km			
	50 km	100 km	150 km	200 km
Lignit din bazinul Cîmpulung-Muscel	84	88	92	95
Lignit din bazinul N.V. Ardeal	76	81	84	88
Lignit din bazinele Rovinari și Motru	64	71	76	80
Huila sortată de Valea Jiului	55	58	59	61
Brichete din lignit — Căpeni	74	76	78	80
Brichete din huile — Coroești	64	66	67	68

sînt brichetele, al căror consum a crescut an de an. Brichetele au o putere calorică mai mare și prezintă avantaje în procesul de transport, manipulare, depozitare. Este, totodată, necesar ca noile sobe și instalații de ardere să preia funcționalitatea multiplă a sobelor tradiționale, care serveau pentru încălzit, gătit și copt și să păstreze avantajul acestora de a acumula căldură și a o menține o perioadă mai îndelungată de timp. În măsura în care este posibil, la sobe se impune includerea unui recipient în partea superioară, din care să se asigure necesarul de apă caldă menajeră.

Rolul cercetării și al factorilor teritoriali responsabili

ÎN ACEST context, sarcini mari revin cercetării de specialitate și constructorilor de mijloace de ars individuale, astfel încît problema respectivă să fie cît mai grabnic soluționată. Pînă atunci, sînt necesare măsuri economice de stimulare a înlocuirii sau adaptării sobelor existente prin prețuri corespunzătoare de achiziție sau transformare, cu plata în rate, avînd în vedere că promovarea lignitului în consumul casnic nu este determinată atît de dorința consumatorilor, cît de interesul economiei. Direcțiile principale de cercetare trebuie orientate cu prioritate către prelucrarea economică a combustibililor solizi, în scopul îmbunătățirii caracteristicilor de ardere și diminuării factorilor poluanți și spre perfecționarea sistemelor și mijloacelor de ars individuale, în vederea creșterii randamentelor de ardere și a elementelor de confort.

O problemă importantă pe linia prelucrării cărbunilor este aceea a eliminării fumului în timpul arderii care, pe lângă poluare, provoacă infundarea încălzirii a coșurilor și canalelor de fum. Unele rezultate au fost obținute

deja în realizarea așa-numitului „combustibil defumat”, prin semicarbonizarea la temperatura de aproximativ 700°C, îndeosebi a huilelor tinere cu conținut ridicat de materii volatile. Producerea lui ca atare nu este, însă, economică, implicînd o tehnologie complicată și costisitoare. Dar ea ar putea deveni convenabilă în cazul cînd combustibilul respectiv rezultă ca subprodus la fabricarea gazului de oraș (Stadtgaz) sau a gazului de distanță (Ferngas), prin degazarea cărbunilor cu valorificarea concomitentă a gudroanelor, procedeu aplicat deja în unele țări — R.F.G., Anglia ș.a. Pînă atunci, trebuie extinsă brichetarea care pe lângă avantajele menționate, permite valorificarea sorturilor mărunte de cărbune, rezultate inerent din exploatarea mecanizată a acestuia și transformă cărbunele într-un combustibil standard ca formă și calitate, rezistent la intemperii, manipulare, stocare și ardere. Brichetele ușurează comercializarea cărbunilor inferiori și oferă consumatorilor posibilitatea folosirii unui combustibil solid, în condiții superioare de igienă și confort.

Ca sarcini pentru cercetare se profilează continua îmbunătățire a randamentului și confortului de folosire a cărbunelui prin modificarea sistemelor și agregatelor de ardere, cu cheltuieli minime compensate de avantajele obținute. Un agregat de ardere corespunzător trebuie, în general, să răspundă următoarelor condiții: să fie în măsură să folosească toate tipurile de combustibili solizi destinați scopurilor neindustriale (uz casnic); arderea să poată fi dirijată cu ușurință cît mai simplu posibil, de exemplu, prin reglarea admisiei aerului; să permită încălzirea unei cantități mari de combustibil solid, asigurînd arderea lui continuă și deci încălzirea continuă și uniformă a încăperii, un timp îndelungat. După unele experimentări reușite, efectuate în ultimii ani, apreciem că poate fi avut în vedere și sistemul de sobe cu arderea inversă, sistem prin care focul se încarcă în întregime cu cărbuni și se aprinde în partea de sus, focul propagîndu-se descendent prin masa de combustibil. Acest sistem are avantajul unei arderi aproape fără fum, cu condiția unei bune etanșeități a sobei. Neetanșeitătea, în special cea a cenușarului, duce la aprinderea necontrolată a întregii încărcături de combustibil și la arderea lui rapidă, însoțită de o degajare violentă de căldură care provoacă supraîncălzirea suprafețelor de radiație a sobei.

În dirijarea consumului de combustibil o importanță deosebită o are și prețul de procurare a combustibililor, în el trebuind să se reflecte politica economică a statului sub aspectul gospodăririi resurselor energetice. Or, în prezent, se observă că la stabilirea prețurilor primează încă acoperirea cheltuielilor efectuate cu obținerea combustibililor respectivi, din care cauză între scara prețurilor cu amănuntul și valorile calorice nu există o concordanță, consumatorii procurîndu-și aceeași cantitate de căldură la prețuri diferite. Di-

ferențele de prețuri nu sînt concordante nici cu gradul de confort pe care îl oferă combustibilul folosit. Căldura obținută din cărbune revine mai scumpă decît cea obținută din gaz metan, de exemplu.

Pentru extinderea consumului de cărbune în locuințele cu mijloace de ars tradiționale, rețeaua de desfacere are un mare rol. Transportul de la distanțe mari scumpește combustibilul în general și în mod deosebit pe cel de care ne ocupăm, și se realizează dificil, datorită lipsei mijloacelor de transport proprii. Deși cantitățile de combustibili solizi care se livrează în orașe și sate sînt aproximativ egale, rețeaua depozitelor de desfacere în mediul rural este insuficientă și disproporționat repartizată în teritoriu. Revine, în medie, un depozit la 50 de sate, iar în unele județe există numai 2—3 depozite. Se impune deci o atenție mai mare alocării investițiilor pentru depozite, pentru realizarea lor în teritoriu pe amplasamente care să îmbine interesele de economicitate ale statului și cetățenilor. Din unele calcule efectuate, apare că un depozit de combustibil solid, spre a fi rentabil, are nevoie de un deversor de cel puțin 2000 tone anual. Cum acest deziderat economic nu poate fi totdeauna realizat, apreciem că trebuie extinsă inițiativa unor județe, unde se practică expedierea directă a vagoanelor de combustibil în satele mai îndepărtate, în baza listelor de solicitanți vizate de conducerea cooperativelor agricole de producție, consiliile populare sau unitățile locale. Descărcarea și distribuția combustibililor se face prin grija unui colectiv obștesc, format dintre solicitanții înscrși în listă. Trebuie menționat însă că în promovarea acestui sistem nu s-a găsit o formă de stimulare a celor ce își asumă răspunderea primirii, recepționării, descărcării și distribuției combustibilului.

În concluzie, pentru dezvoltarea folosirii cărbunelui în limite economice admisibile, la încălzirea locuințelor situate în blocuri, se impune concentrarea acestora în ansambluri mari, utilizarea termoficării la cea mai largă scară posibilă, folosirea de centrale termice mari, dotate cu cazane de capacitate unitare cît mai mari, respectarea distanțelor economice de transport. În locuințele cu mijloace de ars individuale, creșterea ponderii cărbunelui necesită perfecționarea aparatelor consumatoare de cărbuni inferiori, realizarea unei corelații mai strîns între prețurile de procurare ale combustibililor, valorile lor calorice și gradul de confort pe care îl oferă, îmbunătățirea situației rețelei de desfacere, în special în mediul rural. Într-o perspectivă mai largă se impune soluționarea eliminării, pe bază de procedee tehnologice economice a componentelor de confort din cărbune — fum, steril, sulf etc. O etapă actuală ar putea fi însă oferit un plus de calitate cărbunelui, prin brichetare.

dr. Virgil DINCA

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

CĂI DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI ȘI A EFICIENȚEI ECONOMICE LA CULTURA SFECEI DE ZAHĂR (II)

Optimizarea tehnologiilor

ELABORAREA și optimizarea tehnologiilor de cultură a plantelor de câmp sînt acte de concepție și decizie, cu un conținut strict dependent de condițiile unităților agricole la care se referă. Orice încercare de a se da soluții tehnologice pentru realizarea unui anumit nivel de producție, fără a ține cont de condițiile pedoclimatice și social-economice, este lipsită de bază științifică.

Elaborarea unor tehnologii de cultură care să permită realizarea sarcinilor stabilite în domeniul producției vegetale pentru actualul cincinal necesită fundamentarea din punct de vedere tehnic și economic al fiecărei secvențe, cit și a întregului ansamblu tehnologic. Aceste probleme sînt foarte stringente pentru cultura sfecei de zahăr, intrucît această cultură are un grad de intensivitate ridicat, solicitînd un volum ridicat de resurse materiale,

îngrășare cu N128, P96, K100 și recoltare mecanică. Din datele prezentate se pot desprinde diferențele privind randamentele la ha, consumul de forță de muncă, cheltuielile de producție la ha, costul unitar și beneficiile, corespunzător diverselor secvențe sau variantele ale variantelor tehnologice diferențiate în funcție de soiuri, nivel de mecanizare, modul de întreținere a culturilor, chimizare, aplicarea sau neaplicarea irigațiilor, modul de recoltare. Sînt tot atîtea elemente pe care organele de decizie din unitățile agricole trebuie să le studieze în strînsă corelație cu condițiile locale de producție și să le aibă în vedere la stabilirea tehnologiei optime de cultivare a sfecei de zahăr.

Repartizarea suprafețelor

AUTOGESTIUNEA economico-financiară a unităților agricole impune lua-

primul rînd este necesară afectarea de suprafețe cu potențial ridicat, situate în zone cit mai apropiate de fabricile de zahăr existente, astfel încît să se reducă distanțele de la care se transportă materia primă către unitățile de prelucrare. Prin aprovizionarea fabricilor cu sfeclă produsă în județe îndepărtate se pierde cel puțin 2—3 procente de zahăr, plus cheltuielile pentru transport.

În al doilea rînd, se pune problema unei mai bune **corelări a amplasării noilor capacități de prelucrare cu cea a culturii sfecei de zahăr**, ceea ce asigură multiple avantaje. Secretarul general al partidului a dat indicația să se construiască întreprinderi mici, care să prelucereze materia primă de pe raza unui consiliu agroindustrial — de pildă, fabrici de zahăr cu o capacitate de prelucrare de 1 000 tone pe zi, în așa fel încît transportul sfecei de zahăr să se facă numai cu remorci cu tractor, de pe o rază de cel mult 30 km. Acțiunea de realizare a unor astfel de fabrici a și demarat puternic.

Variante tehnologice la cultura sfecei de zahăr

Secvențe constante	Secvența variabilă	Prod. medie (t/ha)	Consum de muncă (z.o/ha)	Chelt. totale (lei/ha)	Cost unitar (lei/t)	Beneficiu (lei/ha)
Sămîntă pluriger-mă, erbicidat; fertilizat cu N128, P96, K100; recoltat mecanic	Irigat	65	43	10 320	159	9 165
	Neirigat	40	36	8 550	213	3 480
Irigat; erbicidat; fertilizat cu N128, P96, K100; recoltat mecanic	Sămîntă pluriger-mă	65	43	10 320	159	9 165
	Sămîntă monogermă	58	26	9 198	135	11 220
Sămîntă pluriger-mă; irigat; erbicidat; fertilizat cu N128, P96, K100	Recoltat mecanic cu BM6-KS-6	65	43	10 320	159	9 165
	Recoltat manual după dislocator	55	64	11 400	172	8 320

umane, tehnice și financiare.

În tabelul nr. 4 sînt redată cîteva variante tehnologice alcătuite pe baza rezultatelor cercetărilor din stațiunile experimentale și ale celor obținute de unitățile fruntașe în cultura sfecei de zahăr. Se poate constata că, dintre variantele cuprinse în tabel, cea mai eficientă este realizată pe terenuri irigate, cu sămîntă monogermă, cu erbicidare,

Prima parte a articolului a fost publicată în nr. 23 din 5 iunie a.c. al revistei.

rea măsurilor necesare ca odată cu sporirea randamentelor medii la hectar să se realizeze și reducerea costurilor unitare de producție. Una dintre căile importante în această direcție o constituie micșorarea distanțelor de transport — respectiv a cheltuielilor de transport și a consumurilor de carburanți.

Repartizarea teritorială optimă a culturii sfecei de zahăr trebuie privită din mai multe puncte de vedere. În

Tabelul nr. 5
Cheltuielile de transport pentru 1 tonă de sfeclă de zahăr (lei)

Distanța (km)	Modul de încărcare-descărcare		
	Manual	Semi-mecanizat	Mecanizat
Sub 1 km	15,1	8,9	4,8
3,1—6,0	25,0	19,2	18,0
10,1—11,0	35,0	30,3	28,5
15,1—17,0	46,3	41,4	40,3
20,1—22,0	52,5	49,2	49,2
22,1—25,0	—	53,4	—
25,1—35,0	—	56,8	—
35,1—45,0	—	75,7	—

Modificarea concepției referitoare la dimensionarea și amplasarea fabricilor de zahăr prezintă o deosebită importanță economică, prin eliminarea transporturilor de la mari distanțe, reducerea costului lor, micșorarea consumului de carburanți, diminuarea pierderilor cantitative și calitative de la recoltat pînă la prelucrare, creșterea randamentului la industrializare, posibilități de utilizare mai eficientă a reziduurilor rezultate din prelucrarea sfecei, asigurarea ocupării în tot cursul anului a oamenilor muncii din raza consiliilor agroindustriale unde sînt amplasate noile fabrici, creșterea veniturilor lor.

Pentru exemplificare, în tabelul nr. 5 sînt redată cheltuielile de transport la sfeclă de zahăr cu tractorul U—650 și

remorca de 5 tone (R. B—5), în funcție de distanțele de transport și modul de încărcare-descărcare, calculate după tarifele actuale practicate de stațiile pentru mecanizare a agriculturii până la distanța de 45 km (peste această distanță, transporturile se fac de către I.T.S.A.I.A. cu autocamioane, sau pe calea ferată).

Din datele prezentate se poate vedea că odată cu distanța crește și costul transportului, ajungând ca la 20—22 km, față de distanța de sub 1 km, el să fie de 3,5 ori mai mare la încărcare-descărcare manuală, de 5,5 ori mai mare la manipularea semimecanizată (încărcare manuală și descărcare prin basculare) și de 10,2 ori mai mare la manipularea mecanizată. La o distanță de 25—30 km față de locul de industrializare, cultura sfecelei devine total neeficientă sub acest aspect, deoarece costul transportului depășește 50 lei pe tonă și presupune un consum mare de carburanți. În cazul transportului cu autocamioane I.T.S.A.I.A., costul pe tonă este mult mai ridicat, ajungând ca la 30 km să fie de cca. 118 lei, la 40 km — 149 lei, la 80 km — 203 lei, iar la 120 km — 238 lei. La expedierea sfecelei în vagoane de cale ferată trebuie avute în vedere — pe lângă cheltuielile de transport — costul încărcărilor și descărcărilor repetate, precum și pierderile mai mari pe timpul transportului.

Valorificarea superioară a producției secundare și a reziduurilor industriale

DINTRE culturile tehnice, sfecla de zahăr contribuie în cea mai mare măsură la completarea bazei furajere, atât prin coletele de la recoltare, cât și prin reziduurile rezultate de la fabricarea zahărului. Pe plan mondial, țările în care sfecla de zahăr are o pondere mare în structura culturilor sînt și mari crescătoare de taurine, specia care consumă cel mai eficient subprodusele rezultate din cultura și industrializarea acestei plante. Și la noi în țară se înregistrează o **corelație strinsă între suprafețele și producțiile de sfeclă**, pe de o parte și **efectivele de taurine și producția de lapte**, pe de altă parte — județele mari cultivatoare de sfeclă de zahăr deținând și importante efective de taurine.

Excluzînd din calcul județele care dispun de suprafețe mari ocupate cu pășuni naturale și calculînd coeficientul de corelație al lui Spearman, rezultă că nivelul acestuia este de 0,75 în corelația suprafață cultivată cu sfeclă de zahăr și efectivul de taurine și de 0,65 în corelația suprafață cultivată cu sfeclă și efectivul de vaci de lapte. Județele care cultivă suprafețe mici de sfeclă au și o pondere redusă în totalul producției de lapte. Desigur că dacă analiza și grupările statistice s-ar fi făcut pe consiliile unice agroindustriale cultivatoare de sfeclă de zahăr, coeficientul ar fi fost mult mai strîns (aproape de 1). În această corelație trebuie reținute influențele exercitate de distanța dintre unitățile producătoare de sfeclă și cele prelucrătoare, precum și de capacitatea de prelucrare, în raport cu producția de sfeclă din fiecare județ.

Interacțiunea dintre cultura sfecelei

de zahăr și creșterea taurinelor se poate demonstra și prin calcule privind producția de lapte și de carne ce se poate obține pe baza producției secundare și a reziduurilor rezultate din producția și industrializarea sfecelei de zahăr (tabelul nr 6)

Datele tabelului evidențiază faptul că, odată cu realizarea de randamente mai mari la ha, crește proporțional cantitatea de produse secundare și reziduuri (colete și tăiței de sfeclă, melasă), iar pe această bază crește și cantitatea de lapte și carne ce se poate obține, concomitent cu o producție sporită de zahăr.

Este de remarcat că, deși avantajele pe care valorificarea secundară a sfecelei de zahăr pentru completarea bazei

și a altor obiective pentru industrializarea produselor agricole. Odată cu realizarea programelor privind sporirea producției de sfeclă de zahăr, legume, fructe, lapte ș.a., este necesară **crearea unor capacități de prelucrare de proporții reduse, amplasate cât mai aproape de locul unde se produce materia primă**. Referindu-se la această problemă, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că, odată cu realizarea programului de sporire a suprafeței și producției de sfeclă de zahăr, după extracția zahărului restul de 85% din sfeclă să rămână ca bază furajeră.

În scopul sporirii producției de sfeclă de zahăr și de zahăr, a fost emis Decretul Consiliului de Stat privind organizarea prestărilor de servicii

Tabelul nr. 6

Transformarea în lapte și carne a produselor secundare și a reziduurilor industriale la 1 hectar cultivat cu sfeclă

	Producția medie de sfeclă la ha (t)					
	10	20	30	40	50	60
Furaje :						
— colete sfeclă (t)	1,2	2,4	3,6	4,8	6,0	7,2
— tăiței sfeclă (t)	8,0	16	24	32	40	48
— melasă (t)	0,5	10	15	20	25	30
— total val. nutr. (U.N.)	1 320	2 640	3 960	5 280	6 600	7 920
Produse animaliere :						
— lapte (hl)	13,2	26,4	39,6	52,8	66,0	79,2
— carne (kg)	176	352	528	704	880	1 050

furajere sînt bine cunoscute, pînă în prezent reziduurile de la unele fabrici de zahăr nu sînt utilizate eficient, datorită în primul rînd distanțelor mari la care se transportă (tabelul nr. 7).

Se poate constata că, deși tăiței umezi de sfeclă se livrează la prețuri foarte mici (10 lei/tonă), costul lor

pentru industrializarea unor produse ale producătorilor agricoli. Prin prevederile acestui act normativ, membrii cooperatori, țărani cu gospodării individuale și alte categorii de producători individuali sînt stimulați să cultive sfeclă de zahăr, pe care să o predea unităților cooperative de consum, spre industrializare. Ei primesc în

Tabelul nr. 7

Costul unei U.N. provenită din tăiței umezi de sfeclă de zahăr, în funcție de distanța de la care aceștia se transportă

Distanța (km)	Cheltuieli (lei)			Cost U.N. (lei)
	Tăiței	Transp.	Total	
Transport cu tractor și remorcă (S.M.A.)				
Sub 1	10	8,9	18,9	0,19
5,1—6	10	19,2	29,2	0,29
10,1—11	10	30,3	40,3	0,40
20,1—22	10	49,2	59,2	0,59
25,1—35	10	56,8	66,8	0,67
35,1—45	10	75,8	85,7	0,86
Transport cu autocamioane (I.T.S.A.I.A.)				
20	10	88,0	98,0	0,98
40	10	149,0	159,0	1,59
86	10	203,0	213,0	2,13
120	10	226,0	236,0	2,36

crește mult dacă sînt transportați la distanțe mari. Dacă pînă la 35 km, costul unei U.N. rezultate din tăiței este sub 0,70 lei, pe distanțe mai mari utilizarea acestora în hrana animalelor devine neeconomicoasă, mai ales dacă avem în vedere conținutul foarte sărac în alte substanțe nutritive în special în proteină. În cazul transportului cu autocamioane, utilizarea tăiței devine neeconomică chiar de la distanța de 20—30 km. Calculele economice demonstrează justetea reorientării concepției privind dimensionarea și amplasarea fabricilor de zahăr, ca

schimb zahărul rezultat din industrializare (8,5 kg de zahăr pentru 100 kg de sfeclă predată), plata pentru prestarea serviciului respectiv făcîndu-se în natură, prin reținerea unei anumite cantități de zahăr și de reziduuri industriale. Producătorii agricoli individuali sînt cointeresați și pe această cale să contribuie la creșterea producției de zahăr, asigurînd necesarul pentru membrii familiei și disponibilități pentru fondul de stat.

I. ALECU
N. DAVID
Gh. FRĂȚILA

CITITORII AU CUVÎNTUL

Livrări

TAXA de transport în cazul în care livrarea la export se face cu condiția franco frontiera română este un aspect asupra căruia dorim să ne oprim în cele ce urmează. În măsura în care întreprinderea de comerț exterior cunoaște momentul în care un client extern dorește marfa comandată, cu sprijinul organizației de transport aceasta se și livrează la punctul de frontieră convenit. Numai că, pentru unitatea producătoare, nu este indiferentă modalitatea de livrare. Practica unităților de comerț exterior este să dizloce mijloacele de transport auto de la baza din București. Dacă analizăm lucrurile, observăm că unitatea furnizoare, care suportă taxa de transport pînă la frontieră, va plăti odată, de pildă, drumul București-Oradea, iar în al doilea rînd drumul Oradea-punctul de frontieră convenit. Potrivit principiului autogestiei economico-financiare, nu este totuna de unde se dizlocă mijlocul de transport. Propunem să se lase latitudinea unității producătoare posibilitatea asigurării mijlocului de transport de la coloanele din localitate de reședință sau din alt oraș învecinat. În acest fel s-ar economisi însemnate cantități de benzină, iar unitățile producătoare ar face economii care ar îmbunătăți executarea bugetului de venituri și cheltuieli și, în final, ar majora beneficiul unității.

Ștefan NAGY

merceolog principal la
Intreprinderea de confecții din Oradea

Expoziții-analiza

AM CITIT despre o inițiativă laudabilă privind organizarea unei expoziții-analiză a diverselor importuri de piese, mașini și utilaje; obiectivul acestor expoziții îl constituie analiza posibilităților de executare în țară a unora dintre produsele respective și de reducere pe această cale a importurilor. Pe această linie, pentru reducerea efortului valutar, îmi permit să propun ca în fiecare județ să se organizeze acțiuni similare sub egida organelor județene, a Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și a celorlalte ministere interesate pentru a analiza cu factorii de resort posibilitățile de executare a pieselor de schimb.

F. STACU

Sinaia

ECOURI

Transporturi

DEȘI capacitățile de transport au crescut substanțial în anul 1980, față de 1979, așa cum se menționează în articolul publicat sub titlul „Cum sint utilizate mijloacele de transport”, aparut în nr. 9 al „R.E.”, totuși mijloacele de transport de folosință generală nu au putut fi utilizate la normele stabilite, astfel că la finele anului 1980 s-au înregistrat unele nerealizări.

Din analiza modului lor de utilizare au rezultat următoarele: în transportul fero-

viar, indicatorul de utilizare a vagonului de marfă planificat, exprimat în tone nete km-tonă capacitate, a fost realizat în proporție de 88,3%. Nerealizarea acestui indicator s-a datorat, în principal, diminuării volumului de import la unele produse; anulării din plan a unui volum de peste 5 milioane tone produse carieră și balastieră; reducerii distanței de transport a mărfurilor, ca efect al acțiunii de optimizare a transporturilor; neutilizării la capacitate a vagoanelor speciale pe tot timpul anului (cisterne petroliere, pentru ciment, cenușa de termocentrală), din lipsă de cereri de transport.

Cauzele nerealizării indicatorului rula-ju vagonului marfă planificat prin plan departamental aparțin atît căii ferate (starea tehnică necorespunzătoare a unor mijloace de remorcare ca urmare a insuficiențelor revizii și reparațiilor, lipsei pieselor de schimb, circularea trenurilor cu viteze sub limita prevăzută în grafic etc.), cît și ministerelor beneficiare de transport care nu au reușit să aplice cele mai eficiente măsuri pentru organizarea și folosirea rațională a vagoanelor de marfă, pentru utilizarea mai bună a capacităților de încărcare-descărcare existente. Consecința acestora s-a concretizat în imobilizări de vagoane la beneficiari, în medie peste 7 000 vagoane pe zi, cu 17% mai mult decît în 1979. Printre ministerele beneficiare de transport care au provocat cele mai mari imobilizări de vagoane au fost M.I.M., M.I.Ch., M.E.F.M.C., M.E.E.

În cadrul marilor întreprinderi și combinate s-au înregistrat mari depășiri ale normelor de staționare la încărcare-descărcare. De exemplu, la C.S. Hunedoara cu 27,3%, la Combinatul chimic Tr. Măgurele cu 44,3%, la Combinatul de îngreșăminte chimice Valea Călugărească cu 23%, iar la Combinatul de celuloză și hirtie din Drobeta Turnu Severin cu 74,3%. Imobilizări importante de vagoane s-au înregistrat și în portul Constanța.

La nivelul anului 1980, indicii de utilizare a unei tone capacitate din parcul inventar de autovehicule marfă a înregistrat o nerealizare de 5,1%, determinată în primul rînd de greutățile întâmpinate în aprovizionarea cu anvelope, combustibil și unele repere din piesele de schimb deficitare pentru parcul dotat cu motoare diesel. Aceste cauze au condus pe parcursul anului 1980 și, în special, în trimestrele II și IV la un volum important de mașini zile staționare.

În vederea asigurării realizării integrale a sarcinilor de plan și la toți indicatorii, pentru anul 1981 s-a elaborat un plan de măsuri tehnico-organizatorice pe compartimente de specialitate, cu sarcini concrete și termene de execuție. Căleu ferată, împreună cu ministerele, centrele și beneficiarii de transport vor acționa în continuare pentru eliminarea imobilizărilor lor prin folosirea integrală a capacităților

I. TUDOSIE

adjunct al ministrului
transporturilor și telecomunicațiilor

Utilaje

REFERINDU-NE la articolul publicat în „Revista economică” nr. 9 intitulat „De ce întîrzieri în regenerarea cauciucului”, vă arătăm că toate utilajele pentru prelucrarea și regenerarea cauciucului, conform Decretului nr. 531/1973, se proiecte-

ază de către institutele de specialitate din cadrul Ministerului Industriei Chimice. Din cite cunoaștem, s-a trecut la proiectarea utilajelor pentru regenerarea cauciucului. Pentru două din ele (presele de vulcanizat anvelope gigant de tractor reșapate, dimensiunile 1 500 și 2 000) din lipsă de capacitate în institutele industriei chimice s-a solicitat ca acestea să fie proiectate de către Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru fabricație - CCSITF Grivița Roșie București înțelegîndu-se importanța realizării în țară a acestor utilaje, unitatea noastră a răspuns solicitării adresate, angajîndu-se la elaborarea documentației de execuție pentru cele 2 prese de vulcanizat anvelope reșapate.

Centrala noastră a răspuns tuturor solicitărilor industriei chimice. În întreprinderile noastre executăm o serie de utilaje pentru întreprinderile de prelucrare a cauciucului, toate însă pe baza documentațiilor elaborate în institutele sale de specialitate. Dintre acestea exemplificăm: presele de vulcanizat anvelope, valțuri simple și duble pentru amestecat cauciuc, presa pentru vulcanizat curele trapezoidale etc.

M. MARTINESCU

director tehnic în
Centrala industrială de utilaje
tehnologic chimic și rafinării

Timp de lucru

DEFALCAREA pe categorii a fondului de timp calendaristic, respectiv timp aferent concediilor legale de odihnă, sărbătorilor și zilelor de repaus legal și fondului de timp maxim disponibil, se face așa cum arată și autorii articolului „Determinarea și gestiunea fondului de timp de lucru” publicat în „Revista economică” nr. 9. În sarcina de gospodărire a unităților intră atît timpul efectiv lucrat, cît și timpul neutilizat datorat intreruperilor, concediilor de maternitate și boala, învoierilor și concediilor fără plată, absențelor aprobate prin lege și absențelor nemotivate, în scopul analizei permanente a acestor categorii de timp și stabilirii măsurilor pentru diminuarea timpului neutilizat și creșterea timpului efectiv lucrat.

Întreprinderile au obligația îmbunătățirii permanente a condițiilor de muncă pentru reducerea accidentelor și îmbunătățirilor profesionale, a controlului periodic al stării sănătății personalului și utilizării acestuia în condiții corespunzătoare realizării ritmice a sarcinilor în timpul normal de lucru, asigurării condițiilor sociale necesare prin construirea de cămine, creșe etc., precum și întăririi disciplinei în muncă prin reducerea absențelor nemotivate.

Propunerea autorilor articolului ca fondul de timp maxim disponibil să fie calculat în alt mod ar determina o neurmărire a categoriilor de timp. În întreprinderi nu s-ar aplica nici măsurile pentru creșterea timpului efectiv lucrat.

A. SIMA

director în Ministerul Muncii

pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

CU PRIVIRE LA MĂSURAREA DECALAJELOR ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A DIFERITELOR STATE

Cercetările teritoriale — domeniu important al științei economice rețin din ce în ce mai mult atenția nu numai a economiștilor și sociologilor ci și a diferitelor organisme economice cu caracter național sau internațional. Discuțiile care au loc în cadrul unor organisme ale O.N.U. și manifestări concrete ale interesului ce se acordă disproporțiilor și decalajelor dintre diferitele țări sau zone economice. Ele sînt mărturie ale necesității stringente de a se introduce o nouă ordine economică, menită, printre altele, să restabilească echilibrul spațial al economiei mondiale, grav amenințat de inegalitățile existente, de concentrarea forțelor de producție, inclusiv a cunoștințelor științifice și tehnice, în câteva țări ale lumii și insuficiența acestora în cea mai mare parte dintre țări.

Cercetările teritoriale (regionale) au un larg câmp de aplicare atît în comparațiile internaționale referitoare la diferite state sau grupe de state, cît și pentru comparațiile din interiorul diferitelor țări. Cercetarea decalajelor în dezvoltarea economică a unor zone ale lumii, a unor țări, măsurarea cît mai exactă a acestora, detectarea cauzelor care le determină și a posibilităților de înlăturare a lor, constituie preocupări de bază ale economiei în profil teritorial.

Ca preocupare a științelor economice, economia teritorială cercetează avantajele relative ale diferitelor regiuni și zone ale unor țări cu scopul de a le delimita, de a le măsura gradul de dezvoltare, de a stabili localizarea optimă a unor centre de producție. În cadrul cercetărilor economice, studiile economice cu caracter regional sînt legate, ca și în alte domenii, de cercetările statistice. Strînsa conlucrare dintre economia în profil teritorial și statistică se manifestă atît prin preluarea de către cea din urmă a unor metode din instrumentarul statisticii, în special a analizei dispersionale și a analizei factoriale, cît și prin utilizarea diferiților indicatori statistici pentru măsurarea structurilor economice cuprinse în studiile de economie cu profil teritorial.

Un fapt este cert, că măsurarea decalajelor dintre dezvoltarea economică a țărilor lumii necesită rezolvarea unor probleme de metodologie statistică cum ar fi: elaborarea unei concepții unitare privind măsurarea gradului de dezvoltare economică a statelor lumii, concepție care trebuie să precizeze, pe de o parte, criteriile de care trebuie să se țină seama la măsurarea dezvoltării economice, iar, pe de altă parte, informațiile necesare pentru o cunoaștere cît mai reală a dezvoltării economice, cerințele naționale și internaționale la care trebuie să răspundă aceste informații: elaborarea unui sistem de indicatori sintetici care să stea la baza aprecierii dezvoltării economice și asigurarea comparabilității acestora atît sub aspectul sferei de cuprindere, cît și sub aspectul unităților valutare în care sînt exprimate; stabilirea parametrilor, a indicatorilor în funcție de care pot fi apreciate decalajele în dezvoltarea economică și a metodelor care urmează să fie folosite pentru măsurarea acestor decalaje, pentru ierarhizarea gradului de dezvoltare economică a țărilor obiect al comparațiilor.

Din problemele menționate vom aborda în continuare două aspecte mai importante și anume: alegerea indicatorilor care permit aprecierea dezvoltării economice, asigurarea comparabilității acestora; metodologia statistică utilizată pentru măsurarea decalajelor, pentru ierarhizarea gradului de dezvoltare a diferitelor state.

În legătură cu primul aspect, alegerea unui sistem de indicatori, menționăm că aprecierea dezvoltării economice a unei țări necesită luarea în considerare a două grupe mari de indicatori și anume: a) indicatori care să exprime posibilitățile de dezvoltare și în acest caz un rol important îl au indicatorii potențialului economic (tehnico-material și uman) și cei ai resurselor naturale de care dispune fiecare țară; b) indicatori care exprimă rezultatele obținute prin folosirea potențialului economic și în acest caz un loc important trebuie să-l ocupe indicatorii produsului social, ai venitului național și ai nivelului de trai al populației.

Cu toate că gradul de dezvoltare economică al unei țări este reflectat cel mai concludent prin indicatorii rezultatelor obținute, la aprecierea dezvoltării economice, a decalajelor în

dezvoltarea diferitelor state, nu pot fi omiși indicatorii care exprimă dimensiunile și structura potențialului economic și în principal nivelul tehnic al potențialului tehnico-material și gradul de instruire al potențialului uman.

Referitor la utilizarea indicatorilor potențialului economic — în cadrul cărora un loc important trebuie să-l ocupe indicatorii care exprimă dimensiunile, structura, nivelul tehnic al fondurilor fixe, indicatorii populației ocupate, ai gradului de instruire a acesteia — subliniem necesitatea raportării lor, în vederea asigurării comparabilității, la dimensiunile populației țărilor analizate.

Rezultatele obținute în urma utilizării potențialului economic, în statisticile naționale și internaționale, de regulă, sînt exprimate, pe de o parte, prin indicatori fizici care exprimă dimensiunile producției și consumului principalelor produse și servicii, iar pe de altă parte, prin indicatori sintetici care exprimă dimensiunea, structura și dinamica venitului național produs și folosit. Folosirea indicatorilor fizici pentru aprecierea dezvoltării și a decalajelor necesită selecția celor mai reprezentative grupe de produse și servicii pentru toate țările analizate, raportarea dimensiunilor indicatorilor selectați la numărul populației și stabilirea unor indici calculați prin raportarea nivelului producției sau consumului pe un locuitor al diferitelor țări față de o țară luată ca bază.

Dezvoltarea economică națională, reducerea decalajelor economice care separă țările lumii este condiționată în cea mai mare măsură de efortul fiecărei țări ceea ce presupune valorificarea cît mai eficientă a resurselor materiale și umane naționale. Modificările intervenite în structura producției și în principal a producției industriale în țările dezvoltate ale lumii, impuse de criza energetică și de materii prime, fac ca o serie de indicatori fizici consacrați în comparațiile internaționale (producția de oțel pe locuitor, producția de energie pe locuitor etc.) să nu mai fie concludenți în condițiile actuale. În aceste condiții lista produselor reprezentative care se iau în calculul comparațiilor trebuie să cuprindă în principal produse care intră în consumul final al societății, iar comparațiile să se facă pe baza nivelului producției și consumului pe locuitor.

Cu toate că efectuarea unei astfel de analize este mai ușor de realizat, ea nu dă posibilitatea unei caracterizări sintetice a rezultatelor obținute prin utilizarea potențialului de care dispune o țară, nu permite efectuarea unor analize mai profunde privind dezvoltarea economică, particularitățile structurilor economice naționale și mutațiile care au intervenit în cadrul acestora. Această limită este înlăturată prin folosirea indicatorilor valorici sintetici care exprimă rezultatele obținute în activitatea economică, indicatori care — după cum am mai menționat — reflectă categoriile economice produs social și venit național. Practica statisticilor internaționale folosește mai mulți indicatori pentru a exprima diferitele aspecte ale conținutului categoriilor menționate (Produs intern brut și net, produs național brut și net, venit național creat, repartizat, folosit, etc.). Aceasta necesită ca în studiile privind comparațiile nivelului de dezvoltare să se utilizeze pentru toate țările aceiași indicatori sintetici. Din sistemul de indicatori statistici care exprimă rezultatele obținute în economia națională cei mai indicați, pentru studiile privind dezvoltarea economică, pentru exprimarea decalajelor dintre diferitele țări, sînt indicatorii venitului național indicatori, care exprimă cel mai concludent rezultatele eforturilor unei națiuni pentru dezvoltarea economică. Folosirea acestor indicatori în scopul menționat necesită soluționarea a două probleme metodologice de mare însemnătate și de care depind rezultatele comparațiilor efectuate: asigurarea comparabilității indicatorilor din punct de vedere al conținutului lor, al sferei de cuprindere și asigurarea comparabilității indicatorilor din punct de vedere al unităților valutare în care se exprimă, al prețurilor în care sînt evaluați. Comparabilitatea indicatorilor din punct de vedere al sferei de cuprindere se pune în special atunci cînd se compară indicatori sintetici calculați în sistemul de balanțe (S.P.M.), sistem utilizat în statistica țărilor socialiste, cu indicatorii calculați în sistemul conturilor naționale (S.C.N.), sistem utilizat în statistica țărilor nesocialiste și de oficiul statistic al O.N.U.

Comparabilitatea indicatorilor calculați în cele două sisteme necesită recalcularea acestora după o singură metodologie).

Cea de a doua problemă metodologică, asigurarea comparabilității indicatorilor din punct de vedere al unităților valutare în care sint exprimați, se pune atât pentru comparațiile efectuate între statele care folosesc același sistem de calcul cât și pentru cele care folosesc sisteme diferite de calcul a venitului național (S.P.M. sau S.C.N.). Pentru a-i face comparabili, indicatorii calculați după metodologia unui singur sistem este necesar să fie exprimați într-o singură unitate valutară, într-un singur sistem de prețuri. În acest scop, cel mai frecvent sint utilizate cursurile valutare oficiale. Recalcularea indicatorilor într-o singură unitate valutară după cursul oficial valutar nu dă rezultatele cele mai corespunzătoare. De regulă cursul oficial valutar nu reflectă puterea de cumpărare reală a valurilor diferitelor țări. Acest neajuns precum și faptul că la stabilirea cursurilor oficiale valutare se iau în calcul numai prețurile produselor care fac obiectul comerțului exterior, produse care reprezintă numai o parte din elementele materiale care alcătuiesc conținutul venitului național, fac ca rezultatele recalculării să fie mai mult sau mai puțin viciate.

Cel mai indicat, pentru recalcularea indicatorilor comparați în aceeași unitate valutară, respectiv în același sistem de prețuri, este folosirea unor indici de prețuri care să evidențieze raportul dintre prețurile unei țări față de prețurile altei țări. Acest procedeu presupune: separarea indicatorilor comparați (venitul național, consumul populației, etc.) într-un număr de produse și servicii care să fie reprezentative și echivalente în toate țările comparate; exprimarea fiecărei grupe în prețurile țărilor comparate; calcularea indicilor de prețuri, indici care urmează să fie utilizați pentru evaluarea indicatorilor naționali în prețurile unei singure țări.

După asigurarea comparabilității indicatorilor din punct de vedere al sferei de cuprindere și al prețurilor în care sint evaluați, se pot calcula indicatorii derivați (productivitatea muncii, eficiența fondurilor fixe, venitul național și consumul pe locuitor, etc.) care pot fi folosiți cu bune rezultate pentru aprecierea structurilor economice, a nivelului de dezvoltare și a modificărilor intervenite în dezvoltarea economică a țărilor comparate.

În legătură cu metodele statistice utilizate în cadrul cercetărilor de economie spațială, considerăm că instrumentarul statistic de analiză trebuie orientat spre măsurarea nivelului de dezvoltare economică a unei țări, a decalajelor existente între nivelurile de dezvoltare și în sfârșit pentru ierarhizarea gradului de dezvoltare economică.

Pentru măsurarea decalajelor nivelurilor de dezvoltare și ierarhizarea țărilor după gradul de dezvoltare economică, statistica ne oferă variate metode și modele, dar, în acest studiu ne oprim asupra a două dintre ele și anume: metodele analizei factoriale și metodele taxonomice. **Metodele analizei factoriale** abordează structurile statistice ale economiilor naționale folosind cu predilecție metodele comparative monofactoriale și multifactoriale. Indicatorii de analiză ne dau posibilitatea să stabilim locul pe care-l ocupă fiecare țară în raport cu ansamblul economiei mondiale.

Indicatorii ce măsoară locul ocupat de fiecare țară în cadrul sistemului economiei mondiale oferă posibilități concrete de ierarhizare a unităților teritoriale după anumite criterii economico-sociale. Cel mai frecvent, în studiile privind determinarea locului ocupat de o țară în sistemul mondial sint utilizate rangurile, care sint mărimi de ordine ce nu țin seama de conținutul și forma de exprimare a factorilor analizați. Dar, deoarece pentru ierarhizarea reală a unei țări trebuie să analizăm un număr relativ mare de factori și implicit să calculăm ranguri după fiecare factor, se impune folosirea unui indicator general care să sintetizeze într-o singură mărime locul ocupat de o națiune în ansamblul economiei mondiale. Acest indicator se poate regăsi fie într-un rang mediu obținut pe baza unei medii aritmetice a tuturor rangurilor după factorii luați în considerare, fie într-un rang teoretic estimat pe baza unei funcții de regresie liniară multiplă, fie printr-un indice care să sintetizeze într-o valoare numerică gradul de dezvoltare al țării în raport cu dezvoltarea economică a celorlalte. Toate aceste posibilități le oferă analiza factorială, analiza dispersională, corelația și regresia etc.

În cadrul cercetărilor de economie spațială **metodele taxonomice** li se acordă o mare atenție. Spre deosebire de metodele analizei factoriale care presupun clasificarea țărilor cercetate conform unor indici sintetici considerați independenți unul față de altul, metodele taxonomice urmăresc ordonarea țărilor cercetate conform gradului asemănării lor din punctul de vedere al mai multor caracteristici luate în consi-

derare simultan și apoi împărțirea acestora în subgrupe de țări cu cea mai mare asemănare. Se evită astfel, problema clasificării conform unor indici sintetici, calculați pe baza unor analize de corelație între caracteristicile componentelor cercetate; se poate observa însă că colectivitatea statistică formată din țările cercetate este finită și este constituită din numărul țărilor independente și suverane. Analiza corelației presupune însă continuitatea variabilelor și a funcției densității lor, distribuția normală a variabilelor și așa mai departe. presupune, cu alte cuvinte, o abordare probabilistică. În clasificările despre care este vorba, avem însă de-a face cu populații finite, cu un număr redus de țări din care nu putem extrage eșantioane și, dat fiind că cercetarea cuprinde totalitatea acestor populații, abordarea trebuie să fie, prin natura lucrurilor, deterministă.

O astfel de abordare este cea taxonomică, înțelegând prin aceasta orice clasificare naturală a elementelor unei populații precum și principiul conform căruia se efectuează o astfel de clasificare. Elementele populației sau colectivității ce urmează a fi supuse clasificării pot fi atât componente separate cât și clase de componente.

Nu vom aborda problematica de bază a metodei, ci în continuare, menționăm principiile generale și unele aspecte privind avantajele aplicării acesteia în măsurarea decalajelor, pornind de la ideea că este larg utilizată în studiile referitoare la măsurarea decalajelor economice.

Aplicarea metodelor taxonomice impune luarea a trei decizii: și anume: determinarea compoziției colectivității generale; stabilirea colectivității caracteristicilor conform căreia urmează să se facă clasificarea, și alegerea uneia dintre metodele taxonomice cunoscute (acestea nu se deosebesc între ele în esență, ci numai prin amănunte). În cazul cînd colectivitatea își modifică compoziția (să spunem prin constituirea unor noi state sau prin schimbarea numărului unităților teritorial administrative) aceasta poate duce la schimbarea întregii clasificări fie prin mărirea numărului subgrupelor, fie prin eliminarea unora dintre acestea. De asemenea, modificarea colectivității caracteristicilor poate duce la schimbarea întregii clasificări.

După cum am mai arătat, se cere ca taxonomia să fie „naturală”. Deși nu există o definiție cuprinzătoare și unanim acceptată a acestei cerințe, pot fi totuși enunțate postulate menite să o satisfacă și anume:

— Clasificarea naturală a unei colectivități conform unor caracteristici trebuie să țină seama în egală măsură de toate variabilele reprezentînd aceste caracteristici. Dacă însă variabilele prezintă un înalt grad de corelație, se poate presupune că ele sint măsurile ale uneia și aceleiași trăsături. De aceea, variabilele formînd ansamblul nu trebuie să fie corelate sau să fie slab corelate. În cazul cînd se pornește cu luarea în considerație a unui număr mare de variabile, se va proceda la o operație de „reducție” prin eliminarea acelor care prezintă o corelație ce depășește o anumită limită dinainte stabilită;

— Dacă clasificarea colectivității urmează să fie completată cu elemente aparținînd altei colectivități, caracteristicile obiectelor din aceste două colectivități trebuie să fie identice;

— Orice clasificare taxonomică va fi o clasificare exhaustivă și distinctă. Rezultatul unei asemenea clasificări poate fi formarea unei singure clase sau a mai multora.

Condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o taxonomie reușită, pentru a fi eficientă în măsurarea decalajelor economice dintre țări, sint următoarele: fiecare grupă trebuie să fie constituită pe baza cît mai multor informații asupra elementelor sale, să se sprijine, cu alte cuvinte, pe un număr cît mai mare de variabile necorelate sau slab corelate între ele; în principiu fiecare caracteristică are aceeași însemnătate pentru formarea claselor sau grupelor; asemănarea perfectă sau identitatea a două elemente este o funcție de asemănări a tuturor caracteristicilor conform cărora sint clasificate; diferitele clase sau grupe se formează pe baza influenței simultane a caracteristicilor luate în considerare în formarea acestor clase sau grupe.

În concluzie, susținem că metodele taxonomiei oferă o oarecare simplificare pentru alcătuirea tipologiilor obiectelor distribuite într-un spațiu dat, față de analiza factorială. Utilă apare mai ales compararea tipologiilor alcătuite pe baza unor metode diferite, pentru folosirea cărora, datorită volumului mare de muncă, este necesar un efort colectiv pentru strîngerea datelor, prelucrarea și analiza lor. Indiferent însă de efortul care trebuie făcut, credem că o măsurare reală a decalajelor economice dintre țările lumii nu poate fi concepută fără să se utilizeze metodele taxonomice.

I. CAPANU
D. POROJAN
P. WAGNER

RIDICAREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI ȘI CÎTEVA PROBLEME ALE CONSUMULUI

CREȘTEREA continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor este legea fundamentală a socialismului. Baza obiectivă a acesteia este proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, aceeași poziție de proprietar, producător și beneficiar a tuturor membrilor societății. Ca urmare, socialismul se dezvoltă ca orinduire socială a maselor, capabilă să creeze condiții materiale și spirituale pentru dezvoltarea personalității la nivel de masă. De fapt, legea fundamentală a socialismului descrie **mecanismul conexiunii inverse între societate și totalitatea membrilor ei**, mecanism care realizează atât progresul societății cât și evoluția ascendentă a totalității membrilor ei luați în mod individual. Prin înfăptuirea acestei legi, societatea umană certifică ansamblul legilor istorice, dovedește că a ajuns pe acea treaptă istorică în care, în mod conștient (planificat științific și prospectiv) și-a cristalizat singurul mecanism care economisește la maximum creativitatea, care stăvilește risipa acesteia și este eficient atât pentru întreaga societate cât și pentru fiecare individ în parte.

De fapt, la nivelul legii economice fundamentale se poate observa corelația indisolubilă dintre cantitate și calitate. Tocmai în acest sens, documentele de partid subliniază necesitatea diversificării produselor și serviciilor, a creșterii veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii și, în mod deosebit, a îmbunătățirii calității tuturor elementelor participante la creșterea nivelului de trai. Începînd cu Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 și mai ales de la Congresul al XII-lea, cuvîntul de ordine a întregii noastre dezvoltări economico-sociale este **trecerea la o nouă calitate**.

În asigurarea unei noi calități în toate componentele nivelului de trai, întreaga noastră societate are de învins moșteniri care ne marchează încă destul de puternic: fiind încă țară în curs de dezvoltare este evident că saltul în ceea ce privește nu atât venitul pe cap de locuitor, ci suma și calitatea tuturor bunurilor materiale și spirituale va urma după depășirea acestui nivel economic (acestui nivel al producției). În orice caz însă, rezolvarea în perspectivă a problemei calității nivelului de trai are loc, în primul rînd, tocmai prin trecerea la o nouă calitate în producție, în întreaga viață economico-socială și numai ca urmare a acesteia prin măsuri specifice domeniului. Cum se reflectă însă această trecere la o nouă calitate în producție asupra nivelului de trai? Apare evident faptul că unele probleme privind cantitatea de produse sau de pildă, asigurarea calității lor „naturale”, privind înfăptuirea unității dintre continuitate și discontinuitate în nivelul de trai se rezolvă și se vor rezolva numai prin inserarea mai puternică a **științei** în întreaga viață economico-socială.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia tocmai faptul că noua calitate în întreaga viață economico-socială impune o **responsabilitate** crescută a tuturor oamenilor muncii, o autoexigență și un **autocontrol** crescut în producție pentru asigurarea nivelului cantitativ și calitativ cerut. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a reliefat rolul științei, al cadrelor specializate și învățămîntului ca și a necesității perfecționării organizării, a simplificării, raționalizării și, mai ales, adîncirii democrației socialiste, a autoconducerii în întreaga viață economico-socială, tocmai ca singurele modalități eficiente de stăpînire a acestor probleme, de dovedire, și în acest plan, a superiorității istorice a socialismului indiferent de condițiile noi și grele în care se dezvoltă. „**Noi construim o societate nouă, în condiții internaționale grele. Trebuie să depășim rapid stadiul de înapoiere pe care l-am moștenit; ceea ce alții au realizat în sute de ani noi trebuie să realizăm în cîțiva zeci de ani. Pentru aceasta trebuie ca fiecare să fie conștient și să înțeleagă faptul că a realiza o societate nouă presupune din partea tuturor să-și asume răspunderea pentru înfăptuirea idealurilor socialismului și comunismului în România**”).

Conceptul de „**nivel de trai material și spiritual**” este suficient de larg pentru a fi înțeles nu numai sub forma condițiilor materiale, chiar a condițiilor materiale ale culturii (școli, cărți etc.). El presupune și ansamblul relațiilor și instituțiilor sociale („**instituții teleologice**” în formularea sugestivă a lui Lukács) care fac posibilă dezvoltarea personalității umane. În acest sens trebuie făcută o apropiere între „**nivelul de trai material și spiritual**” și „**calitatea vieții**” în socialism. De fapt lupta pentru înfăptuirea legii fundamentale a socialismului înseamnă în același timp efortul creării tuturor condițiilor necesare pentru o calitate a vieții de tip socialist.

De-a lungul construirii socialismului, odată cu cristalizarea abordării sale creatoare, a evoluat și înțelegerea unor aspecte de esență ale legii fundamentale. Astfel, deși este evidentă necesitatea, și astăzi, a unei strategii prioritare în domeniul condițiilor materiale, ea nu mai este privită în modul oarecum exclusivist în care era înainte. De asemenea, este cunoscut rolul specific al producției bunurilor materiale ca urmare a dezvoltării în ritmul cel mai accelerat din economie a industriei. Dar lucrurile trebuie în permanență regîndite, atât în funcție de marile probleme globale care confruntă epoca contemporană după 1973 cît și în funcție de problemele interne, practice (și teoretice) care se ivesc în procesul făuririi unei civilizații socialiste multilaterale dezvoltate. În acest sens se impune sublinierea tovarășului Nicolae Ceaușescu după care „**teza industrializării prioritare în detrimentul dezvoltării și modernizării agriculturii a dus de fapt la neglijarea importanței creșterii producției agricole. Aplicarea acestei orientări determină disproporții în dezvoltarea economico-socială generală, influențează negativ asupra nivelului de trai al poporului**”).

Creșterea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor a stat întotdeauna în centrul atenției partidului. Dar, datorită faptului că nivelul de trai e în funcție de strategia de dezvoltare a socialismului, de modalitățile de ridicare a eficienței producției și tocmai pentru că partidul a învățat treptat, prin antrenarea maselor largi, să găsească forme noi de creștere a producției, a eficienței etc., și în ceea ce privește nivelul de trai s-au evidențiat succese importante și situații semnificative numai după: a) generalizarea relațiilor socialiste și făurirea bazei tehnico-materiale a socialismului — după anumite acumulări cantitative în sfera producției; și b) odată cu **regîndirea** lucidă, aplicînd creator la condițiile noastre concrete tezele socialismului științific, a **integralității problemelor dezvoltării**. (Așa se explică de pildă, salturile reflectate în cifre comparînd anii '80 cu 1965 de pildă). Acest proces de regîndire, început după 1965, presupune, în esență (și în legătură cu problema abordată în lucrarea de față): 1) înțelegerea sistemică a principiilor făuririi multilaterale a socialismului — legătura indisolubilă dintre dezvoltarea forțelor de producție și adîncirea democrației socialiste, formarea conștiinței socialiste etc., ca noi și fundamentale „**forțe de producție (cum formula Marx)** și 2) sublinierea unor corelații noi în sfera forțelor de producție între economisire — principiile ecologice, valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale și umane, calitate și productivitate.

dr. Ana BAZAC

(Continuare în pag. 24)

¹) Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August”, din București, în „Știința” nr. 11 970, 15 februarie 1981

²) Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Congresul al II-lea al consilierilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimii, al consilierilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, București, Ed. Politică 1981

DEȘI la prima vedere pare că este cit se poate de evidentă legătura ce se stabilește în mod organic între structura producției sociale sau, în general, între structura economică și eficiența întregii activități economice, în realitate, la o analiză mai profundă, această evidență, simplă la suprafață, apare cit se poate de complexă în procesele macroeconomice ale reproducerii socialiste. În literatura sovietică de specialitate se consideră că aceste două categorii nu pot fi reduse la o unitate indisolubilă, sau substituite, deoarece în procesul de creștere a eficienței producției sociale modificările de structură reprezintă doar niște momente particulare. Între categoriile „eficiența producției sociale” și „eficiența modificărilor de structură în producția socială” se identifică o legătură nemijlocită și, totodată, o independență relativă, unitate și contradicție. Dezvoltând această idee, V.D. Ahundov consideră că eficiența în fiecare ramură de producție, ca urmare a folosirii resurselor interne, poate să crească până la un anumit nivel, după care urmează necesitatea înlăturării unor modificări structurale între ramurile economice¹⁾. Potrivit opiniei exprimate de V.D. Ahundov, aceste modificări nu pot fi realizate imediat, schimbarea orientării în dezvoltarea ramurii fiind legată de crearea și introducerea în exploatare a noilor capacități de producție; ca urmare, conservatorismul relativ al legăturilor dintre ramurile economice reduce ritmurile de creștere a eficienței economice a producției sociale. În consecință, Ahundov apreciază că modificările de structură reprezintă un factor de care depinde creșterea eficienței producției sociale. În condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane, aceasta relevă un aspect particular al

Considerații ale economistilor sovietici privind condiționarea și exprimarea eficienței producției sociale (I)

complexelor economice – aspect care se referă la rapiditatea de manevrare a restructurărilor.

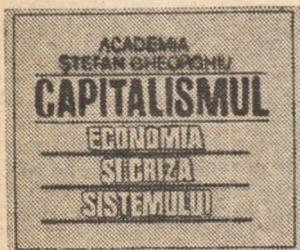
Această părere este evident în contradicție cu opiniile exprimate în U.R.S.S. acum 10–12 ani, când se considera că structura producției este o consecință a unui plan optim și nu o condiție pentru a se obține un astfel de plan²⁾. Astăzi se insistă foarte mult pe elementul de fundamentare și optimizare a planurilor sub raportul modificărilor de structură ce se impun prin prisma necesității dezvoltării forțelor de producție. De aici se poate deduce că nu este posibilă modelarea unei creșteri proporționale a elementelor componente ale unui sistem economic fără să se țină seama de modificările ce apar în condițiile social-economice. Mai mulți economiști sovietici apreciază că o astfel

de neglijare viciază modelul și conține în sine germenii unor disproporții care pot deveni supărătoare în condițiile realizării reproducerii sociale largite.

Creșterea eficienței determinată de modificările de structură a producției sociale, respectiv a legăturii dintre categoriile menționate, este nemijlocit legată de precizarea și comensurarea eficienței producției sociale. În literatura sovietică se consideră că criteriul de eficiență economică a reproducerii sociale trebuie astfel formulat încât el să sintetizeze diferitele laturi sau aspecte ale eficienței producției sociale, să concretizeze modificările de structură. În acest sens, se apreciază că acest criteriu îl poate constitui expresia concretă a acțiunii legii economice fundamentale a socialismului, respectiv gradul de satisfacere a nevoii sociale.

Unele rezerve în legătură cu acest criteriu, care în general este acceptat, sînt exprimate prin prisma faptului că el poate constitui un criteriu sintetic sub aspect final al construirii socialismului, deoarece, pe parcursul diferitelor etape ale construcției socialismului, consumul individual și, în consecință, progresul social sînt relativ limitate de către societate în vederea intensificării ritmurilor în care se înlătură reproducția largită. Se înțelege că și în această situație ritmurile progresului social trebuie să cunoască o continuă creștere, ceea ce constituie limita sub care nu poate fi redusă creșterea consumului individual și social. În acest sens se subliniază că ritmurile necorespunzătoare ale progresului social, la fel ca și ritmurile foarte ridicate ale consumului, în ultimă instanță se reflectă negativ asupra ritmurilor reproducerii largite. Totuși, pro-

FIȘE

● Un colectiv de autori din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu” a publicat recent la EDITURA POLITICA un volum consacrat analizei modului de producție capitalist. Lucrarea „Capitalismul – economia și criza sistemului” (coordonator profesorul Tudorel Postolache) cuprinde principalele capitole ale economiei politice a capitalismului, dar atenția autorilor s-a îndreptat cu prioritate asupra elementelor noi care se conturează în etapa actuală în cadrul economiei și so-

cietății capitaliste. Îmbinând investigația de factură retrospectivă cu proiecțiile asupra unui viitor previzibil, autorii studiilor cuprind în sfera cercetării deopotrivă economia țărilor capitaliste dezvoltate și pe cea a unor țări în curs de dezvoltare. O atenție aparte este acordată în volum sesizării și explicării, din perspectiva materialismului istoric, a mutațiilor ce au avut loc în raporturile dintre țările capitaliste. În această optică, fenomenele cele mai semnificative, potrivit opiniei autorilor, pot fi considerate redistribuirea centrelor de forță în cadrul lumii capitaliste; conturarea unei noi trepte de internaționalizare a capitalului și, în sfârșit, caracterul structural al crizei sistemului capitalist declanșată la sfârșitul deceniului șapte.

Perfecționarea relațiilor socialiste de producție

● Revista „EKONOMICESKIE NAUKI” a găzduit, în mai multe din aparițiile sale, o amplă dez-

baterie, cuprinzând 14 articole, consacrată problemelor politico-economice ale orânduirii socialiste dezvoltate. Sintetizând, în nr. 4/1981 al revistei menționate, opiniile expuse în cursul dezbaterii, redacția arată că una dintre principalele probleme teoretice pe care trebuie să le soluționeze știința economică constă tocmai în determinarea criteriilor economice pe baza cărora poate fi caracterizat noul stadiu al dezvoltării societății socialiste. Astfel, se arată în articol, în cursul dezbaterii a fost subliniată ideea că trecerea la socialismul dezvoltat presupune atingerea unui nou nivel în socializarea producției, fapt care impune și găsirea unor forme organizatorice corespunzătoare. Totodată, construirea socialismului dezvoltat ar presupune un salt calitativ și o îmbogățire a relațiilor socialiste de producție, deopotrivă cu creșterea rolului abordării complexe, în viziune sistemică, a modului socialist de gospodărire a resurselor societății. Cit privește locul ce revine omului în siste-

mul relațiilor de producție ale socialismului participanții au fost unanimi în a aprecia rolul crescând al factorului subiectiv în dezvoltarea economică, odată cu trecerea la socialismul dezvoltat.

Resorturile competitivității japoneze

● Capacitatea de a defini o strategie eficientă, determinarea structurilor economice apte să asigure concretizarea strategiei respective, cunoașterea aprofundată a mediului economic și social în care activează, sesizarea particularităților fiecărui beneficiar – ar fi, potrivit opiniei exprimate de Jean-Paul Plantevin în articolul „Les fondements de la competitivité japonaise” publicat de revista „MANAGEMENT FRANCE” în numărul său din mai a.c., elementele cele mai importante care asigură competitivitatea economiei japoneze. Desfășurând în continuare analiza asupra primului

gresul social nu este privit ca o alternativă a dezvoltării producției sociale. Din aceste considerente V.D. Ahundov precizează că o creștere materială a nivelului de trai trebuie pusă în funcție nu numai cu structura repartiției venitului național, dar și în funcție cu ritmurile în care crește masa valorii nou create. Economistul citat apreciază că modificarea structurii repartiției venitului național în direcția creșterii consumului individual în condițiile stagnării creșterii venitului național, în mod inevitabil va duce la reducerea ritmurilor reproducerii lărgite și în consecință și a ritmurilor progresului social.

În stabilirea legăturii dintre structura economică și eficiența producției sociale se consideră că nivelul și ritmurile de creștere ale venitului național reflectă nu numai potențialul de producție al economiei, dar și nivelul și ritmurile progresului social. Pentru ilustrarea acestei teze venitul național este prezentat ca un produs dintre productivitatea muncii simple, coeficientul de transformare a muncii simple în muncă complexă și numărul lucrătorilor din sfera producției materiale.

În acest cadru, rezultă că la un anumit nivel al productivității muncii și al numărului celor ocupați în sfera producției materiale, volumul venitului național este direct proporțional cu coeficientul de transformare a muncii simple în muncă complexă. În această situație, maximizarea producerii venitului național cere o creștere progresivă a complexității muncii și intensificarea ritmurilor de creștere a ramurilor producției prelucrătoare, ambele fiind nemijlocit legate de creșterea resurselor de muncă calificată. În consecință, sporirea resurselor de muncă calificată reprezintă una din condițiile necesare

pentru înfăptuirea progresului social, a laturilor sale materiale și spirituale³⁾.

Referitor la factorii de care depinde creșterea venitului național se face remarcă că acești factori, fiecare în parte, au o natură diferită. Nivelul productivității muncii simple se caracterizează prin gradul de intensitate a muncii și gradul de înzestrare a muncii cu tehnică, iar mărirea coeficientului de transformare se stabilește în totalitatea lui prin intermediul structurii producției: coeficientul este cu atât mai ridicat cu cât este mai mare ponderea producțiilor care cer muncă calificată. Astfel, se stabilește o legătură directă între structura economică sub aspect calitativ și volumul venitului național creat.

Un alt aspect al legăturii dintre structura economică și eficiența activității economice este analizat prin prisma eficienței cheltuielilor din produsul social. După aprecierea unor economiști sovietici, printre care V. P. Plișevski, A. F. Samohvalov și V.D. Ahundov⁴⁾, se socotește că în noțiunea de cheltuieli trebuie cuprinsă numai acea parte din produsul social care contribuie în mod activ la crearea de valoare nouă, evidențiindu-se cheltuielile ce trebuie înlocuite (compensate). În fapt, în cheltuieli nu este inclusă nici o parte din plusprodus și aceasta deoarece se consideră că o astfel de includere ar constitui o greșeală din următoarele considerente: a) plusprodusul prin esența sa nu reprezintă o cheltuielă, ci o parte din valoarea nou creată; b) cheltuielile legate de formarea fondului de acumulare sînt luate în considerație în cadrul indicatorului fonduri de producție (fonduri fixe productive și fonduri circulante), motiv pentru care includerea părții din plusprodus destinată acumulării în noțiunea de cheltuieli ar

duce, în mod inevitabil, la luarea de două ori în considerație a aceleiași mărimi – ceea ce, la rîndul său, ar duce la rezultate eronate privind eficiența. Plecînd de la aceste premise, se stabilește o formulă a eficienței producției sociale care prezintă raportul dintre volumul fizic al valorii nou create și cheltuielile efectuate cu cele mai importante elemente ale producției.

prof. dr. Eugen PRAHOVEANU

¹⁾ V. D. Ahundov: Soveršenstvovanie structuri obščestvennogo vosproizvodstva. Ed. Ekonomika, Moskva 1977, p. 23–24

²⁾ S.S. Satalin: Proporcionalnost obščestvennogo proizvodstva, Ed. Ekonomika, Moskva, 1968, p. 4

³⁾ În legătură cu acest punct de vedere prezintă interes și observațiile ce se fac referitor la indicatorii de felul „ponderea inginerilor și tehnicienilor în numărul total al personalului din industrie” sau „ponderea celor ocupați în producția industrială în totalul populației ocupate” etc., care adesea se folosesc în literatura sovietică pentru a caracteriza progresul social. Se consideră că acești indicatori nu pot reflecta în totalitate nici nivelul și nici ritmurile progresului social, deoarece ei nu caracterizează rezultatele muncii categoriilor respective de lucrători. Folosirea indicatorilor menționați în scopul arătat pleacă de la premisa că munca categoriilor respective de oameni ai muncii este de calitate superioară, avînd în vedere pregătirea lor. În realitate însă între pregătirea formală a categoriilor respective și calitatea muncii complexe prestată de aceste categorii nu se stabilește întotdeauna o corelație corespunzătoare și, în consecință, acest lucru diminuează sau chiar anulează semnificația acestor indicatori pentru determinarea și caracterizarea progresului social.

⁴⁾ Effectivnost obščestvennogo proizvodstva. Kriterii, metodii rasciotoa. pokazatelei (colectiv de autori, redactor responsabil V. P. Plișevski). Cap. II: Voprosi soveršenstvovania sistemii pokazatelei de V.P. Plișevski, Ed. Ekonomika, Moskva, 1976

factor – determinarea strategiei de promovare a exporturilor – J.P.P. evidențiază legătura foarte strînsă pe care o realizează exportatorii japonezi între activitatea de marketing și cea de dezvoltare tehnologică. Astfel, înainte de a se decide asupra oportunității penetrării pe un anumit segment al pieței mondiale este întreprinsă o minuțioasă informare asupra posibilității de perfecționare a produselor, asupra calității, a costurilor de producție, inclusiv cerințele privind design-ul, ambalajul etc. Odată stabilit segmentul de piață rentabil, afirmă autorul studiului, se declanșează așa-numita „Customisation”, cu alte cuvinte acțiunea de adaptare a produsului la cerințele specifice fiecărei țări, fiecărui beneficiar. Această acțiune presupune atât cunoașterea perfectă a modului în care urmează a fi utilizat produsul de către un anumit beneficiar cît și dezvoltarea unor activități conexe: service, întreținere etc.

● Este pe deplin justificată în ultimii ani sporirea considerabilă a literaturii economice consacrată analizei componentelor economico-financiare ale activității întreprinderilor. Interesul cercetătorilor, al cadrelor didactice, al specialiștilor din producție pentru acest tip de analize izvorăște din ampla acțiune inițiată de conducerea de partid privind perfecționarea activității economice, proces deosebit de complex, care a generat o suită de fenomene inedite solicitînd în egală măsură, și reconsiderări în planul teoriei economice.

lătă deci contextul în care a fost tipărită de curînd la EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ lucrarea – „Mecanismul financiar al întreprinderii”. Autorii – A. Giurgiu, M. Bunduchi, G. Stineanu – au urmărit să ofere o viziune sistematizată asupra legilor economice care guvernează componenta financiară a activității întreprinderii în interdependență cu celelalte genuri de activități. Potrivit acestor coordonate metodologice în volum sînt prezentate, alături de elemente organizatorice și funcționale, cum ar fi sistemul financiar al întreprinderii, planificarea financiară ș.a., și elemente de analiză privind posibilitățile de modelare a sistemului financiar al întreprinderii în vederea perfecționării sale ca pirghie de bază în sporirea eficienței activității unităților economice.

Industria mică

● Pe parcursul unei săptămîni, la Oradea și în alte localități bihorene s-au desfășurat simpoziioane, mese rotunde și alte manifestări, încheiate cu o

FIȘE

largă dezbateră și o expoziție la nivel județean, în legătură cu rezultatele și perspectivele de dezvoltare ale industriei mici. Organizată de Consiliul popular județean, acțiunea a marcat un an de dezvoltare în Bihor a acestui sector de deosebită importanță economică și socială, pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și în conformitate cu prevederile legii adoptate în toamna trecută. Participanții – cadre de conducere la nivelul județelor, primari ai localităților, lucrători cu munci de răspundere din sistemele cooperatiste și din unitățile industriale și de servicii tutelate de consiliile populare, specialiști – au făcut o temeinică analiză a realizărilor, o rămîinerilor în urmă și cauzelor acestora și au formulat propuneri eficiente, care au fost incluse într-un cuprinzător program de măsuri.

Ridicarea continuă a nivelului de trai

(Urmare din pag. 21)

Deși asigurarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, reflectând întregul proces de făurire a socialismului, s-a realizat la parametrii din ce în ce mai ridicați, evoluția sa redă dificultățile parcursă în construirea socialismului, depășite, la început numai teoretic, în înțelegerea nouă a problemelor. În orice caz, este evident că abordarea nivelului de trai (a consumului în ultimă instanță) se face prin integrarea sa în sistemul mai complex al producției, al muncii sociale, se face reliefind determinarea sa de către sistemul economic. Este necesar — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu „ca activitatea noastră să se desfășoare pe principiile legităților economice, pentru că numai așa vom avea o dezvoltare sănătoasă, o creștere reală a nivelului de trai”¹⁾.

O problemă deosebit de importantă care apare în analiza nivelului de trai este **planificarea** sa. De la început trebuie precizat faptul că planificarea nivelului de trai în societatea noastră nu înseamnă o plafonare a sa, un control limitativ al calității vieții, a aspirațiilor și nevoilor omului de către societate. Dimpotrivă, ea este realizată tocmai pentru asigurarea unor condiții materiale și spirituale echitabile pentru întregul popor astfel încât, în perspectivă depășirii nivelului de țară în curs de dezvoltare și construirii multilaterale a socialismului, fiecare individ să se poată manifesta și dezvolta ca personalitate creatoare. Planificarea nivelului de trai face parte integrantă din planul unic de dezvoltare economico-socială a țării și reflectă acuratețea științifică, precizia ca și viziunea dialectică din planificarea tuturor celorlalte domenii ale producției, ale repartiției în profil teritorial a forțelor de producție etc. Trebuie însă remarcat faptul că, mai ales din 1965, partidul și, de fapt, întregul popor au învățat să dezvolte caracterul democratic și prospectiv al planului unic de dezvoltare și abia în urma unor salturi (cel reprezentat de introducerea noului mecanism economico-financiar e deosebit de semnificativ) acest caracter s-a evidențiat ca atare.

Evoluția concepției noastre în ceea ce privește producția a dus deci la cristalizarea unui program de creștere a nivelului de trai, tot atât de dinamic ca și cel privind dezvoltarea forțelor de producție. Este semnificativ faptul că, în efortul de regindire, de după 1965, a planificării construirii socialismului s-au constituit planuri de dezvoltare economico-socială din ce în ce mai cuprinzătoare, pe baza unei înțelegeri din ce în ce mai profunde a interdependențelor economice, a organizării științifice și defalcării sarcinilor, a raporturilor domeniilor prioritare cu celelalte, a unității domeniilor ca și a independenței lor relative, a realizării sarcinilor prezente cu perspectiva. Lărgirea și aprofundarea planurilor de dezvoltare asupra întregii vieți economico-sociale au presupus și sublinierea unor **direcții esențiale** în ceea ce privește **ridicarea nivelului de trai**. În Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism au fost jalonate, pentru prima dată, principalele direcții de acțiune, modalități de îndeplinire consecventă a legii fundamentale a socialismului.

Direcțiile de acțiune privind creșterea nivelului de trai reflectă viziunea umanistă, de largă suprafață și perspectivă a partidului nostru. Evoluția nivelului de trai ca obiectiv fundamental al politicii partidului și parte integrantă a planului unic de dezvoltare relevă capacitatea de stăpânire de către partid și de către popor în societatea socialistă a legilor dezvoltării sociale. Într-adevăr și în ceea ce privește nivelul de trai puterea de control a partidului s-a dovedit cu prisosință. **Sistemul de prețuri**, care, datorită agravării problemelor globale ca și a adâncirii crizei de sistem a capitalismului și a influenței acestora asupra întregii lumi, inclusiv a celei socialiste, are o mobilitate specifică, este revelator. Astfel, după cum se știe, sistemul nostru de prețuri este unitar și corelat pe întreaga țară. În ceea ce privește sistemul de prețuri trebuie totodată remarcat faptul că documentele de partid atrag atenția asupra obligativității necondiționate pentru diferitele unități economico-sociale de a pune în concordanță măsurile interne de producție cu prevederile centrale. Cu alte cuvinte, pentru rentabilizarea mai rapidă a diferitelor unități sau produse nu trebuie să se contravină acelor prevederi care au menționat în mod ferm faptul că „în 1981 și în următorii ani, pînă cînd vom rentabiliza aceste produse, vom da subvenții de la buget pentru produsele care se vînd populației spre a menține prețurile ac-

țuale... Deci, pe măsură ce vom trece la majorarea retribuției și la aplicarea celorlalte măsuri de creștere a nivelului de trai vom trece și la reglarea prețurilor, în conformitate cu hotărârile pe care le avem, pentru a păstra și asigura sporirea prevăzută a veniturilor, dar și pentru a așeza activitatea din comerț pe principii economice”²⁾. Pe baza creșterii productivității muncii, a calității și eficienței, soluția preconizată în documentele de partid este ca, pe fondul diversificării sortimentelor, să crească numărul produselor de calitate și prelucrare superioară — vîndute în mod evident cu preț mai mare — ceea ce va compensa prețurile cu care vor fi vîndute alte produse asemănătoare necesare populației. În acest proces de compensare este însă necesar ca unitățile să depășească două capcane: pe de o parte, aceea de a nu îndeplini integral producția fizică, numărul și varietatea sortimentelor programate — trecînd pe seama producției de calitate superioară și o parte a materiei prime necesare celorlalte produse și determinînd astfel unele „goluri” la acestea din urmă — și, pe de altă parte, scăderea artificială, nejustificată a calității celorlalte produse „tradiționale”. În această ordine de idei, necesitatea educării unui consum ritmic esalonat, opus supraaprovizionării și stocării practice încă de unele unități și cetățeni este indisolubil legată de perfecționarea organizării (democratice) atât în unitățile specifice, în comerț cît și în producție, pentru a pune capăt aprovizionării neritmică și neuniforme pe teritoriul a unor produse.

În aceeași ordine de idei, o problemă de importanță principială este **determinarea științifică a nevoilor**. Este cunoscut faptul că procesul determinării științifice a nevoilor este o latură a strategiei complexe de înaintare spre comunism, spre repartiția după nevoi. Determinarea științifică a lor presupune, în primul rînd, numai determinarea nevoilor materiale, în domeniul spiritual asigurîndu-se în perspectivă condiții nelimitate pentru accesul la cultură și dezvoltarea creativității.

În al doilea rînd, determinarea științifică a nevoilor este în funcție de posibilitățile societății la un moment dat, de necesitatea de depășire rapidă a nivelului de țară în curs de dezvoltare și de asigurare cît mai echitabilă a nivelului de trai pentru întreaga populație. Acest criteriu de determinare a nevoilor nu numai că nu vine în discordanță dar se conjugă armonios cu celelalte.

În al treilea rînd, determinarea științifică a nevoilor este 1) în funcție de viziunea științifică, în permanent progres, asupra omului înțeles ca ființă bio-psiho-socială, viziune modernă care reprezintă însă, sub unele aspecte, o spectaculoasă reîntoarcere pe plan superior la cutume — mai ales de ordin fizic, medical, alimentar — tradiționale. Alimentația rațională, care se îndepărtează de aspectele stressante aduse de civilizația rafinării industriale este exemplul cel mai relevant; 2) viziunea științifică asupra nevoilor presupune, însă, în același timp, o concepție sistematică, unitară asupra nevoilor umane în contextul evoluției sistemice a lumii inconjurătoare. Cu alte cuvinte, rezolvarea necesităților umane nu trebuie să încalce principiul prezerării mediului inconjurător, al menținerii echilibrului natural și integrității ecosistemelor ca și al economisirii și valorificării raționale a resurselor materiale și umane. Socialismul ca societate programată integral și în perspectivă trebuie să asigure și generațiilor viitoare integralitatea condițiilor de dezvoltare optimă. Iată de ce, în viziunea Partidului Comunist Român, determinarea științifică a nevoilor — care nu înseamnă uniformizare mic-burgheză, limitarea evoluției libere a individului (și aici trebuie menționat faptul că, cu cît civilizația în care se dezvoltă procesul revoluționar socialist este mai înaintată cu atît pericolul uniformizării este mai mic) — este indisolubil legată de o politică fermă de diminuare a risipei în toate domeniile, de economisire a tuturor resurselor societății. Evident, și aici se impune o înțelegere justă a economisirii pentru a exclude practici de compensare a risipei din unele domenii cu „economii” exagerate în alte domenii, stînjînd sub unele aspecte realizarea legii fundamentale.

Desigur că sîntem încă la început. Sînt incontestabile succesele și în ceea ce privește nivelul de trai, dar cuvîntul de ordine al partidului de trecere la o nouă calitate a avut ca prim rezultat, necesar de altfel, și în acest domeniu, tocmai reliefaarea unor disfuncții, necesitatea corectării unor corelații și optici. Partidul a inițiat, prin antrenarea democratică a responsabilităților oamenilor muncii, complexul strategic — deosebit de auto critic și mobil, prin aceste corecții — de îndeplinire a noii calități. El se realizează însă în timp, tocmai prin crearea condițiilor de participare responsabilă a poporului la construirea multilaterală a socialismului. Cu cît mai repede se va depăși această „tranziție” spre înțelegerea corectă a fenomenelor teoretice și practice, cu atît mai repede vor dispărea anumite exagerări și neajunsuri. Și este imperioasă această înțelegere corectă, științifică, revoluționară datorită complicării situației internaționale, a condițiilor de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate.

¹⁾ Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 16—17 decembrie 1980, București, Editura Politică, 1980, p. 16.

²⁾ Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 16—17 decembrie 1980, Ed. cit., p. 15—16.

21

ROMÂNIA ÎN CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL

Participarea activă a României la diviziunea internațională a muncii

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și învățămîntului de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

PROGRESUL economic al fiecărei țări este determinat în mod hotărîtor de gradul de mobilizare și utilizare a resurselor materiale și umane proprii, adevăr confirmat de întreaga experiență mondială. În același timp, participarea activă la schimburile mondiale de valori, la diviziunea internațională a muncii, potențează eforturile proprii, amplifică efectele pozitive ale mobilizării factorilor interni ai dezvoltării. Cu cît economia națională este mai puternică, cu o structură mai complexă, cu atît amploarea și eficiența participării la schimburile internaționale sînt mai mari.

Programul adoptat de Congresul al XI-lea, hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R., subliniază necesitatea obiectivă a extinderii schimburilor economice și a cooperării în producție cu alte țări — a participării ample și eficiente a țării noastre la diviziunea internațională a muncii — proces esențial al progresului social-economic. „**Trebuie să acționăm cu toată fermitatea — arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea cu prilejul aniversării a 60 de ani de la înființarea partidului — pentru lărgirea cooperării în producție, pentru participarea activă la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale.**”

Transformările esențiale ce au avut loc în epoca contemporană, generate, printre altele, de revoluția științifico-tehnică, implică în mod obiectiv tendința de accentuare a interdependențelor dintre națiuni, dintre economiile naționale. Cele mai multe țări nu dispun de resursele naturale, materiale, umane și financiare suficiente pentru a satisface, din producție proprie, la nivelul exigențelor, cerințele consumului productiv și neproductiv. Prin participarea activă la diviziunea internațională a muncii, problemele ridicate de organizarea științifică a muncii, de asimilarea cuceririlor științei și tehnicii contemporane, pot fi soluționate într-o manieră corespunzătoare și de țările care au un potențial economic și, respectiv, o piață internă relativ reduse. Rezultă că dezvoltarea complexă a fiecărei economii naționale nu constituie o piedică în participarea la diviziunea internațională a muncii: dimpotrivă, progresul economic înregistrat de diverse state amplifică premisele favorabile intensificării schimburilor internaționale. Mai mult, dezvoltarea complexă, multilaterală, a economiilor naționale este de natură să lărgescă sfera de cuprindere a schimburilor economice internaționale, care se extind dincolo de circulația de mărfuri, pătrunzînd în domeniile producției, cercetării științifice, serviciilor.

Diversificarea și intensificarea relațiilor economice între diversele state și națiuni, amplificarea cooperării economice și tehnico-științifice internaționale sînt factori obiectivi ce contribuie la adîncirea interdependenței dintre națiuni.

Creșterea interdependențelor dintre economiile naționale este însoțită de tendința, la fel de caracteristică epocii contemporane, de afirmare a națiunilor, a statelor naționale.

Dezvoltarea țărilor socialiste, eliberarea de colonialism a zeci de popoare și formarea unor state noi, care pășesc pe drumul dezvoltării lor libere și independente, reprezintă argumente convingătoare ale caracterului progresist al existenței statelor naționale. Economia națională — ca celula de bază a economiei mondiale contemporane — reprezintă cadrul firesc al înfăptuirii proporțiilor reproducerii sociale, cîmpul de acțiune a legilor economice specifice orînduirii social-economice dominante într-o țară sau alta. Tendința de afirmare a națiunilor, a economiilor naționale independente, nu este deci opusă celei

de sporire a interdependenței dintre țări. Ele se presupun reciproc, se intercondiționează.

Economia mondială este formată din totalitatea economiilor naționale ale statelor lumii, privite în interdependența complexă a relațiilor lor economice. Temelia materială a legăturilor economice dintre popoare și, implicit, a formării economiei mondiale o constituie diviziunea internațională a muncii. Intrucît procesul creării economiei mondiale a avut loc în condițiile capitalismului, formele-și direcțiile fundamentale ale specializării internaționale au fost dominate de relațiile capitaliste. Efectele acestei situații se resimt și azi în configurația diviziunii internaționale a muncii. Odată cu trecerea la socialism a unor popoare din Europa, Asia și America Latină, cu dezvoltarea multilaterală a economiilor lor naționale, s-a modificat radical și poziția lor în diviziunea internațională a muncii. Această tendință este caracteristică și pentru țările eliberate de sub dominația colonială, care înfăptuiesc programe complexe de dezvoltare economico-socială.

În condițiile în care fiecare țară are de primit și de oferit ceva patrimoniului universal de valori, între țările lumii există un permanent schimb de valori materiale și spirituale, care prezintă circuitul mondial. În cadrul acestuia, locul principal îl ocupă circuitul economic mondial. **Prin circuit economic mondial înțelegem totalitatea legăturilor economice dintre țările lumii, prin care sînt vehiculate valorile materiale și rezultatele creației tehnico-științifice între popoare.** Elementele componente ale circuitului economic mondial sînt **fluxurile internaționale de mărfuri, de investiții, monetare, cooperarea economică și tehnico-științifică internațională, turismul internațional etc.** Participarea tuturor țărilor la circuitul economic mondial, indiferent de orînduirea lor socială, este o necesitate obiectivă determinată de o serie de factori: nivelul dezvoltării forțelor de producție, structura diverselor economii naționale, nivelul și structura economiei mondiale, precum și relațiile social-politice dintre state. Stadiul actual de dezvoltare a economiei mondiale demonstrează, o dată mai mult, că nici o țară nu poate promova o politică de autarhie, de izolare de circuitul economic al lumii, fără a se condamna la înapoiere economică.

Pentru ca participarea la circuitul economic mondial să devină o adevărată un factor al progresului fiecărei țări, dar și al omenirii în ansamblu, Partidul Comunist Român consideră că relațiile de colaborare internațională trebuie să se bazeze pe **principiile deplinei egalități în drepturi, ale independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, respectării dreptului sacru al fiecărui popor de a-și hotări singur soarta potrivit voinței și aspirațiilor proprii.** Țara noastră situează cu consecvență aceste principii la baza relațiilor sale cu toate statele lumii.

În întreaga perioadă a socialismului, România a manifestat tendința de a participa tot mai intens la circuitul economic mondial — consecință firească a sporirii potențialului său economic. O expresie a acestei tendințe o constituie și creșterea mai rapidă a comerțului exterior românesc față de evoluția produsului social și a producției industriale, în special în perioada 1968—1978. Unor ritmuri medii anuale de creștere a produsului social de 9,4% și a producției industriale de 12,1% le-a corespuns un ritm mediu anual de creștere a volumului comerțului exterior de 14,7%. În actualul cincinal se menține corelația pozitivă dintre acești indicatori.

Dezvoltarea rapidă a schimburilor noastre comerciale rezultă și din următoarele date :

— miliarde lei valută

	1960	1965	1970	1975	1979
Volumul comerțului exterior	8,2	13,1	22,9	53,0	92,2
Volumul exportului	4,3	6,6	11,1	26,5	43,4
Volumul importului	3,9	6,5	11,8	26,5	48,8

Paralel cu aceste creșteri cantitative s-au înregistrat și importante progrese de ordin calitativ. Astfel, față de perioada interbelică, în care exporturile românești erau formate din trei grupe principale de mărfuri — produse agricole, vegetale și animale, produse petroliere și material lemnos — în ultimii 20—25 ani a sporit într-o măsură însemnată ponderea produselor cu grad înalt de prelucrare; numai construcțiile de mașini și industria chimică dețin în prezent o pondere de 45% din totalul exporturilor. Congresul al XII-lea al P.C.R. a subliniat necesitatea îmbunătățirii în continuare a structurii comerțului nostru exterior, promovind la export produse cu un înalt grad de prelucrare, sporind mai accentuat ponderea mărfurilor care valorifică superior materiile prime, energia și munca socială, în-deosebi din domeniile construcțiilor de mașini, metalurgiei, industriei chimice, prelucrării lemnului și industriei ușoare. Participarea României la circuitul economic mondial, din punct de vedere al ariei de cuprindere, este ilustrată de faptul că țara noastră întreține în prezent relații economice cu peste 140 de state.

Relațiile economice și de cooperare cu țările socialiste

ÎN ANSAMBLUL legăturilor sale economice, România socialistă, în mod firesc, atribuie locul principal țărilor socialiste, de care o leagă apartenența la aceeași orînduire socială, unitatea țelurilor și aspirațiilor fundamentale. Țara noastră a acționat și va acționa consecvent în direcția extinderii relațiilor sale economice și a cooperării în producție cu toate statele socialiste. Partidul Comunist Român pornește de la faptul că cooperarea economică și tehnico-științifică reprezintă un factor al accelerării progresului multilateral al fiecărei țări socialiste în parte, al egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a tuturor țărilor socialiste, al propășirii generale a socialismului. Schimburile economice ale României cu țările socialiste s-au extins an de an urmînd ca în actualul cincinal să atingă 48% din totalul comerțului nostru exterior.

Colaborarea economică cu țările socialiste îmbracă diferite forme și se desfășoară pe multiple planuri. O importanță deosebită prezintă cooperarea în producție prin care România participă alături de alte state socialiste la construirea unor obiective economice (industriale, agricole, de transporturi, turistice etc.). Ea permite accelerarea fabricării unor produse de înaltă tehnicitate, competitive pe piețele externe, utilizarea mai rațională a resurselor economice ale partenerilor. Totodată, pe această cale, este stimulată specializarea în producție, sporirea schimbului de mărfuri pe o perioadă îndelungată și economisirea mijloacelor de plată, întrucît rambursarea cheltuielilor fiecărui participant se face în principal prin livrări din produse fabricate în obiectivele realizate.

Țara noastră participă la numeroase acțiuni de cooperare bilaterală sau multilaterală cu țările socialiste, marea majoritate deținînd-o acțiunile de specializare și cooperare în producție. Pot fi citate numeroase exemple, cum sînt: interconectarea sistemelor energetice ale României, părții de vest a R.S.S. Ucrainene, R.S. Cehoslovace, R.P. Ungare, R.P. Polone și R.D. Germane, înfăptuirea în colaborare cu R.S.F. Iugoslavia a marilor complexe hidroenergetice de la Porțile de Fier, participarea alături de Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, Ungaria și U.R.S.S. la specializarea și cooperarea în producția chimică de mic tonaj, prin intermediul organizației „Interchim”, participarea la activitatea unor uniuni economice internaționale, realizarea prin cooperare cu Bulgaria a complexului hidroenergetic de la Turnu-Măgurele—Nicolae și împreună cu U.R.S.S. a complexului hidroenergetic de la Stîncă-Costești pe Prut ș.a.m.d.

Relațiile economice ale țării noastre cu țările în curs de dezvoltare

RELAȚIILE noastre economice cu țările în curs de dezvoltare au cunoscut o extindere însemnată mai ales în ultimii ani. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România are cu aceste

țări numeroase preocupări comune, legate de eforturile pentru edificarea unei economii avansate, de eliminarea a decalajelor economice, de instaurare a unei noi ordini economice internaționale. În prezent, România întreține relații cu circa 100 de state din această categorie. Ponderea schimburilor economice cu aceste țări în comerțul exterior al României a crescut de la 10 la sută în 1970 la circa 21 la sută în 1976, urmînd ca în actualul cincinal să ajungă la circa 25 la sută. Țara noastră intensifică permanent legăturile sale economice externe cu statele în curs de dezvoltare, contribuind astfel la dinamizarea eforturilor reciproce pentru realizarea obiectivelor de progres urmărite, pentru valorificarea superioară a potențialului economic. Pe lîngă livrări complexe de echipamente, efectuarea în comun de prospecțiuni geologice, România a constituit cu diferite țări în curs de dezvoltare numeroase societăți mixte în domenii de interes comun, cum sînt construcțiile de mașini, industria minieră, industria chimică, industria lemnului și a materialelor de construcții, agricultura etc. De asemenea, peste 15 000 de specialiști români își desfășoară activitatea în țările în curs de dezvoltare, acordînd asistență în diferite domenii. Cursul ascendent al relațiilor României cu țările în curs de dezvoltare își găsește expresia și în colaborarea cu aceste țări în cadrul unor organizații ca U.N.C.T.A.D., O.N.U.D.I., „Grupul celor 77” ș.a.

Schimburile economice și cooperarea cu celelalte state

PORNIND de la principiile coexistenței pașnice, România promovează o politică neîngrădită de colaborare între toate popoarele, amplificînd relațiile sale economice cu celelalte țări, inclusiv cu statele capitaliste dezvoltate. „Este necesar — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — să dezvoltăm larg colaborarea internațională... cu statele capitaliste dezvoltate, în spiritul principiilor coexistenței pașnice, al avantajului reciproc”. Un volum mai însemnat îl dețin țări ca: R.F. Germania, S.U.A., Italia, Franța, Anglia, Austria, Elveția, Japonia ș.a., cu care relațiile de colaborare îmbracă forme variate, în special în ramurile economice de înaltă tehnicitate. Prin încheierea acordurilor de lungă durată, produsele românești au un acces mai bun decît în anii trecuți pe aceste piețe, rămînd însă în continuare actuală preocuparea de a se ajunge la înțelegeri privind eliminarea obstacolelor practicate încă de unii parteneri occidentali.

Intensificarea participării României la circuitul economic mondial, extinderea cooperării în producție cu alte state, se manifestă și prin aceea că, în prezent, diferite acțiuni de cooperare economică, industrială și tehnică care se află în curs de derulare dețin circa 25% din volumul total al comerțului exterior al țării noastre, fiind constituite 82 societăți mixte de producție, comerciale, bancare etc. În următorii ani — după cum se arată la Congresul al XII-lea al P.C.R. — va trebui să ținem seama permanent de fenomenele de instabilitate și criză care se manifestă pe plan mondial, să acționăm pentru eliminarea obstacolelor din comerțul internațional, așezarea mai justă a prețurilor, instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Extinderea schimburilor comerciale a cooperării cu toate statele lumii reprezintă o necesitate obiectivă și, totodată, un proces care răspunde imperativului coexistenței pașnice. Țara noastră acționează consecvent în direcția intensificării relațiilor economice cu toate statele lumii, contribuind astfel și la promovarea tendințelor de destindere pe arena mondială, de colaborare între națiuni, la cauza securității și păcii mondiale.

asist. univ. Valeriu BĂLAȘA
asist. univ. Ion POPESCU

INTREBĂRI :

1. Care este raportul dintre tendința de afirmare a națunilor suverane și aceea de creștere a interdependențelor dintre state?
2. Ce se înțelege prin economie mondială?
3. Definiți circuitul economic mondial și enumerați componentele sale.
4. Cum se manifestă tendința României de a participa tot mai intens la circuitul economic mondial?
5. Care sînt principalele aspecte ale relațiilor economice și cooperării României cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și cu țările capitaliste dezvoltate?

ECONOMIA MONDIALĂ

și crizele actuale ale dezvoltării sale

ECONOMIA mondială a cunoscut în perioada de după război de-al doilea război mondial una din cele mai importante și rapide creșteri din istoria sa. Dacă ne reținem, de pildă, la producția industrială mondială constatăm că în 38 de ani, între 1900 și 1938 ea a crescut de 3,1 ori, dar a cunoscut câteva crize ciclice grave, între care cea mai profundă a fost cea din 1929-1933; în schimb, în numai 28 de ani, între 1950 și 1978, ea a sporit de peste 5 ori și a cunoscut o singură criză ciclică deosebită, aceea din 1974/1975. De asemenea, producția agricolă mondială s-a dublat între 1950 și 1978.

Amplificarea volumului absolut al producției a fost însoțită de o accelerare considerabilă a ritmurilor creșterii în ansamblul ramurilor economiei mondiale. Transporturile, în primul rând, comerțul intern și internațional, serviciile în genere au avut o extindere teritorială și de volum necunoscute până acum. Rezultatul a fost o creștere a venitului sau produsului național pe locuitor de aproximativ 2,5 ori la nivel mondial, între 1950 și 1978, în condițiile în care și populația globului a sporit în acest interval de 1,7 ori, față de numai 1,3 ori între 1900 și ultimul an antebelic — 1938.

Analiza factorilor care au făcut posibilă o asemenea creștere economică fără precedent scoate la iveală o multitudine de împrejurări favorabile. În rândul acestora, unele au avut un rol precumpănitor: profunzimea revoluționarea a forțelor productive de care a dispus economia mondială ca urmare a prefacerilor radicale din domeniul tehnicii și științei contemporane; procesul revoluționar mondial de lichidare a sistemelor coloniale și de dependență de tip colonial și semicolonial, proces care a impulsiona creșterea economică în vederea satisfacerii necesităților vitale ale unui număr imens de oameni rămași în stare de înapoiere economică; difuziunea la dimensiuni realmente planetare a informației cu privire la modelele de producție și consum pe baza noilor cuceriri ale științei, ceea ce a avut o ațiune stimulatorie și asupra cerințelor populației din țările dezvoltate economiceste; ridicarea în masă a calificării forței de muncă pe aproape întreg globul; adâncirea mutațiilor revoluționare care au început să se petreacă în relațiile social-economice atât la nivel național — într-o serie de țări — cit și la nivelul raporturilor internaționale, interstatale. Iar a eastă enumerare nu epuizează toate aspectele.

Evident, însă, economia mondială rămâne o simplă abstracție dacă se ignoră faptul că ea este rezultanta interdependențelor și relațiilor dintre economiile naționale. Or, creșterea economică la nivel mondial nu este decit rezultanta unor procese diferite și chiar opuse care-și găsește expresia în menținerea și adâncirea decalajelor dintre țările subdezvoltate și cele avansate economiceste. În fapt, creșterea economiei mondiale este „compusă” din creșteri foarte rapide ale economiilor naționale ale unui grup mic de țări, din creșterea lentă dar persistentă a unor economii naționale relativ puțin numeroase, din stagnarea sau cvasi-stagnarea economică a unui imens număr de țări.

Efectul principal al acestui proces contradictoriu, este concretizat, pe de o parte, în creșteri economice reale inegale ale unor țări, economii naționale, și nu ale tuturor, iar pe de altă parte, el se explică prin mutații structurale în economia mondială ca urmare a transformărilor petrecute în interiorul economiilor naționale.

La nivel mondial (fără țările socialiste din Asia, pentru care nu dispunem de date comparabile), ponderea agriculturii în venitul național scade de la circa 23% în 1950 la aproximativ 13% în 1978, în timp ce industria își sporește aportul de la 38% la 51%. Pe diferitele grupuri de țări, ponderile agriculturii sînt foarte diferite. Astfel, în țările cu venit național pe locuitor scăzut agricultura dă 38% din produsul intern brut iar industria 24%, în timp ce în țările industrializate agricultura contribuie cu 4%, iar industria cu 37% la formarea P.I.B. Nu trebuie uitat că această modificare a avut loc în condițiile în care pe plan mondial producția agricolă pe locuitor a crescut și anume, de la 95 dolari în 1950 (în prețuri constante ale anului 1970) la peste 135 dolari în 1978, iar producția industrială pe locuitor — de la 157 la 524 dolari în același interval de timp.

Izvorul acestor mutații în structura economiei mondiale este constituit din modificările petrecute în structurile economiilor naționale care o compun. În același timp, trebuie remarcat că transformările structurale la nivelele naționale ale diviziunii muncii sînt acelerate sau accentuate de condițiile create de mediul internațional în care acestea au loc, cu alte cuvinte, de mutațiile petrecute în diviziunea mondială a muncii.

În țările capitaliste dezvoltate, din 1950 încoace, agricultura — devenită o activitate cu caracter pronunțat intensiv — și-a redus treptat capacitatea de absorbție a forței de muncă, mai mult chiar, aceasta din urmă s-a redus simțitor, orientîndu-se către industrie și servicii. O evoluție similară a avut și industria extractivă în țările capitaliste dezvoltate și, de aceea, ne vom referi aici la ambele ramuri.

Pe acest fundal, țările capitaliste cu economie avansată au fost puse în perioada postbelică în fața alternativei: fie să-și lase lichidate sau plafonate propriile producții agricole și miniere sub loviturile produselor similare sau de substituție provenite din import, în condițiile în care sistemele vamale nu ar fi permis apărarea suficientă a acestor producții naționale, fie să-și protejeze agricultura prin prime de export și taxe la import, dacă proporțiile absolute creau posibilitatea exercitării unui rol important pe piața mondială. ca în cazul Statelor Unite. Majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate au preferat să apeleze la taxe vamale și restricții la import în ce privește produsele agricole concurențiale, dar să lase relativ liber importul de materii prime minerale și, în primul rând, de combustibili. Și aceasta și pentru motive ce decurgeau din faptul că resursele minerale sînt epuizabile, în timp ce cele agricole nu.

Rezultatul conjugat al a estor tendințe și politici economice a fost că pînă în 1973, cînd a avut loc o modificare substanțială a prețurilor produselor primare pe piața mondială, prețurile mărfurilor industriale au crescut sistematic începînd din 1954, în timp ce prețurile materiilor prime inclusiv ale celor agroalimentare, au oscilat în jurul nivelului din 1950, înregistrînd numai unele creșteri neînsemnate în cîțiva ani izolați. În 1970, de pildă, prețurile unitare ale produselor industriale erau cu 44% mai mari decit în 1950 în timp ce cele ale produselor primare cu numai 8%. Nu trebuie uitat însă că produsele primare continuă și în prezent să reprezinte circa 80—82% din totalul exporturilor țărilor în curs de dezvoltare nesocialiste, față de numai 23% în cazul țărilor capitaliste dezvoltate.

Scăderea ponderii agriculturii și a industriei extractive de-a lungul anilor perioadei postbelice nu a fost — în toate cazurile — rezultatul deliberat al unor măsuri luate în acest sens de guvernele țărilor capitaliste dezvoltate, ci efectul de durată al unor procese interne din aceste state, procese ce au avut loc pe fundalul unei diviziuni mondiale a muncii ce a favorizat și acelerat aceste mutații. În cadrul acestei diviziuni a muncii, țările mai puțin dezvoltate s-au găsit în situația de a-și putea mări încasările externe numai printr-o creștere mai mult sau mai puțin rapidă a sectoarelor tradiționale ale economiilor lor naționale, adică a sectoarelor producătoare de produse primare. Cum acest proces a avut loc simultan în toate sau aproape toate țările în curs de dezvoltare, rezultatul a fost că aceste țări și-au făcut reciproc concurență, oferta de materii prime fiind menținută la nivele ridicate, ceea ce a exercitat o presiune continuă asupra nivelului prețurilor în sensul menținerii lor scăzute. La această situație a contribuit și faptul că materiile prime respective nu au putut fi stocate fie pentru că aveau un caracter perisabil rapid, fie pentru că lipseau capacitățile tehnice sau financiare de stocare.

În aceste condiții, țările capitaliste dezvoltate au putut importa cantități mari de materii prime la prețuri scăzute sau relativ scăzute. Producția națională a fost, așadar, concentrată în condițiile în care avantajul era evident de partea țării avansate și nu al celei furnizoare de produse primare. Deși sursele de materii prime au fost departe de a fi epuizate în țările capitaliste dezvoltate, pe parcursul perioadei postbelice s-a asistat la închiderea a numeroase mine sau chiar puțuri petroliere atît în Europa occidentală cit și în Statele Unite. Ca urmare, producția de cărbune, cupru, minereu de

fier etc., a țărilor respective, are un volum mai mic în prezent decât în anii '50. Iar cauza fundamentală, esențială, a acestui proces a fost: prețurile minereurilor importate din țările în curs de dezvoltare erau mai mici decât cele ale extracției proprii.

În momentul în care țările în curs de dezvoltare producătoare de materii prime au determinat ridicarea prețurilor la aceste produse pe piața mondială, efectul a fost resimțit, în primul rând, în acele sectoare ale economiilor naționale care erau legate de schimburile cu exteriorul. Criza petrolului, a materiilor prime nu s-a manifestat sub forma unei penurii sau epuizări a respectivelor produse primare, ci sub aceea a efectelor asupra structurilor prețurilor, a raporturilor dintre prețurile acestor produse și prețurile mărfurilor industriale, a balanțelor externe comerciale și de plăți. În fond, deși afectează, în aparență, doar unele sectoare ale relațiilor economice, astfel de crize cum sînt cea energetică, a materiilor prime, alimentară etc., se repercutează asupra structurilor economice mondiale și determină o criză a dezvoltării. Însăși ordinea economică internațională intră într-o criză deoarece ansamblul relațiilor economice, monetare, financiare ș. a. m. d., statornicit pe anumite raporturi de forțe, depășite istoriceste, a devenit inoperant pentru asigurarea dezvoltării în continuare a economiei mondiale. Înainte vreme, însăși exploatarea unor țări de către altele era „garanția”, sursa, stimulul dezvoltării economice mondiale. În prezent, menținerea raporturilor inechitabile dintre state împiedică dezvoltarea pe mai departe a economiei mondiale.

De aici putem trage concluzia că astfel de crize ale dezvoltării cuprind ansamblul relațiilor economice, inclusiv cele interstatale. Se poate observa, de asemenea, că ele nu au o periodicitate ciclică inevitabilă, ele caracterizînd momente complexe și contradictorii ale procesului dezvoltării economice, proces determinat de factori mult mai variați decât cei care generează ciclicitatea creșterii economice.

Atîta timp cît accesul țărilor dezvoltate la materii prime, inclusiv produse agroalimentare, era înlesnit de nivelul relativ scăzut al prețurilor acestora, scăderea ponderii agriculturii și a industriei extractive în economia națională a țărilor avansate era considerată ca un proces firesc, efectele sale fiind compensate — și încă foarte favorabil — prin apelarea la piața mondială. În momentul în care nivelul prețurilor la produsele primare a introdus o restricție economică în utilizarea și mai ales risipirea materiilor prime și energiei, datele problemei s-au schimbat.

Pe termen scurt sau mediu țările capitaliste dezvoltate au de rezolvat problema asigurării economiei în continuare cu produse primare în structurile și volumul consumului de materii prime la care s-a ajuns, luînd măsuri pentru economisirea și evitarea risipei directe. Pe termen lung, date fiind structurile actuale ale economiilor naționale este necesară o soluție radicală: fie relansarea la nivel național a ramurilor producătoare de materii prime, fie restructurarea profundă a consumurilor de produse primare. Pentru prima soluție este necesară o asemenea creștere a prețurilor interne la produsele primare încît risipirea sau chiar utilizarea lor să devină prohibitivă economic și nu administrativ, sau să facă rentabilă extragerea sau producerea lor în termeni reali, cu alte cuvinte să nu aibă loc concomitent cu creșterea prețurilor altor mărfuri — în primul rînd la produsele industriale și servicii — astfel încît să nu se producă o anihilare a scumpirii materiilor prime. Temerea de declanșarea unei spirale inflaționiste, din ce în ce mai necontrolabilă, face guvernele țărilor capitaliste dezvoltate să ezite să folosească această cale de reabilitare. Totodată, există temerea față de efectele încă necunoscute ale unor restructurări la plan mondial ale producției industriale în condițiile în care țările în curs de dezvoltare vor trece la o prelucrare masivă a materiilor prime pentru care nu ar mai avea piețe de desfacere asigurate. Pentru a doua soluție sînt necesare transformări revoluționare în tehnologii, trecerea de la consumul unor materii prime sau surse energetice la altele cu totul noi.

Adoptarea uneia sau alteia dintre aceste soluții nu poate fi însă rodul unei opțiuni subiective sau arbitrare, ci este în strînsă legătură și dependență de modificarea condițiilor interne și a celor internaționale ale producției. Iar aceste modificări nu se produc cu repeziune, dat fiind că alături de factori ce impulsionează astfel de mutații se manifestă și unii cu acțiune contrarie și care exercită o puternică presiune, o importantă forță de inerție.

Caracterul internațional al unor astfel de crize este generat de interdependențele existente între diferitele economii naționale în cadrul economiei mondiale. Caracterul global al unora din problemele actuale se explică însă și prin cel puțin alte două împrejurări: modelul tehnologic folosit în diferitele țări ale lumii este același chiar dacă relațiile social-economice sînt de tip opus; schimbările în structurile economiilor naționale s-au produs în același sens.

În ce privește tehnologiile, acestea sînt în prezent rodul unei anumite dezvoltări a științei și tehnicii care s-a difuzat pe plan mondial, indiferent de orînduirea socială. Mai mult chiar, pe baza schimburilor de mărfuri, a transferurilor de tehnologie, a cooperării în producție, a avut loc o oarecare omogenizare a tehnologiilor în țările avansate, ca și în cele mai dezvoltate dintre țările în curs de dezvoltare. O întreprindere producătoare de automobile, de utilaj tehnologic, o rafinărie de petrol etc. au, în medie, același nivel tehnologic fie că funcționează în Statele Unite, Republica Federală Germania sau în Brazilia. Cu alte cuvinte, consumurile de materii prime, de energie s-au structurat în mod asemănător în țările care au pornit sau se află în curs de modernizare a tehnologiilor. Aceasta nu înseamnă că nu există diferențe naționale, în special în ce privește productivitatea muncii obținută cu aceleași tehnologii dar, în esență, aceste diferențieri nu anulează structurile de producție și consum ale industriei din diversele țări. Ca atare, criza energetică, a materiilor prime afectează toate țările aflate într-o evoluție similară.

În al doilea rînd, trebuie să observăm că cele mai multe țări ale lumii contemporane au cunoscut transformări structurale operate în același sens deși în forme, ritmuri și cu efecte foarte diferite de la țară la țară: creșterea ponderii industriei prelucrătoare și a serviciilor, scăderea ponderii industriei extractive și a agriculturii atît în venitul sau produsul național cît și în totalul populației ocupate în economie. Evoluția în acest sens a corespuns, pe de o parte, restructurărilor în consumul productiv și neproductiv ce au avut loc în perioada postbelică, iar pe de altă parte cerințelor dezvoltării rapide a economiei. O creștere economică rapidă nu se poate petrece într-o economie națională fără o rată înaltă a acumulării, fără o dezvoltare rapidă a industriei prelucrătoare și, în cadrul ei, a industriei producătoare de mijloace de producție. Evident, avem de-a face aici atît cu o acțiune deliberată de politică economică, cît și cu tendințe obiective care scapă uneori controlului factorului de decizie. În cadrul anumitor limite, pe care nu le putem fixa la aceleași cote pentru toate economiile naționale, restructurărilor în economiile naționale ale diferitelor țări vor fi procese normale, echilibrate, deși modifică echilibrele inițiale. Depășirea respectivelor proporții creează dereglări tehnico-economice care pot să genereze disfuncționalități și chiar crize.

În genere, pînă nu de mult, exista tendința de a se nega că economia țărilor socialiste poate să resimtă chiar și numai parțial efectele crizelor din sectorul capitalist al economiei mondiale, considerîndu-se că planificarea economică ar contracara orice efect negativ al acestor dereglări. În prezent putem să observăm că datorită evoluției tehnice, a restructurărilor din economiile naționale este necesară cercetarea cauzelor obiective care duc la astfel de dezechilibre, ca și a mijloacelor de asigurare a unor noi echilibre. Ca atare, și în socialism sînt posibile astfel de disfuncționalități în cazul în care dezechilibrele apărute nu sînt contracarate cu măsuri adecvate și la timp.

Crizele dezvoltării, la nivel național, sînt soluționate în condițiile țărilor capitaliste dezvoltate prin adoptarea unor măsuri cu costuri sociale ridicate. Altfel spus, costurile soluționării crizelor sînt plătite, pînă la urmă, de populația muncitoare din respectivele țări, începînd cu clasa muncitoare și terminînd cu cele mai diverse pături și grupuri sociale de salariați. La nivel internațional, crizele dezvoltării au fost soluționate pînă nu de mult prin punerea întregului cost pe seama țărilor mai puțin avansate economiceste.

În prezent, soluțiile la crizele planetare ale dezvoltării pot fi de altă natură, date fiind schimbările mari petrecute în economia mondială și în viața politică internațională. O nouă ordine economică mondială, bazată pe relații de echitate și egalitate, exclude prin înseși cerințele sale (schimburi echivalente, avantaje reciproce, lichidarea decalajelor etc.) soluțiile „tradiționale” ale transferurilor de costuri pe seama celor săraci, la nivel național ca și la nivel internațional. Ar fi însă naiv să se creadă că o asemenea cerință se traduce în viață spontan și fără împotrivire din partea celor ale căror interese sînt contrarii unei soluționări radical diferite a crizelor dezvoltării, atît la nivel național cît și internațional.

Cercetarea crizelor dezvoltării este abia la începuturile sale. Pînă nu demult, confuzia dintre diferitele tipuri de crize, identificarea crizelor ciclice cu cele neciclice, ignorarea crizelor structurale, ale dezvoltării, au împiedicat formularea unei teorii realiste a crizelor contemporane, la nivel național și la nivel mondial. Or, fără o asemenea cercetare atentă a realităților nu este posibilă formularea unei strategii de soluționare a crizelor, a unor programe de ieșire din dezechilibrele generate de evoluția de pînă acum a tehnicii și a structurilor economiilor naționale, ale economiei mondiale.

Microelectronica — componentă vitală a industriei prelucrătoare

ASTFEL ar putea fi, pe scurt, redată concluzia unei recente dezbatere organizată de ziarul britanic Financial Times cu specialiști occidentali în domeniul microelectronicii.

Mai întâi iată câteva cifre de prognoză, prezentate în cadrul dezbaterii:

● Comerțul mondial occidental cu produse ale microelectronicii va crește, de la 368 miliarde dolari în cursul acestui an. la 845 mrd. dolari în 1991, respectiv o creștere anuală medie de 8,5% în termeni reali;

● În Europa occidentală, acest comerț care în prezent se situează la 103 mrd. dolari va atinge 244 mrd. dolari, excluzând din această sumă cheltuielile cu caracter militar. Cea mai ridicată rată de creștere se va înregistra în R.F.G. (10%), urmată de Anglia cu 8%, iar pe ultimul loc se apreciază că se va situa Italia.

● Producția cumulată a Statelor Unite, Japoniei și Europei de vest este așteptată să ajungă la 600 mrd. dolari.

● Cea mai semnificativă creștere va avea loc în telecomunicații, echipamente de birou și aparate de măsură și control.

După cum a rezultat din aprecierile participanților la dezbateri, microelectronica va fi o

componentă esențială a industriei prelucrătoare a anilor '90, perspectivă care justifică interesul acordat acestui domeniu în cele mai multe țări ale lumii.

● O analiză a situației microelectronicii în Statele Unite a arătat că numai companiile din domeniul telecomunicațiilor investesc în medie 8,4% din profituri în activitatea de cercetare și dezvoltare, înregistrând creșteri anuale ale vânzărilor de 2,4% și obținând în ultimii cinci ani o rată medie anuală a profitului de 16%.

Un caz aparte îl constituie semiconductorii: principalele nouă companii americane angajate în acest sector investesc 95% din profituri în cercetare, obținând creșteri anuale ale livrărilor de 23%, cu o rată a profitului de 33%.

● În R. F. Germania, preocuparea pentru dezvoltarea microelectronicii este evidențiată de obiectivul propus vizând modernizarea, în următorii cîțiva ani, a circa 90% din industria construcțiilor de mașini a țării și dotarea acesteia cu echipamente de vîrf. Alte obiective se referă la industria automobilelor (în special în vederea economisirii energiei); înlocuirea componentelor mecanice și electromecanice cu cele electronice în domeniul comunicațiilor; identificarea unor

noi direcții de aplicabilitate a informaticii.

● Și în Franța se înregistrează o cerere în creștere rapidă pentru tehnologie de vîrf în domeniul informaticii, deși — așa cum aprecia reprezentantul francez pentru telecomunicații — un adevărat progres este așteptat în sectoare noi de activitate, în care cercetarea se află abia la început. Un exemplu concludent pentru preocupările franceze îl constituie dezvoltarea spectaculoasă a comunicațiilor. La începutul anilor '90 se prevede ca întreaga rețea telefonică a țării să fie adaptată la sistemul digital (față de proporția de o treime asigurată în prezent); se fac, de asemenea, cercetări intense pentru trecerea la sistemele computerizate de regăsire a numerelor telefonice ale abonaților.

Microelectronica — aprecia șeful companiei Mackintosh International — va oferi noi domenii de activitate, noi locuri de muncă, creșterea în general a calității vieții. Dar aici trebuie văzute nu numai avantajele, ci și perspectivele negative în cazul că o țară sau alta va întârzia să treacă la utilizarea pe scară largă a realizărilor din domeniul electronicii; aceste perspective se referă la obligațiile crescînde de import pentru astfel de produse, ceea ce va avea ca urmare pierderi economice ireversibile și decalaje greu — dacă nu imposibil — de depășit față de principalii producători.

Programe de dezvoltare

Gabon: pregătiri pentru perioada „post-petrolieră“

STRATEGIA dezvoltării economiei gabonene se bazează pe faptul că resursele financiare rezultate din exploatarea țicelului sînt temporare, trebuind să fie folosite pentru a pregăti era „post-petrolieră“, iar investițiile productive trebuie îndreptate spre activități economice care vor asigura o diversificare și o creștere economică permanentă, valorificarea unei game largi de resurse naturale.

Investițiile globale prevăzute de planul trienal 1980-1982 totalizează 878 mrd. fr. CFA (1 dolar S.U.A. = 246 fr. CFA). Sectorul petrolier îl revin investiții în valoare de 200 mrd. fr. CFA. În cadrul acestui sector, autoritățile gabonene au luat o serie de decizii și anume: instituirea unor contracte de partajare a producției, care acoperă deja mai mult de un sfert din suprafața exploatărilor off shore; comercializarea a 25% din producția de petrol, acest procent putînd fi mărit ulterior. Obiectivele fixate de plan prevăd o producție de petrol de 8,3 mil. t în 1981 și 7,9 mil. t în 1982. Sectorul minier beneficiază de investiții totalizînd 50 mrd. fr. CFA. Politica minieră vizează 3 obiective principale: diversificarea activității miniere (care în prezent se bazează doar pe minereu de mangan și uraniu), valorificarea la maximum a resurselor exploatare, mîrînd participarea statului la capitalul marilor întreprinderi miniere și intensificarea pregătirii personalului autohton. Producția de minereu de mangan va crește pînă la 2,8 mil. tone în 1982. Se prevede creșterea producției de uraniu (rezerve — 24 mii tone în prezent, 35 mii tone posibile, din care 25 mii tone în regiunea Maunana și 10 000 tone în Chikouloungou).

În vederea pregătirii pentru perioada „Gabonului post-petrolier“ se insistă ca sectorul agricol să capete un rol sporit în economia țării, care este tributară străinătății în ce privește resursele alimentare. A fost prevăzută înființarea de ferme de animale pe 170 000 ha, fiind investiți în acest scop 10 mrd. fr. CFA pîrind, în special, regiunea Ichibango. Un alt proiect în curs de realizare prevede crearea unor mari plantații industriale de palmieri pentru ulei, a căror producție va fi destinată exportului. La aceste proiecte se adaugă cele privind dezvoltarea plantațiilor de trestie de zahăr, cocotieri, orez. Progresele agriculturii vor depinde foarte mult de dezvoltarea infrastructurii.

Relațiile economice dintre R.S. România și R. Gabon s-au extins în special ca urmare a vizitei efectuată de șeful delegației noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu în anul 1979 în Gabon. Cu această ocazie au fost încheiate mai multe documente: Tratatul de prietenie și cooperare între R.S. România și Republica Gabon; Comunicatul comun, o serie de acorduri și înțelegeri privind încurajarea, promovarea și garantarea investițiilor, dezvoltarea transporturilor aeriene, cooperarea în domeniul cercetării științifice și tehnologice, precum și acordul privind participarea țării noastre la construirea căii ferate transgabonene.

Liliana RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 15-19.VI.1981 caracteristica principală a evoluției piețelor valutare a constituit-o continuarea scăderii cursului dolarului S.U.A. față de restul valurilor occidentale.

Publicarea, la închiderea săptămîinii precedente, a cifrelor privind masa monetară în circulație în S.U.A. și care au arătat o scădere peste nivelul prognozat de operatorii de devalute, a accentuat presiunea „à la baisse“ asupra monedei nord-americane, în perspectiva continuării scăderii nivelelor de dobîndă la depozitele în dolari. Ulterior, însă, creșterea dobînzii la fondurile federale (care au cotat pînă la 29%, față de 18% în prima parte a intervalului) a făcut ca dolarul să înceapă parțial să se redreseze.

Francul elvețian, în condițiile publicării și a reducerii deficitului comercial al Elveției în luna mai la 460 mil. franci (aproape jumătatea celui din luna precedentă), a fost principalul beneficiar al mișcării de cursuri de pe piață, recîștîndu-se pe ansamblul perioadei prezentate față de dolar cu 1,3% (2,0775 franci/dolar pe 19.VI.1981, comparativ cu 2,1050 franci/dolar pe 12.VI.1981). Influența favorabilă a rezolvării crizei guvernamentale s-a concretizat și în deprecierea cursului lirei italiene în relația sa cu dolarul cu peste 1% (1 182 lire/1 dolar la închiderea săptămîinii, față de 1 195 lire/1 dolar pe 12.VI.1981). Nivel foarte apropiat de depreciere a înregistrat și lira sterlină, care era tranzacționată la sfîrșitul intervalului analizat la 1,97 dolari/1 liră (1,95 dolari/1 liră cursul de referință). Marea vest-germană continuă să dețină poziția cea

mai bună în cadrul sistemului valutar vest-european, recîștîndu-se și ea cu peste 0,8% în relația cu dolarul.

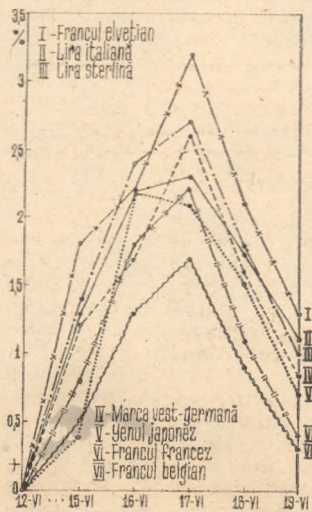
Reducerea deficitului balanței de plăți a Japoniei în luna mai a.c. la 1,17 miliarde dolari (față de 2,44 miliarde dolari cu o lună în urmă), a permis yenului japonez să evolueze pe o linie ascendentă în relația sa cu dolarul, cursul de la închiderea săptămîinii, de 223,50 yeni/1 dolar fiind cu 0,7% peste cel din 12.VI.1981 de 225 yeni/1 dolar. Francul francez și francul belgian s-au depreciat pe ansamblul acestei săptămîini doar cu 0,4% (5,67 franci/1 dolar pe 19.VI.1981, față de 5,69 franci/1 dolar pe 12.VI.1981) și respectiv 0,3% (58,30 franci belgieni/1 dolar, comparativ cu 58,90 franci belgieni/1 dolar).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni se situau la sfîrșitul perioadei la 17,625% la eurodolari (17,125 pe 12.VI.1981), 12,625% la euromarcile vest-germane (12,875% respectiv) și 10,125% la eurofrancii elvețieni (10% pe 12.VI.1981).

Prețul aurului la Londra a evoluat pe o linie descendentă, al doilea fixîng din 19.VI.1981 fiind de 458,25 dolari/uncia, cu 13,75 dolari/uncia sub cel corespunzător din 12.VI.1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 15-19.VI.1981, tîndu-se ca bază cursurile din ziua de 12.VI. a.c.

Ajutorul pentru dezvoltare: obiective și realități

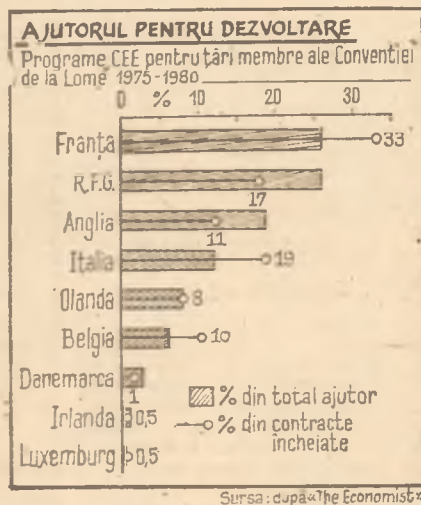
UN RECENT raport dat publicității de către parlamentul britanic apreciază că Piața comună este încă departe de a-și fi atins obiectivele propuse în ceea ce privește ajutorul extern pentru dezvoltare. Iată câteva din motivațiile prezentate în studiul menționat, în sprijinul acestei afirmații.

● Ajutoarele externe ale C.E.E. sînt selective din punct de vedere geografic. Astfel, mai mult de 53% din ajutoare se îndreaptă către țări membre ale Convenției de la Lomé (respectiv țările — în special foste colonii — din Africa, Zona Caraibilor și Pacific), deși aceste țări reprezintă numai o zecime din populația totală a „lumii a treia”. Revizuirea actualului mod de repartizare a ajutorului ar presupune, în viziunea autorilor raportului, o atenție sporită acordată țărilor în curs de dezvoltare din Asia și America Latină.

● Ajutoarele alimentare sînt ineficiente, C.E.E. cheltuiind 33% din bugetul destinat ajutorului extern pentru a se „debarasa” la prețuri totuși destul de ridicate de excedentele de produse agricole, corespunzător intereselor agriculturii comunitare și departe de a veni în întîmpinarea necesităților țărilor destinate. Iată un exemplu citat de sursa menționată: laptele praf exportat în țările în curs de dezvoltare poate deveni ucigător pentru sugari cînd este folosit ca aliment în amestec cu apă din surse neigienice (așa se întîmplă în

anumite cazuri în zonele rurale din aceste țări). Aceasta, pentru a nu mai vorbi despre întîrzierile cu care se efectuează livrările respective. Un ajutor „de urgență”, constînd din lapte praf, acordat de C.E.E. pentru reducerea efectelor unui ciclon devastator a ajuns la destinație cu 18 luni întîrziere.

● Repartizarea pe țări furnizoare membre ale C.E.E. a ajutoarelor pentru

străinătate este încă inegală (vezi graficul), manifestîndu-se puțin interes pentru antrenarea uniformă a tuturor

Consecințe ale protecționismului

ACCENTUAREA tendințelor către protecționism este tot mai mult considerată de specialiști în problemele dezvoltării ca fiind un fenomen ale cărui implicații negative afectează deopotrivă țările industrializate și pe cele rămase în urmă. În ce privește țările în curs de dezvoltare este evident faptul că măsurile protecționiste impuse la exporturile de produse manufacturate ale acestora de către țările dezvoltate contravin eforturilor de industrializare, punînd în pericol însăși securitatea economică și dezvoltarea lor sub raport social. Reducerea posibilităților de desfacere pentru exporturile de produse manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare duce, totodată, la limitarea posibilităților de care dispun aceste țări de a absorbi mărfuri din țările avansate. În acest sens, publicația U.N.D.P., **Development issue paper** apreciază că fluxul de produse manufacturate provenind din țările în curs de dezvoltare, departe de a contribui la accentuarea șomajului, duce, mai curînd, la crearea de noi locuri de muncă în țările occidentale. Este vorba despre reorientarea forței de muncă în sectoare mai competitive decît cele „afectate” de exporturile de manufacturate provenind din țările în curs de dezvoltare. Rezultă, așadar, că pierderea

de locuri de muncă suplimentare este, de fapt, alimentată de protecționism. Situație evidențiată clar în tabelul de mai jos pe cazul Angliei.

În ce privește cîștigul de locuri de muncă pentru țările industrializate, un seminar desfășurat sub egida Organizației Internaționale a Muncii a relevat faptul că această situație a căpătat un caracter general. Iată câteva exemple în acest sens, exemple rezultate din

Reducerea locurilor de muncă
(Anglia, 1970—1975)

Sectorul	locuri de muncă pierderi anuale (diverse cauze)	pierderi ce pot fi puse pe seama importurilor din t.i.c.d.
Fire textile	6,1%	0,05%
Încălțăminte	4,5%	0,40%
Textile din bbb	4,5%	0,80%
Îmbrăcăminte	2,4%	1,00%

Sursa: Judith Brister, The new protectionism, U.N.D.P.

rapoartele participanților la seminarul amintit și prezentate de revista **Development Forum**:

● Comerțul R.F. Germania cu țările în curs de dezvoltare a determinat crearea unui număr de locuri de muncă mai mare decît al celor pierdute pe seama concurenței. Pentru fiecare loc de muncă pierdut datorită competiției au fost create două noi locuri de muncă ca urmare a creșterii exporturilor de alte produse vest-germane, în diverse țări ale „lumii a treia”, re-

Breviar

● Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă, care și-a început operațiile la sfîrșitul anului 1977, cu un capital de 1 miliard de dolari, a fost dotat cu o structură administrativă și de vot de natură să asigure o participare echitabilă a țărilor în curs de dezvoltare la adoptarea deciziilor. De asemenea, în cazul Fondului comun pentru produse de bază, al cărui statut a fost adoptat în 1980, se prevede un sistem de vot mai democratic decît la Fondul Monetar Internațional sau Banca mondială. Astfel, țărilor în curs de dezvoltare membre ale Grupului celor 77 ar urma să le revină 47% din voturi, Republicii Populare Chineze — 3%, țărilor dezvoltate cu economie de piață — 42% și țărilor socialiste din Europa — 8%. Acest Fond, pe lângă finanțarea stocurilor internaționale de produse de bază, va furniza ajutor financiar țărilor în curs de dezvoltare în vederea întîririi sectorului produselor de bază din economia lor.

● În cadrul Diviziei pentru operațiuni industriale a O.N.U.D.I. a fost creat, recent, un nou serviciu de inginerie energetică însărcinat cu implementarea proiectelor de asistență tehnică în domeniul energiei. Activitatea acestui serviciu se referă la politici și strategii în domeniul energetic pe plan național, regional sau sectorial, o atenție prioritară urmînd a fi acordată proiectelor de asistență tehnică pentru: conceperea, realizarea și extinderea sistemelor energetice industriale integrate; îmbunătățirea gospodăririi energiei (măsuri de economisire, substituiri, optimizarea balanțelor energetice); producerea și întreținerea echipamentelor destinate utilizării energiei solare; realizarea de programe de calificare a forței de muncă în domeniul energetic.

statelor comunitare la realizarea proiectelor de dezvoltare asumate.

● La cinci ani după semnarea în 1975 a Convenției de la Lomé, s-a cheltuit numai o treime din suma totală, de 3 miliarde u.c., considerată drept obiectiv al ajutoarelor pentru dezvoltare destinate acestei zone.

zultatul fiind o majorare netă de 80 mii locuri de muncă pe seama comerțului cu țările în curs de dezvoltare în perioada 1973—1979. Deplasările sectoriale ale forței de muncă cauzate de creșterea productivității muncii în industria națională au fost de 20 de ori mai mari decît cele determinate de importurile din țările în curs de dezvoltare, în aceeași perioadă. Pe de altă parte, deplasările sectoriale din cauza importurilor din alte țări industrializate au fost de cinci ori mai mari decît cele cauzate de importurile din țările în curs de dezvoltare.

● Pentru Franța, numai în anul 1976 exporturile în țările în curs de dezvoltare au determinat crearea a 362 900 noi locuri de muncă față de pierderile cifrate la 93 200. Reducerea forței de muncă în industria textilă, a prelucrării lemnului și forestieră a fost cu mult depășită de locurile de muncă nou create în industria electrotehnică, a echipamentelor de transport, a prelucrării metalelor neferoase, în industria alimentară.

Dat fiind aceste realități, **Development issue paper** apreciază că ceea ce s-ar impune este încurajarea cercetării pentru stimularea unor ramuri mai competitive și intensificarea comerțului dintre țările în curs de dezvoltare.

Pagină realizată de
Emilian STANCU

GLOSAR

Holding

DENUMIREA holding, de origine engleza, este utilizată pentru a caracteriza acele societăți din țările capitaliste care au ca obiect obținerea de participații la capitalul altor unități economice, în scopul de a le controla sau de a le conduce, și, în felul acesta, de a-și însuși o parte din profitul lor. În cele mai multe cazuri, participațiile se realizează la capitalul societăților pe acțiuni („participații financiare“). În sensul că holdingul achiziționează o parte din acțiunile unor asemenea societăți. Această parte variază în general între 10 și 50% din capitalul societăților pe acțiuni controlate.

Ținând seama de această caracteristică, holdingul este considerat o societate de portofoliu. El se deosebește însă de societățile zise „de plasament“ sau de cele zise „de investiții“. Acestea au ca obiectiv exclusiv plasamentul unui capital în vederea obținerii unui câștig, în timp ce holdingul are ca obiect principal controlul. În timp deci ce în cazul unei societăți de plasament sau de investiții procentul pe care portofoliul acestora îl reprezintă din capitalul unei unități economice este indiferent, în cazul holdingului este necesară deținerea unui pachet de acțiuni care să-i asigure dreptul de a-și impune voința.

Holdingul este una din formele de organizare a trusturilor capitaliste. Unitățile economice care intră în componența trustului își mențin personalitatea juridică, însă nu mai dispun deloc sau numai parțial de dreptul de a lua decizii.

Participațiile holdingului pot fi directe sau indirecte, în ultimul caz fiind vorba de participațiile unităților care fac parte din holding și care implicit devin participații indirecte ale holdingului. Aceste participații nu se rezumă la activitatea de control, ci formează baza unei relații multilaterale: financiare, tehnice, de marketing etc.

În unele țări occidentale nu există numai holdinguri particulare, ci și de stat. Astfel, în Italia, Institutul de reconstrucție industrială (I.R.I.), organism al statului, controlează un mare număr de întreprinderi prin intermediul unor holdinguri pe ramuri de activitate.

Un holding poate exercita un control și asupra altor holdinguri, ceea ce mărește capacitatea lui de cuprindere fără ca aceasta să pretindă un efort financiar corespunzător mai ridicat. Să luăm exemplul unui holding care participă la capitalul unui alt holding cu 25% dintr-un capital de 1 000 000 dolari, deci cu 250 000 dolari, iar acest ultim holding controlează zece unități economice totalizând un capital de 3 000 000 dolari: primul holding va controla aceste zece unități cu un efort financiar cu 10% din capitalul lor, în timp ce o participație directă ar fi implicat un efort financiar mult mai mare.

C. K.

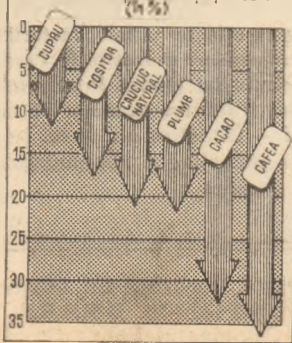
Prețuri fluctuante la materii prime

Olimpia Arghir, Sibiu — 1) Dacă prețul petrolului aproape s-a dublat față de nivelul său din 1979, nu același lucru se poate spune despre evoluția prețurilor altor materii prime, cu pondere importantă în exporturile unor țări în curs de dezvoltare. Graficul de mai jos ilustrează măsura în care prețurile unor materii prime au scăzut în ultimul an sub impactul reducerii cererii ca urmare a încetinirii activității economice din țările dezvoltate. Astfel, de pildă, reducerea cu 33% a prețului mondial la cacao reprezintă o grea lovitură pentru economia Ghanei, în exporturile căreia acest produs contează cu două treimi, după cum scăderea prețurilor la cupru și cobalt a afectat substanțial exportul zambian, la care cele două metale contribuie cu 90%. Recordul de cafea pe care o va înregistra Costa Rica în acest an nu va a-

meliora prea mult situația economică a țării, în condițiile în care prețul pe piața mondială a scăzut cu 36%. Scăderi mari de prețuri s-au înregistrat și la iută (65%) din exportul Bangladesh), la cositor (principalul produs de export al Malaeziei și Boliviei), la ulei de palmier, cauciuc și altele, în absența unui sistem de stabilizare a prețurilor convenit pe plan internațional.

Pe de altă parte, prețurile la mașinile și utilajele, îngrășămintele

Scăderea prețurilor unor produse de bază între aprilie 1980 și aprilie 1981

chimice și multe din produsele alimentare importate de țările în curs de dezvoltare au continuat să crească, ca o expresie a inflației din țările dezvoltate, agravând dificultățile financiare ale țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere importatoare de asemenea produse. Aceste tendințe nefavorabile se reflectă în sporirea volumului datoriei lor externe, al cărui serviciu a ajuns să reprezinte 20% din încasările lor valutare.

2) Între timp articolul consacrat dezbaterilor pe teme financiar-valutare de la Libreville, publicat în numărul din 5 iunie a.c. al revistei noastre, a răspuns, credem, pe larg în treburilor dumneavoastră.

Gaze la faclă

Stefan Georgescu, Vi-dele — 1) Calcule de genul celor care vă interesează au fost efectuate recent și de Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (ONU) asupra unui număr de 18 țări în curs de dezvoltare producătoare de petrol. Gazele rezultate din extracția și prelucrarea petrolului arse anual la faclă, în loc de a fi utilizate ca materie primă (pentru obținerea de amoniac, metanol, etilenă și derivate) sau sursă de energie pentru industria petrochimică sau alte ramuri industriale energointensive, reprezintă echivalentul a 100 miliarde de dolari petrol brut, respectiv peste 8% din producția mondială. Studiul respectiv, prezentat la consultările privind industria petrochimică organizate sub egida ONU în Istanbul (22—26 iunie), subliniază totodată că valorificarea acestor resurse actualmente irosite depinde de largirea accesului țărilor în curs de dezvoltare la tehnologia modernă.

2) Ponderea țărilor OPEC în totalul capacităților de rafinare existente pe plan mondial a scăzut de la 8,9% în 1930, primul an de existență a OPEC, la 6,1% în 1976, după care a început să crească, ajungând anul trecut la 7,5%, corespunzând unei capacități de rafinare de aproape 930 000 barili pe zi.

Decalaje culturale

Mariana Buia, Zalău — Deși cheltuielile pentru învățămînt au sporit de patru ori între 1965 și 1976 pe plan mondial și de șapte ori în Africa, Asia și Oceania, decalajele în privința volumului

lor pe locuitor rămîn considerabile. Potrivit Anuarului UNESCO 1978—1979 recent apărut, în țările dezvoltate aceste cheltuieli se ridicau la 314 dolari în 1977 (328 dolari în S.U.A.) față de numai 24 dolari în țările în curs de dezvoltare.

Inegalități considerabile persistă și în domeniul producției editoriale. Deși deține mai puțin de 1% din populația globului, Europa produce aproape jumătate din cărțile publicate anual pe glob. În schimb, ponderea ansamblului țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială de carte nu depășește 16%.

Dacă pe lângă activitatea editorială se ține seama și de presa scrisă, cantitatea de hirtie tipărită pe locuitor variază între 100 kg pe an în S.U.A., 91 kg în Canada, 80 kg în Suedia, și 70 g în Mali și 50 g în Uganda.

Tranzacții la termen

Virginia Nicolae, Roșia Montană — Mecanismul fixării prețului aurului la Londra, de două ori pe zi, la ora 10,30 și la ora 15, în fiecare zi lucrătoare, a fost descris la rubrica Glosar în nr. 48 din 1978 al revistei noastre. Un rol crescînd în stabilirea prețului mondial al aurului revine însă în prezent tranzacțiilor la termen de la bursa din New York. Asemenea tranzacții vor putea fi realizate cu începerea de la 7 septembrie a.c. și la Bursa de metale din Londra, cu termene pînă la 6 luni, pentru prima dată după 104 ani de la înființarea acestei instituții. Dacă operația se va dovedi un succes, la Bursa de metale din Londra se vor putea încheia tranzacții la termen și cu argint. Experții consideră că sporirea influenței tranzacțiilor la termen asupra nivelului la care se stabilește prețul aurului a redus atractivitatea aurului fizic ca investiție sau plasament speculativ

Restructurări energetice

Daniel Moianu, Craiova — Reducerea consumului de energie al țărilor dezvoltate este indisolubil legată de restructurarea sa. Statistici recente publicate de Departamentul Energiei al S.U.A. confirmă această tendință. Consumul de e-

nergie s-a redus de la 39 milioane barili pe zi echivalent petrol în 1979 la 37,6 milioane barili pe zi anul trecut, din care 16,9 milioane barili pe zi efectiv sub formă de petrol. Totuși, importul de petrol a scăzut în intervalul amintit de la 7,9 la 6,3 milioane barili pe zi. Producția de cărbune a ajuns anul trecut la 830 milioane tone (față de 679 milioane tone în 1975), cu perspectiva de a atinge 1,35 miliarde tone la sfîrșitul deceniului nostru. În vederea revitalizării programului de utilizare a energiei nucleare, se intenționează simplificarea procedurii de aprobare a construirii de noi centrale, reducînd astfel la jumătate durata actuală de 12 ani a acestei proceduri. În schimb în domeniul utilizării unor surse noi de energie ca cea solară sau combustibilii sintetici obținuți din nisipuri asfaltice, sisturi bituminoase și gazificarea cărbunelui, progresele sînt mai lente decît se aștepta cu cîțiva ani în urmă, atît din cauza unor restricții administrative cit și a investițiilor foarte ridicate necesare, care n-au putut fi mobilizate,

Exporturi industriale

Sever Munteanu, Tirgu Bujor — Locul țărilor în curs de dezvoltare în producția și exportul mondial de produse ale industriei constructoare de mașini este încă extrem de modest, de ordinul a 4—5 la sută, în vreme ce în importul mondial de asemenea produse ponderea lor ajunge la 30 la sută. În plus, trebuie ținut seama că 40 la sută din producția respectivă provine din numai cinci țări (India, Brazilia, Argentina, Turcia și Coreea de Sud).

Un domeniu în care au început să se afirme așa-numitele țări semi-industrializate îl constituie lucrările de construcție peste hotare, domeniu în care ponderea țărilor respective a ajuns la 20 la sută din totalul mondial.

Trebuie totuși observat că sectoarele în care s-au afirmat țările respective se caracterizează printr-o evoluție tehnologică mai lentă, ele fiind foarte puțin prezente în sectoarele de vîrf ale progresului tehnic.

Avantajul lor competitiv este reprezentat alături de costul redus al forței de muncă calificată, de o mare capacitate de adaptare la condițiile specifice ale țărilor în curs de dezvoltare.

Revista ECONOMICA

Ediția de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 26 din 26 iunie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Congresul consiliilor oamenilor muncii
- Marele forum democratic național al clasei muncitoare, al autoconducerii (C. Damian) 1
- Gîndire și acțiune colectivă pentru sporirea eficienței economice. Răspunderi concrete pentru fiecare membru al consiliului de conducere (Ionel Dumbravă); Gospodari ai locurilor de muncă și ai întregii întreprinderi (N. Ioghiz); Producția fizică — prima îndatorire, prima condiție a autogestunii (Gheorghe Ștefan) 4
- Realizarea integrală a planului la producția de țigete (Gh. Drăghici) 6
- Tipizarea — cerință a creșterii calității și competitivității produselor (Ion Hera-Bucur, Gheorghita Bucur) 8
- Creativitatea tehnică în slujba raționalizării importului (Alexandru Nițulescu, Delia Neamț) 10
- Normele și normativele privind consumurile din economie — instrumente ale întăririi autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare (Theodor Stolojan) 12
- Extinderea utilizării cărbunilor în consumul casnic (Virgil Dincă) 14
- Căi de creștere a producției și eficienței economice la cultura sfeclei de zahăr (II) (I. Alecu, N. David, Gh. Frățilă) 16
- Cititorii au cuvîntul 18

TEORII ● IDEI

- Cu privire la măsurarea decalajelor în dezvoltarea economică a diferitelor state (I. Capanu, D. Porojan, P. Wagner) 19
- Ridicarea continuă a nivelului de trai și cîteva probleme ale consumului (Ana Bazac) 21
- Școli ● curente ● economiști. Considerații ale economiștilor sovietici privind condiționarea și exprimarea eficienței producției sociale (I) (Eugen Prahoveanu) 22

IN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- România în circuitul economic mondial. Participarea activă a României la diviziunea internațională a muncii (Valeriu Bălașa, Ion Popescu) 25

ECONOMIE MONDIALĂ

- Economia mondială și crizele actuale ale dezvoltării sale (N. S. Stănescu) 27
- Tendințe-conjuncturi 29
- Forumul dezvoltării 30
- Curier 31

IN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate. Stil și metode în activitatea consiliilor oamenilor muncii

IN THIS ISSUE

- The great democratic and national forum of the working class, of the self-management (C. Damian) 1
- Standards in material consumption, an instrument of strengthening the self-management (Theodor Stolojan) 12
- On the measurement of the discrepancies in the economic development of various states (I. Capanu, D. Porojan, P. Wagner) 19
- Continuous upgrow of the standard of life of people and some consumption-related problems (Ana Bazac) 21
- Schools ● trends ● economists. Considerations of the Soviet economists and expression of the social efficiency (I) (Eugen Prahoveanu) 22
- World economy and its development crisis (N.S. Stănescu) 27

DANS LE NUMÉRO

- Le grand forum démocratique national de l'auto-direction (C. Damian) 1
- Les normes et les normatifs de consommation — instrument d'affermissement de l'auto-gestion (Theodor Stolojan) 12
- A propos du mesurage des décalages dans le développement économique des pays (I. Capanu, D. Porojan, P. Wagner) 19
- L'élévation continue du niveau de vie du peuple et quelques problèmes de la consommation (Ana Bazac) 21
- Ecoles ● courants ● économistes. — Considérations des économistes soviétiques sur les conditions et l'expression de l'efficacité de la production sociale (Eugen Prahoveanu) 22
- L'économie mondiale et les crises actuelles de son développement (N.S. Stănescu) 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

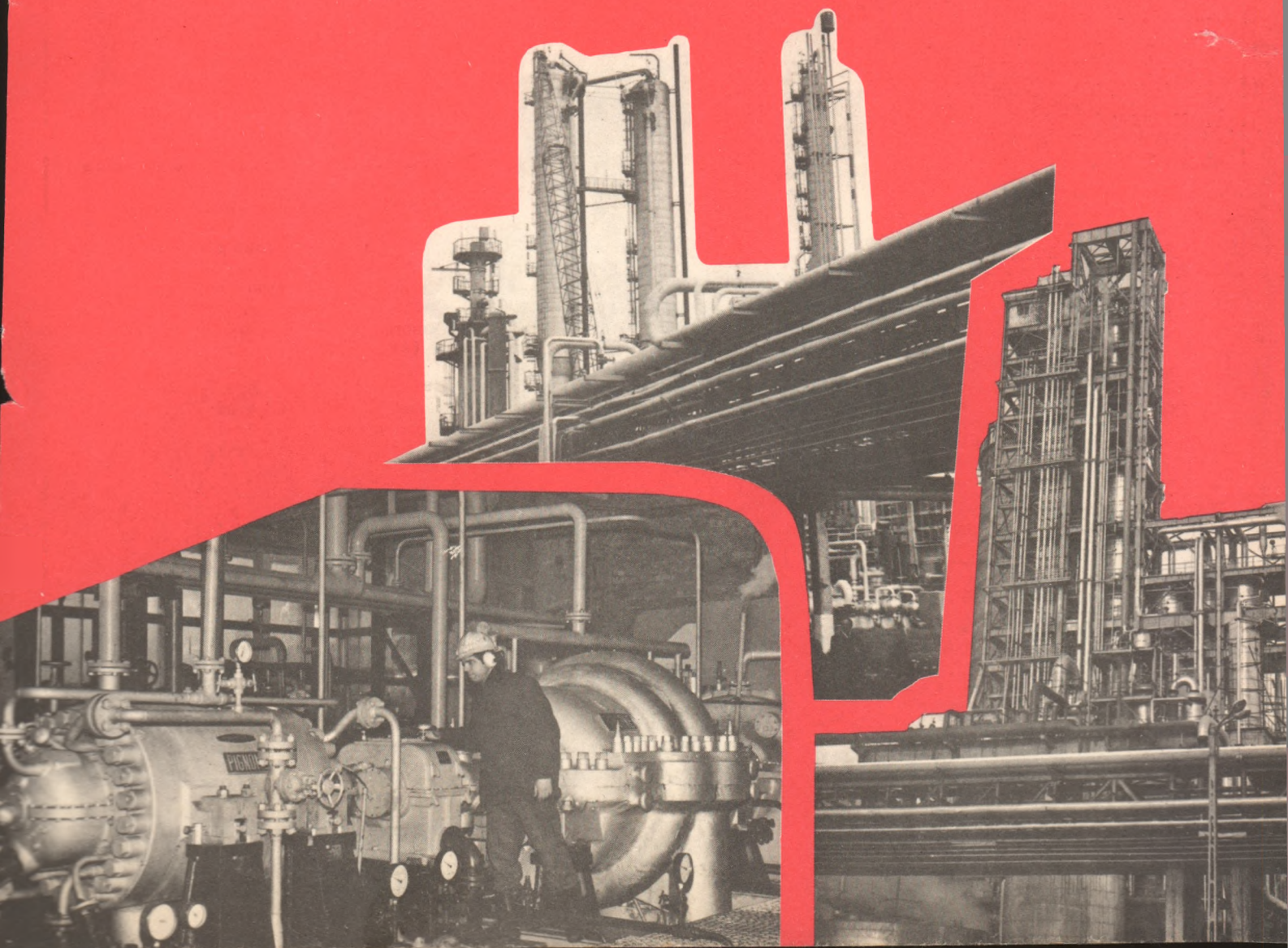
- Великий демократический, национальный форум рабочего класса, самоуправления (К. Дамьян) 1
- Нормы и нормативы расходов в экономике — орудие для укрепления хозрасчета (Теодор Столожан) 12
- Относительно изменения разрывов в экономическом развитии различных государств (И. Капану, Д. Порожан, П. Вагнер) 19
- Постоянное повышение жизненного уровня народа и несколько вопросов потребления (Ана Базак) 21
- Школы ● течения ● экономисты. Некоторые соображения советских экономистов относительно обусловленности эффективности социального производства и ее выражения (I) (Еуджен Праховяну) 22
- Мировая экономика и нынешние кризисы в ее развитии (Н.С. Стăнеску) 27

Abonamentele se incheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

La mai puțin de doi ani de la intrarea în funcțiune a primelor capacități — instalațiile de acid sulfuric — **COMBINATUL DE INGRĂȘĂMINTE CHIMICE** din **Bacău** reprezintă una din unitățile de bază ale industriei de resort. Produsele sale : îngrășăminte chimice complexe pe bază de azot și fosfor și complexe simple (Diamoniu fosfat sortul 13,5-47-0 ; uree — 46% N ; amoniac, acid sulfuric), la care se adaugă fosfogips-ul cu conținut de P 205 — între 2 și 6% (excelent amendament în agricultură), se folosesc pe larg în țară, dar și în R.F.G., Austria, Grecia, Turcia, Iugoslavia, Singapore ; ureea se exportă în India, China, Japonia, S.U.A., Iran, Franța etc.

În trimestrul III al acestui an la C.I.C. Bacău va intra în funcțiune prima instalație de plăci de fosfogips (ipsos) din țară, produse de mare utilitate și solicitare în industria construcțiilor.

CENTRUL DE CERCETĂRI PENTRU TEHNICA DE CALCUL

Centrul de cercetări pentru tehnica de calcul din București, (I.T.C.), cu filiale la Timișoara și Cluj-Napoca, oferă serviciul referitoare la :

— cercetarea și dezvoltarea de sisteme de calcul de capacitate medie/mare (FELIX C 512 și 1 024) și minicalculatoare (INDEPENDENT 100 și 102 F) ;

— cercetarea și dezvoltarea de sisteme de operare pentru sisteme de calcul ;

— realizarea de sisteme de aplicații la cheie în diverse domenii (proiectare automată, meteorologie, industrie textilă, industrie alimentară etc) ;

— cercetarea și dezvoltarea de echipamente de calcul (sisteme de introducere a datelor SIDM 100 și SIV 2 400, mașini de facturat și contabilizat FC 16/32/64/96/128, case de marcat din familia AECC etc.) ;

— realizarea de aparatură și echipamente tehnologice pentru testarea produselor în procesul de producție și întreținere ;

— instalarea, școlarizarea personalului și acordarea de asistență tehnică pentru sisteme de calcul, minicalculatoare și alte echipamente ;

— producția industrială de module de memorie internă.

CENTRUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, INGINERIE TEHNOLOGICĂ ȘI PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ PENTRU TEHNICA DE CALCUL

București, calea Floreasca 167, sector 2, cod poștal 72 321, telefon 79 71 40, telex 11 846 itc r.

FILIALE

Cluj-Napoca, str. Soporului 53, cod poștal 3 400, telefon 951/44 416, telex 31 382 itccj r.

Timișoara, str. Gheorghe Lazăr 9, cod poștal 1 900, telefon 961/30 078, telex 71 380 memor r.

